

ЧАСТИНА 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Тема 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ

План

1. Поняття держави та її ознаки.
2. Походження держави.
3. Функції держави.
4. Форма держави.
5. Правова держава.

Мета заняття:

Ознайомити студентів із поняттям держави, її ознаками та функціями.

Охарактеризувати закономірності виникнення та основні теорії походження держави.

Сформувати системне уявлення про форми держави та ознаки правової держави.

Удосконалювати вміння логічно мислити, навички усних виступів, підготовки рефератів та повідомлень, аргументованого діалогу, уміння сприймати чужу думку, безболісно відмовлятися від свого хибного погляду.

Виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки.

Виробити уміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою.

Сприяти вихованню доброзичливості, людяності, тактовності.

Сформувати уміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо

Ключові слова: держава, територія, публічна влада, державний суверенітет, податкова система, функції держави, форма правління, монархія, республіка, форма державного устрою, політичний режим, унітарна держава, федерація, конфедерація, правова держава.

1. Поняття держави та її ознаки

2. Походження держави

3. Функції держави

Характеристика внутрішніх і зовнішніх функцій держави

Внутрішні функції

політична — вироблення внутрішньої політики держави, забезпечення народовладдя

економічна — регулювання сфери економічних відносин, створення умов для розвитку виробництва, захист різних форм власності

соціальна — забезпечення соціальної безпеки громадян, створення умов для повного здійснення їхнього права на достатній життєвий рівень

екологічна — забезпечення екологічної безпеки й підтримка екологічної рівноваги на території держави

культурна (духовна) — сприяння розвитку культури, науки; охорона культурної спадщини

правоохоронна — забезпечення охорони конституційного ладу, прав і свобод громадян, законності й правопорядку

Зовнішні функції

політична (дипломатична) — встановлення й підтримка дипломатичних відносин з іноземними державами

економічна — встановлення й підтримка торгово-економічних відносин з іноземними державами, інтеграція у світову економіку

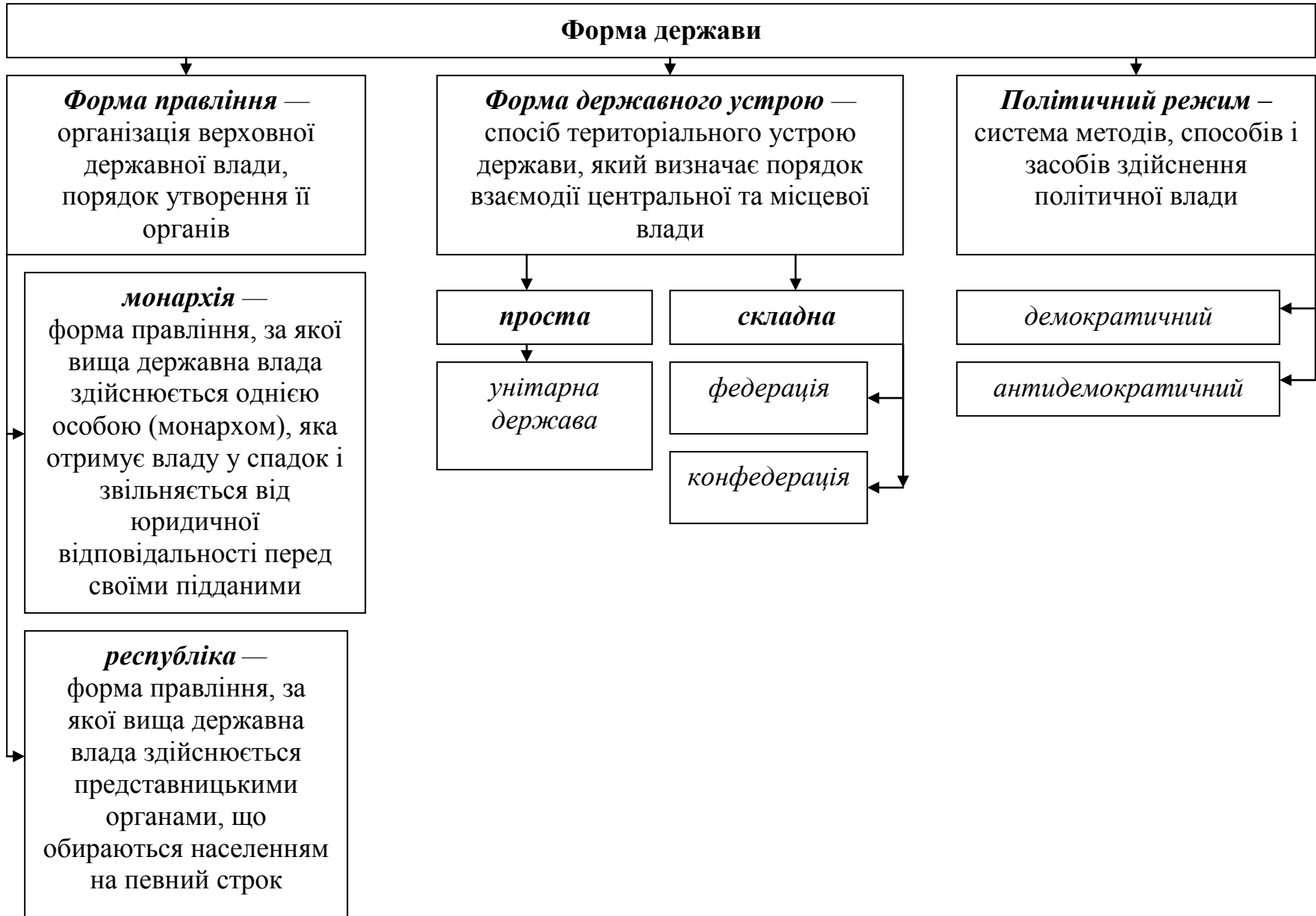
екологічна — створення екологічно безпечного навколишнього середовища на планеті

культурна (гуманітарна) — підтримка й розвиток культурних і наукових зв'язків з іноземними державами

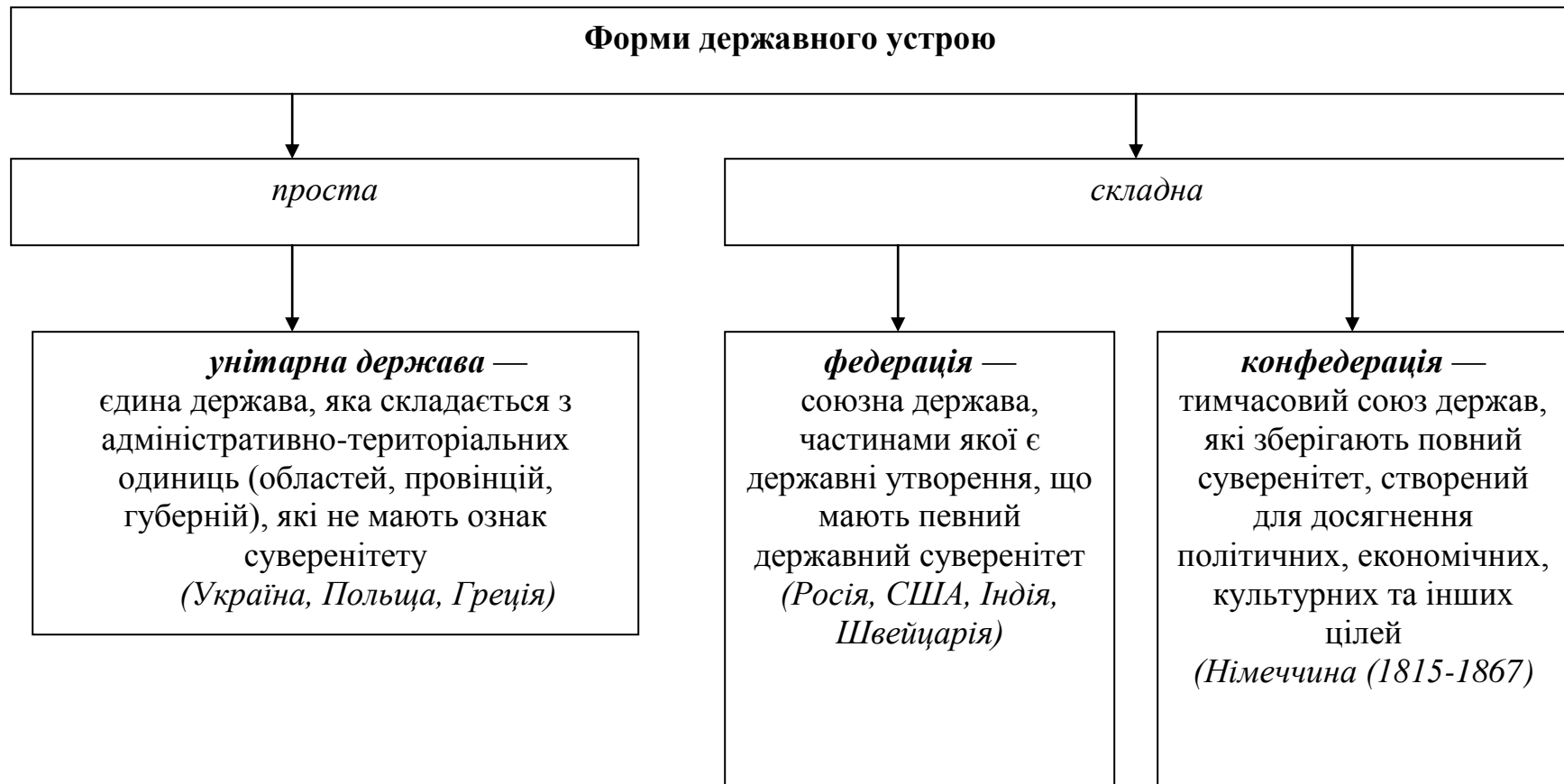
оборонна — захист державного суверенітету від зовнішніх зазіхань

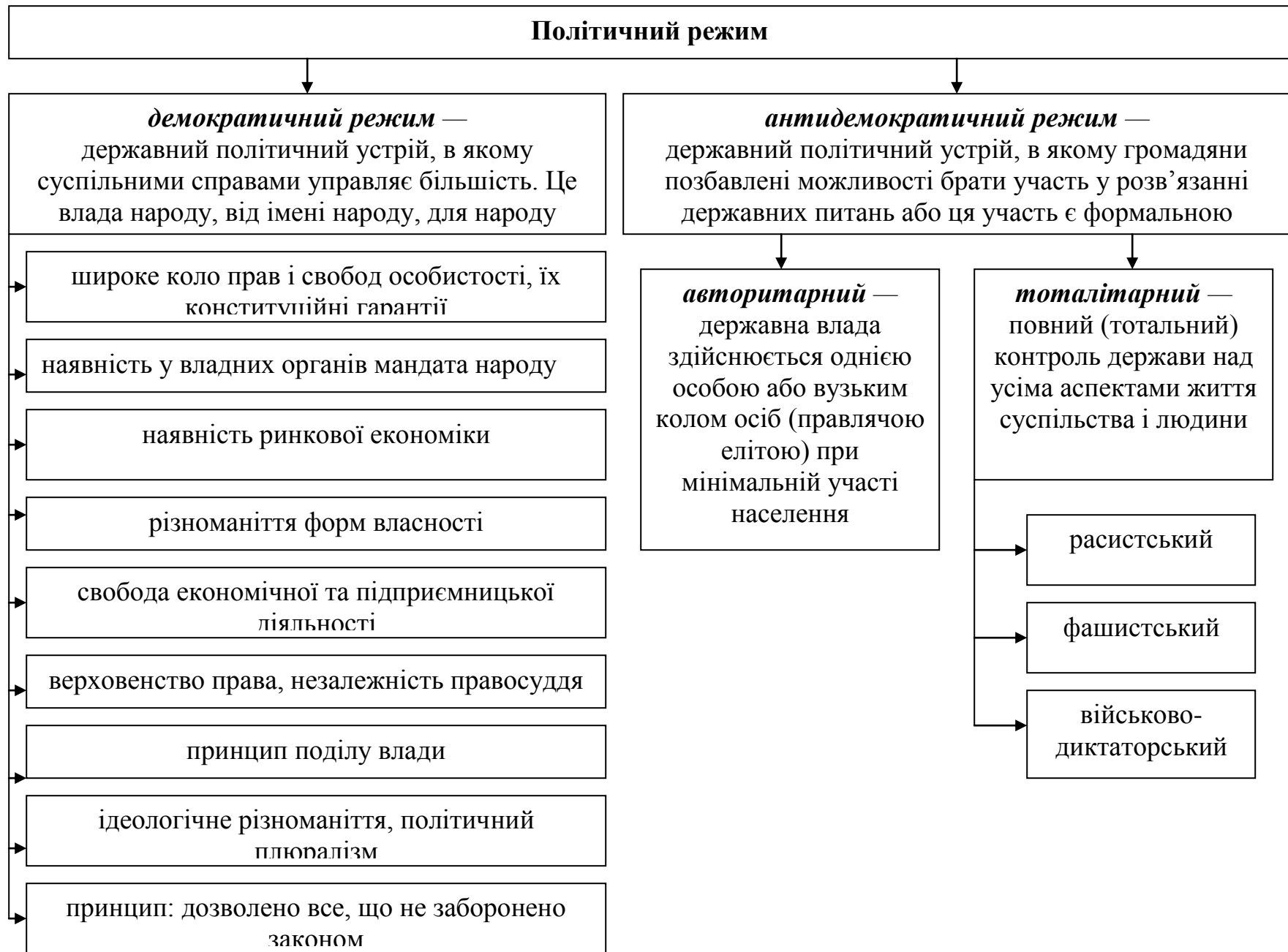
підтримка світового правопорядку — участь у врегулюванні міжнародних і міждержавних конфліктів; боротьба з міжнародними злочинами

4. Форма держави

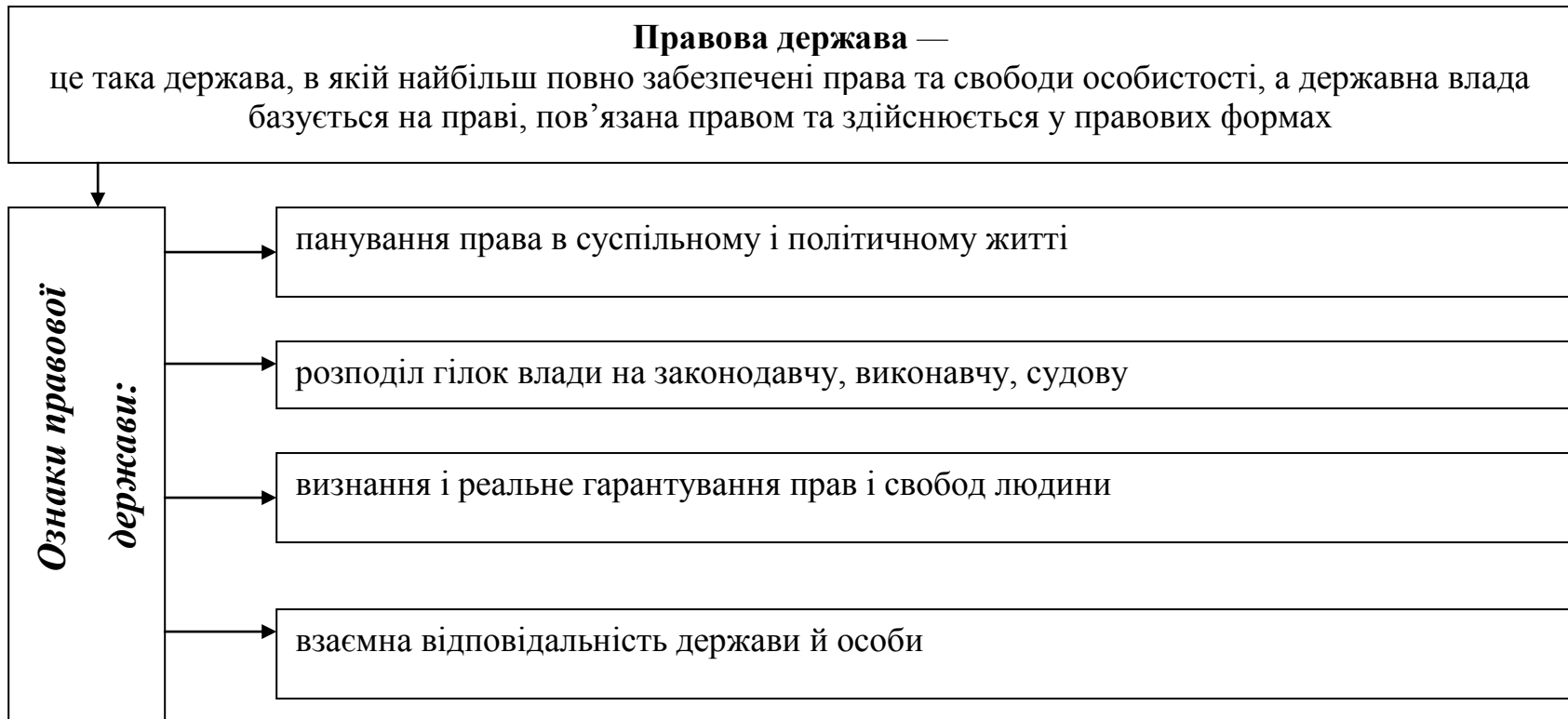

5. Правова держава

Рекомендована література:

Навчальні посібники:

Основи правознавства: Практичний довідник / Т. В. Раденко, В. Б. Раденко, І. Б. Кравчина, Р. Б. Лихачов. – Харків : ФОП Співак В.Л., 2013. – 768 с.

Петришин О. В. *Теорія держави і права : підручник* / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський, І. В. Бенедик, І. О. Биля-Сабадаш; ред.: О. В. Петришин; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Харків : Право, 2014. – 366 с.

Скакун О. Ф. *Теорія права і держави : підручник* / О. Ф. Скакун. – Вид. 4-те, допов. і перероб. – Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. – 524 с.

Нормативно-правові акти:

Конституція України (Основний закон): прийнята на п'ятій сес. Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141 (з наст. змін. та доповн.).

Додаткова література:

Басс Д. Я. Про функції сучасної держави [Електронний ресурс] / Д. Я. Басс // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2015. – № 1. – С. 5-8. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2015_1_3.pdf.

Задорожна В. В. Сутність та ознаки правової держави, її прояви в Україні [Електронний ресурс] / В. В. Задорожна // Філософія. Культура. Життя. – 2014. – Вип. 40. – С. 185-191. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fkzh_2014_40_19.pdf.

Толстенко В. Л. Державно-правовий режим і його роль у визначенні форми держави [Електронний ресурс] / В. Л. Толстенко // Наукові праці МАУП. – 2014. – Вип. 1. – С. 115-121. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npmaup_2014_1_22.pdf.

Шестопалова Л. М. Форма державного устрою як матриця соціального розвитку [Електронний ресурс] / Л. М. Шестопалова // Форум права. – 2014. – № 1. – С. 526–531. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_1_92.pdf.

Тема 2. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРАВА

План

1. Право – особливий вид соціальних норм.
2. Поняття права та його ознаки. Функції права.
3. Джерела права.
4. Система права.

Мета заняття:

Ознайомити студентів із поняттям права як особливим видом соціальних норм, його ознаками та функціями.

Охарактеризувати поняття джерел права та їх види.

Сформувати системне уявлення про складові елементи системи права, види нормативно-правових актів.

Удосконалювати вміння логічно мислити, навички усних виступів, підготовки рефератів та повідомлень, аргументованого діалогу, уміння сприймати чужу думку, безболісно відмовлятися від свого хибного погляду.

Виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки.

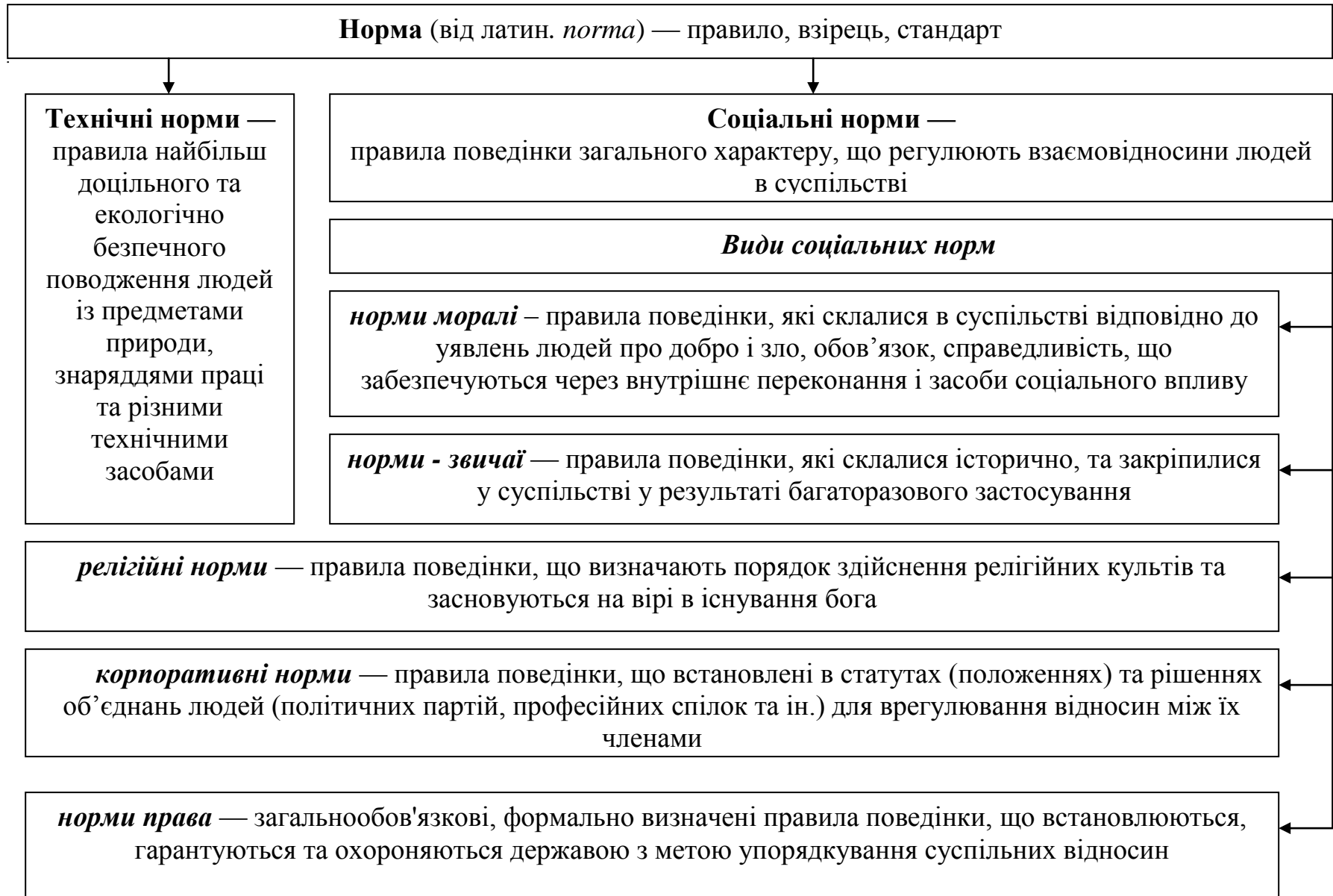
Виробити уміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою.

Сприяти вихованню доброзичливості, людяності, тактовності.

Сформувати уміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо

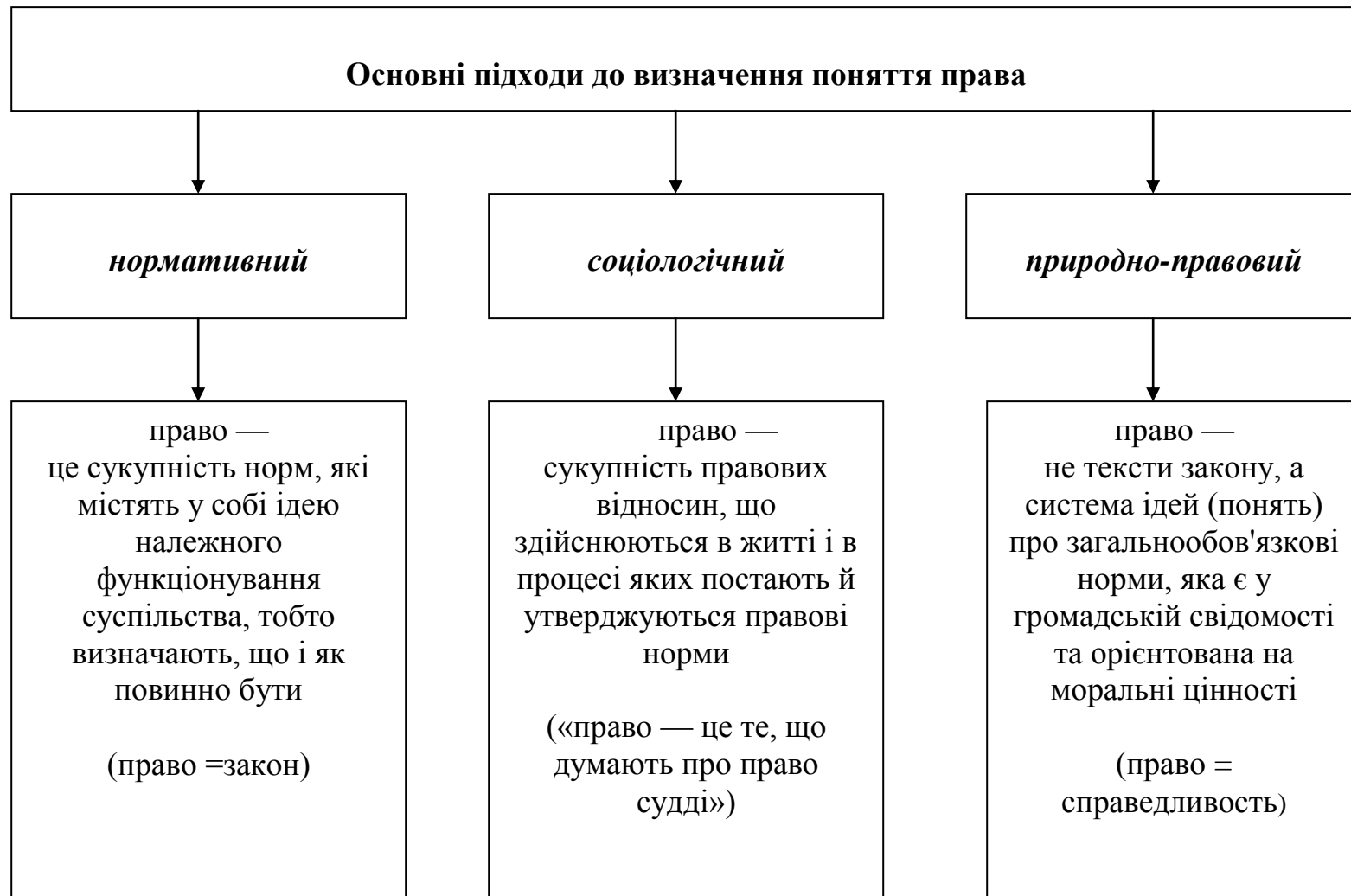
Ключові слова: соціальні норми, норми моралі, право в суб'єктивному значенні, право в об'єктивному значенні, функції права, джерела права, нормативно-правовий акт, закон, систематизація, кодифікація, інкорпорація, система права, норма права, інститут права, галузь права, диспозиція, гіпотеза, санкція, предмет правового регулювання, метод правового регулювання, імперативний метод, диспозитивний метод.

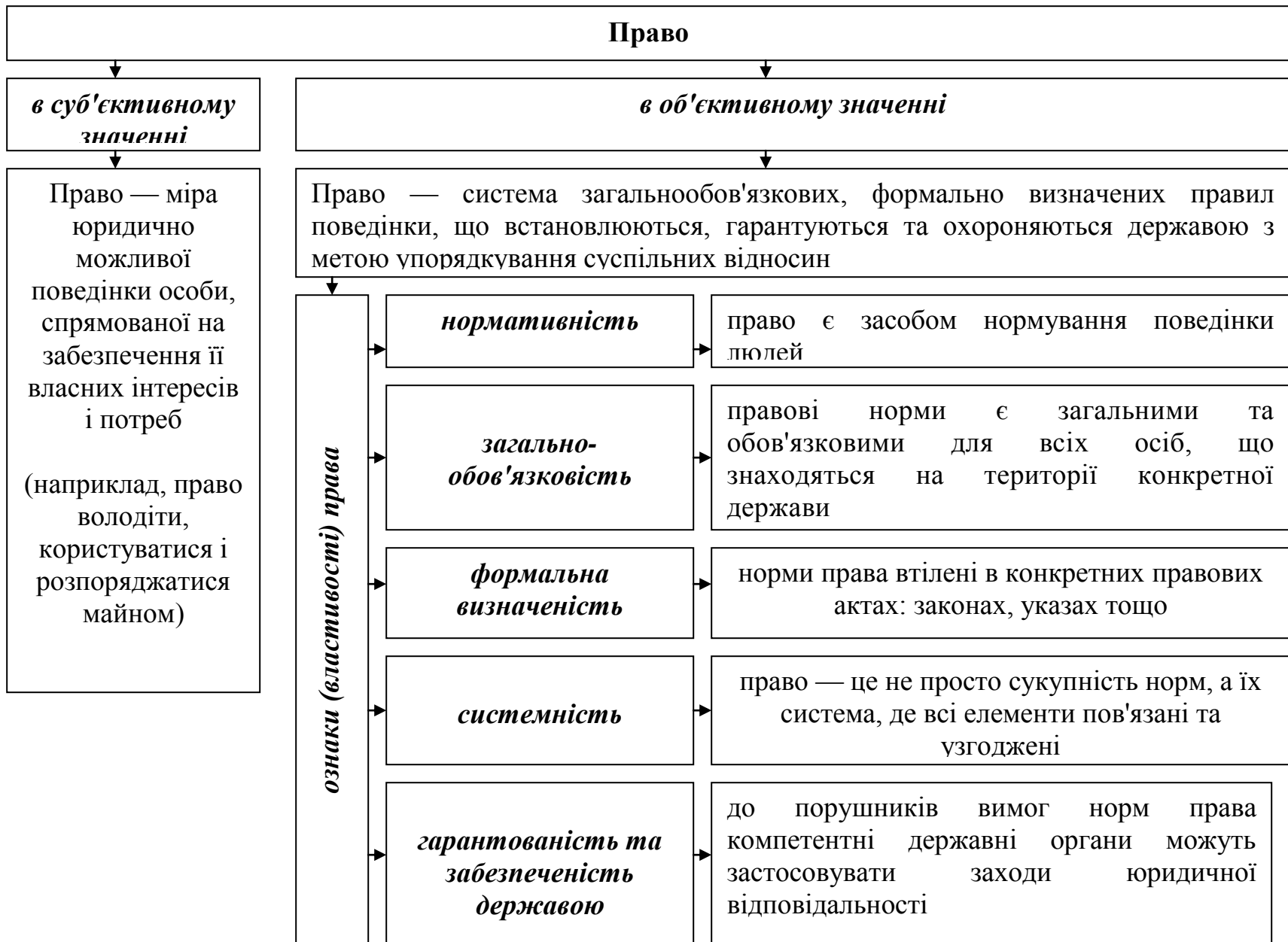
1. Право — особливий вид соціальних норм

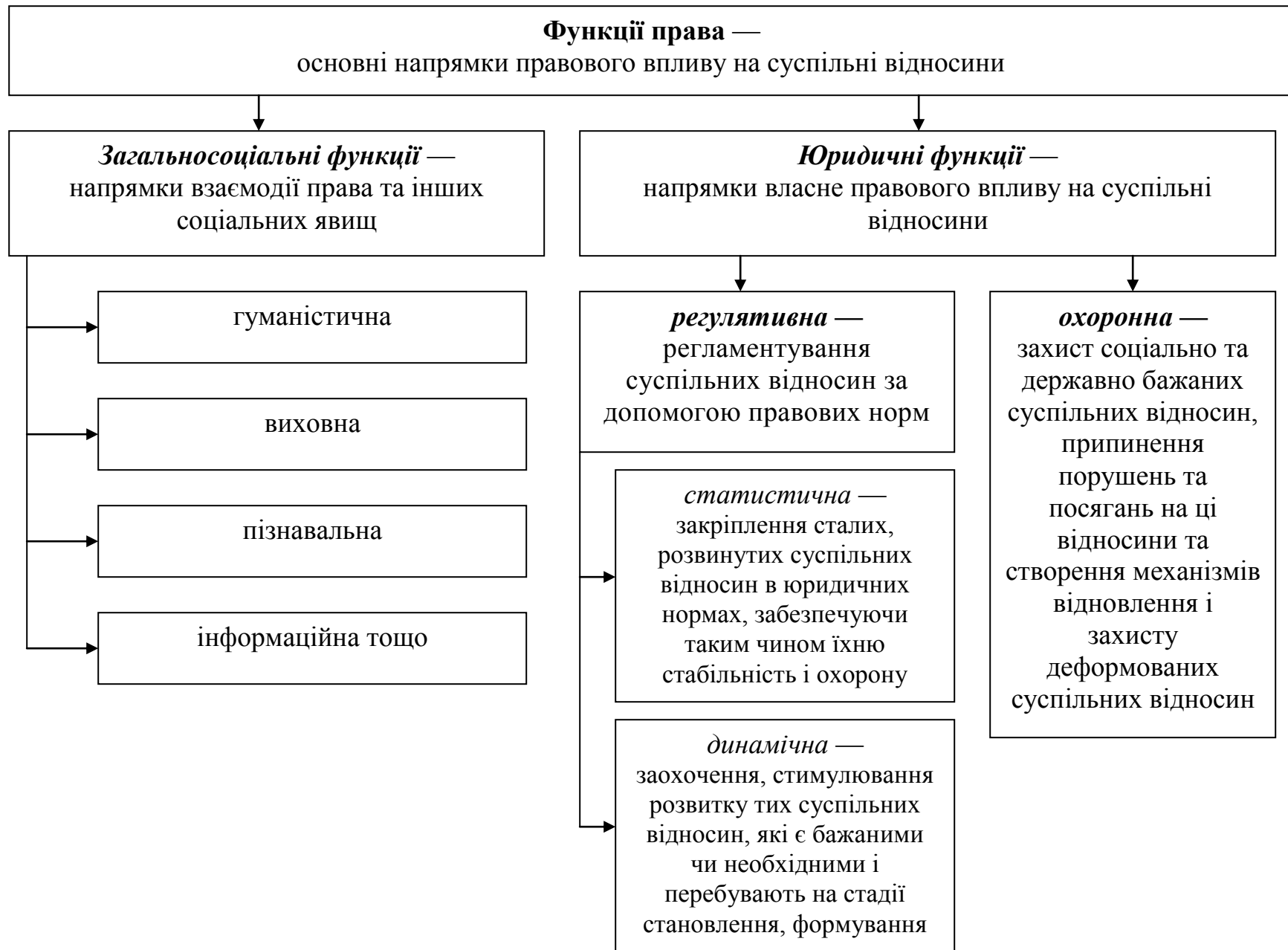

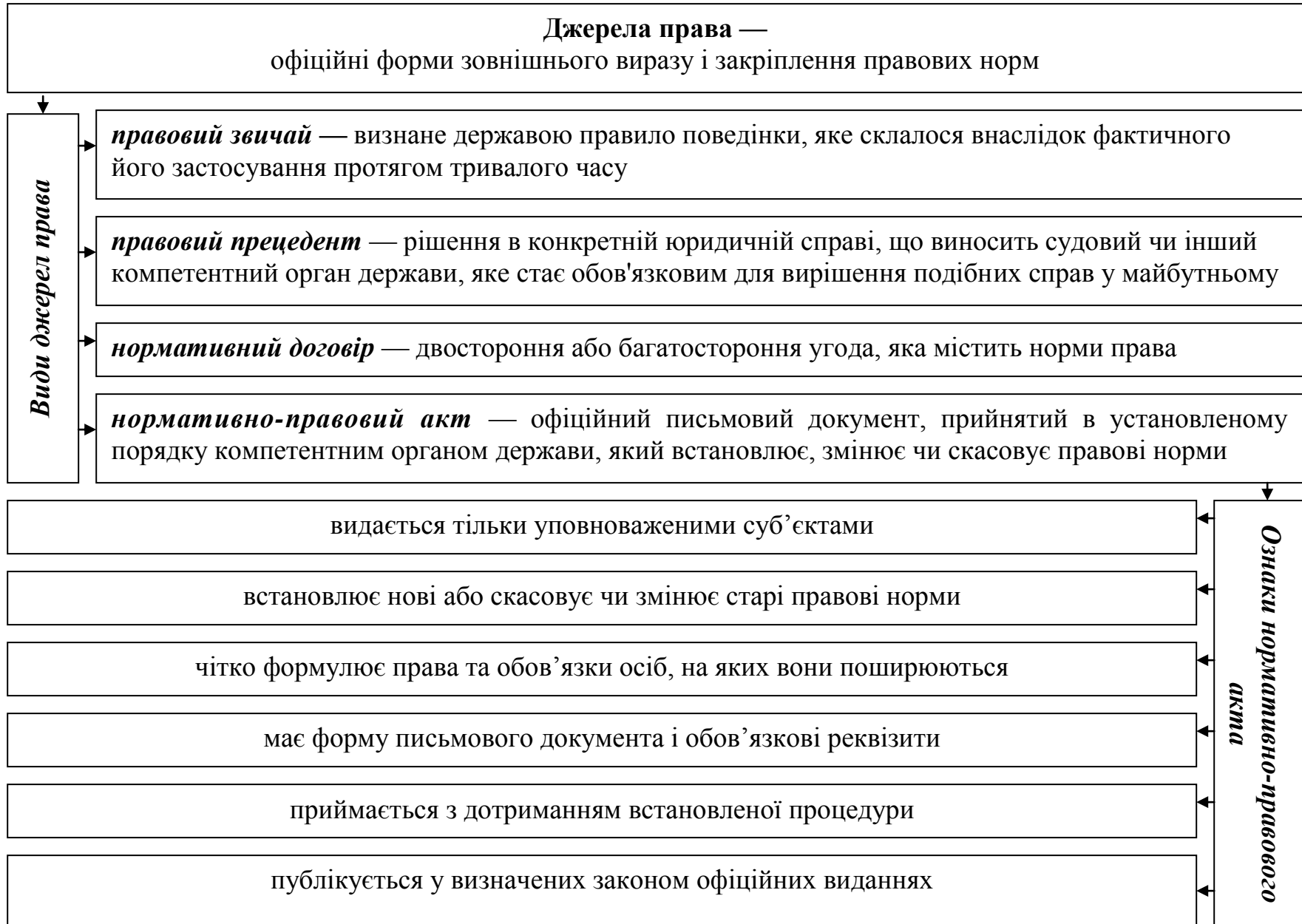
2. Поняття права та його ознаки. Функції права

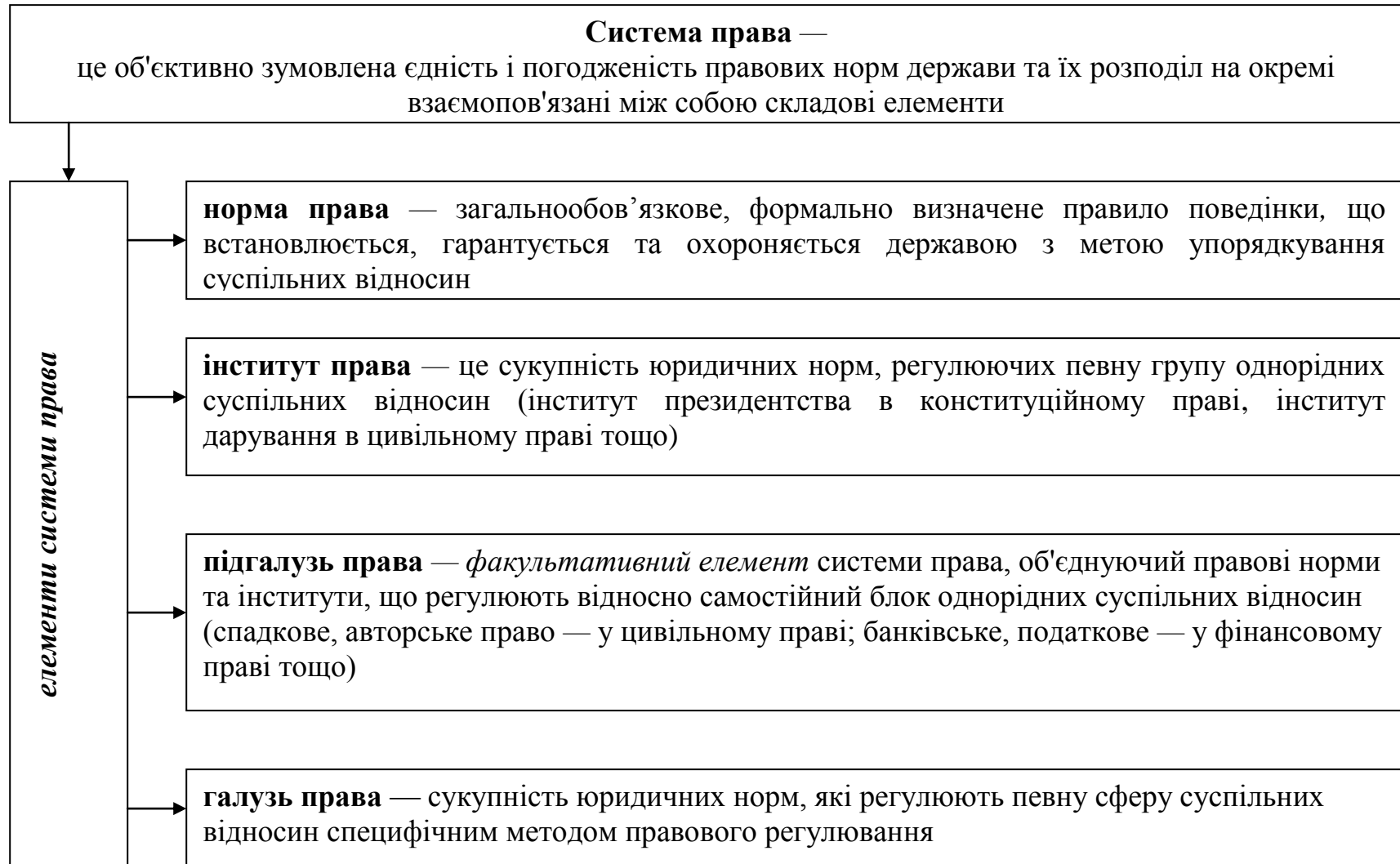
3. Джерела права

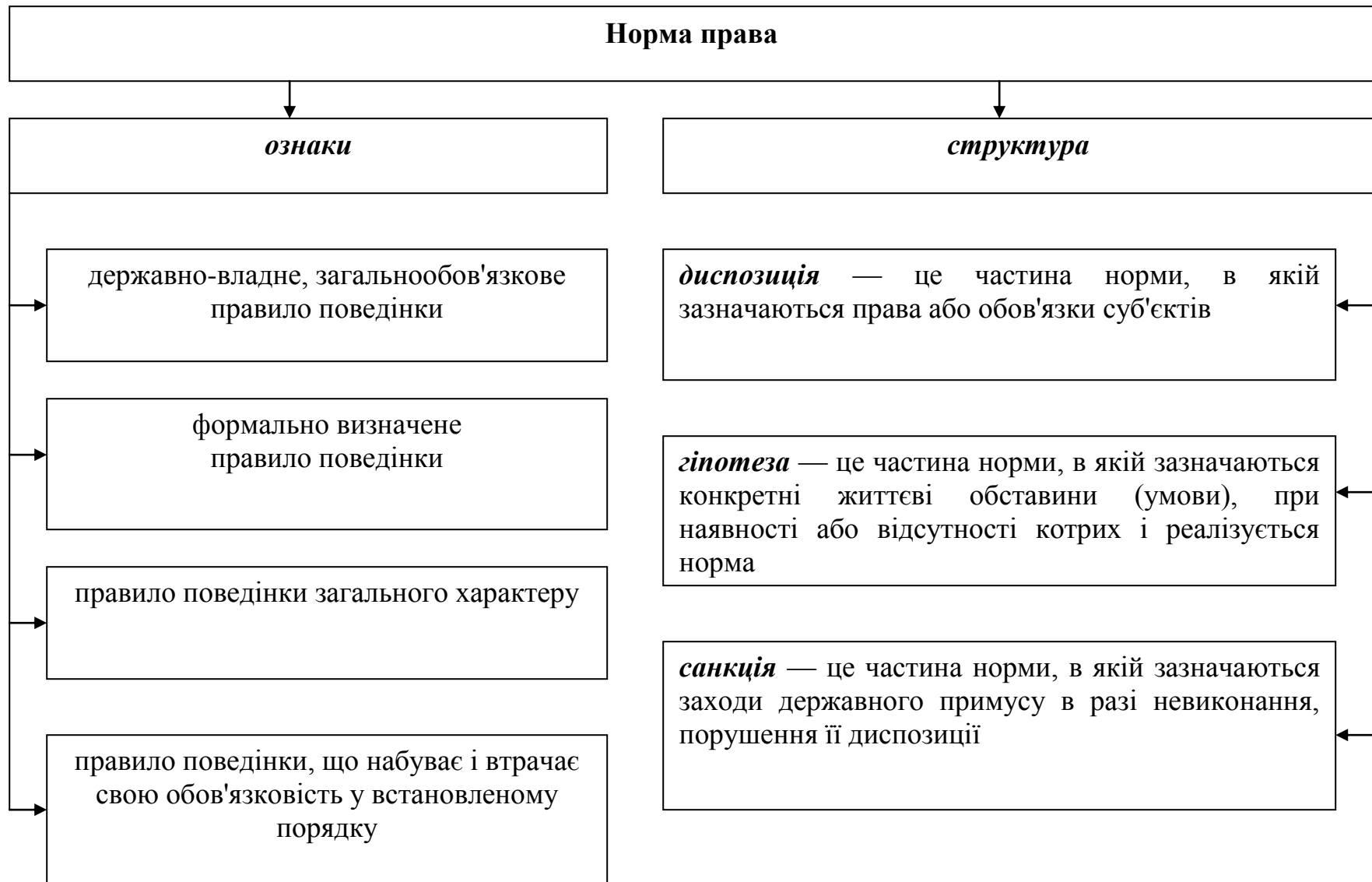

4. Система права

Критерії розподілу норм права за галузями

предмет правового регулювання — сукупність суспільних відносин, які регулюються конкретними юридичними нормами

метод правового регулювання — сукупність прийомів і способів, за допомогою яких регулюються суспільні відносини, що становлять предмет даної галузі

імперативний (владний) метод
(поширений в адміністративному,
кримінальному, фінансовому праві тощо)
передбачає

правове становище суб'єктів, засноване
на їх субординації, тобто
підпорядкованості

точність, конкретність приписів
(наказів) підлеглому об'єкту

штрафні, каральні санкції

диспозитивний метод
(поширений в цивільному, сімейному,
трудоному праві тощо)
передбачає

юридичну рівність сторін

можливість суб'єктів правових відносин
самостійно обирати той чи інший варіант
поведінки на підставі договору

майнові санкції

Рекомендована література:

Навчальні посібники:

Основи правознавства: Практичний довідник / Т. В. Раденко, В. Б. Раденко, І. Б. Кравчина, Р. Б. Лихачов. – Харків : ФОП Співак В.Л., 2013. – 768 с.

Петришин О. В. *Теорія держави і права : підручник* / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський, І. В. Бенедик, І. О. Биля-Сабадаш; ред.: О. В. Петришин; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Харків : Право, 2014. – 366 с.

Скакун О. Ф. *Теорія права і держави : підручник* / О. Ф. Скакун. – Вид. 4-те, допов. і перероб. – Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. – 524 с.

Нормативно-правові акти:

Конституція України (Основний закон): прийнята на п'ятій сес. Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141 (з наст. змін. та доповн.).

Додаткова література:

Авраменко Л. В. Значення категорій "сутність", "зміст" та "форма" при формулюванні поняття права [Електронний ресурс] / Л. В. Авраменко // Проблеми законності. – 2014. – Вип. 125. – С. 15-23. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pz_2014_125_5.pdf.

Гетьман Є. Підзаконний нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, функції, види [Електронний ресурс] / Є. Гетьман // Вісник Національної академії правових наук України. – 2014. – № 2. – С. 92-100. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vapny_2014_2_11.pdf.

Дуда С. М. Закон у системі джерел права романо-германської правової сім'ї [Електронний ресурс] / С. М. Дуда // Митна справа. – 2014. – № 1(2.1). – С. 80-84. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ms_2014_1\(2.1\)_15.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ms_2014_1(2.1)_15.pdf).

Ткачова Н. А. Проблема сутності та поняття права [Електронний ресурс] / Н. А. Ткачова // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – 2014. – Вип. 64. – С. 19-26. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/dip_2014_64_5.pdf.

Тема 3. ПРАВОВІДНОСИНИ. ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

План

1. Правовідносини: поняття і структура.
2. Правопорушення: поняття і види. Склад правопорушення.
3. Юридична відповідальність.

Мета заняття:

Ознайомити студентів із поняттям правовідносин, їх ознаками та структурою.

Охарактеризувати поняття правопорушення та їх види.

Сформуувати системне уявлення про елементи складу правопорушення, види юридичної відповідальності.

Удосконалювати вміння логічно мислити, навички усних виступів, підготовки рефератів та повідомлень, аргументованого діалогу, уміння сприймати чужу думку, безболісно відмовлятися від свого хибного погляду.

Виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки.

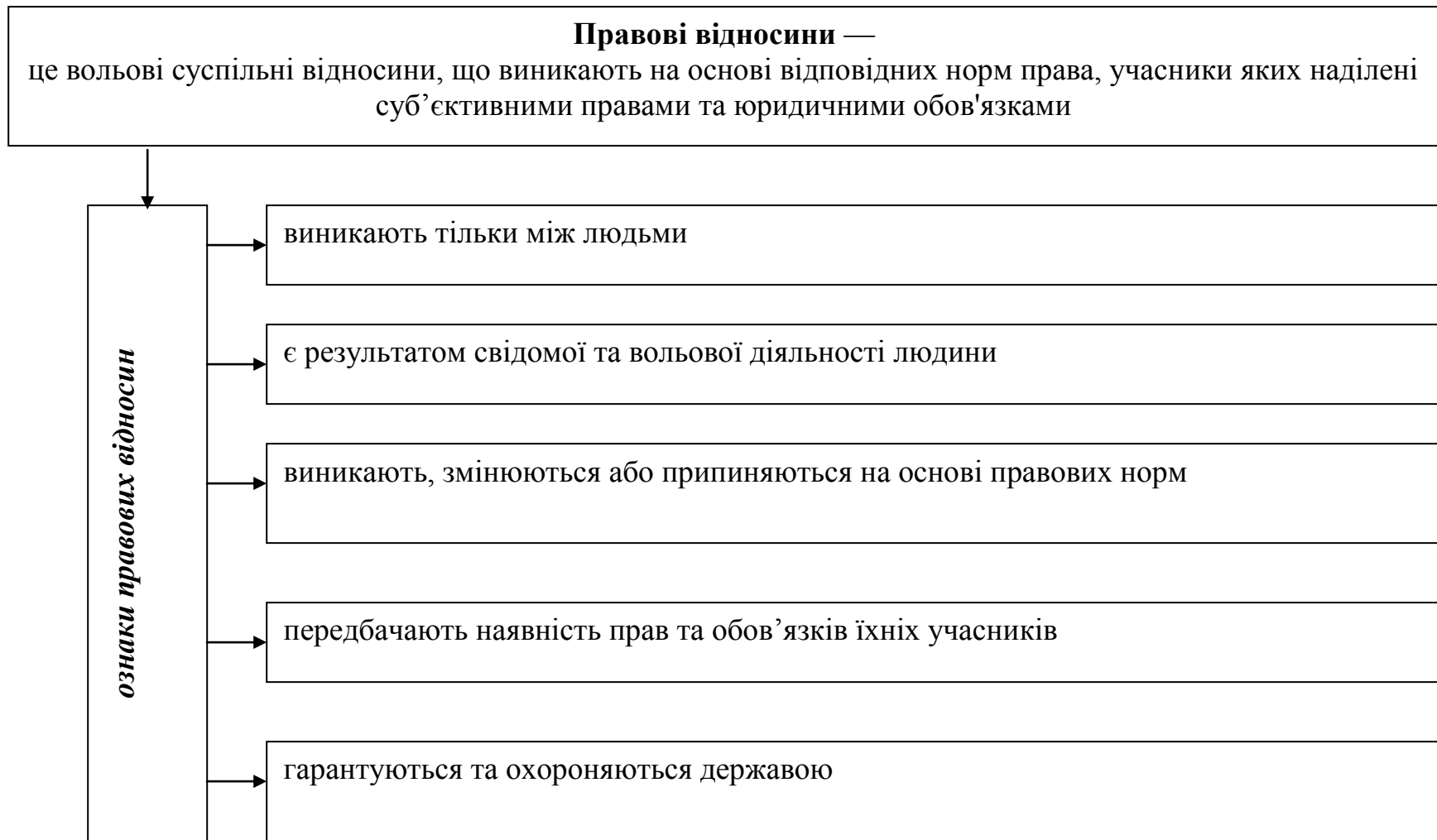
Виробити уміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою.

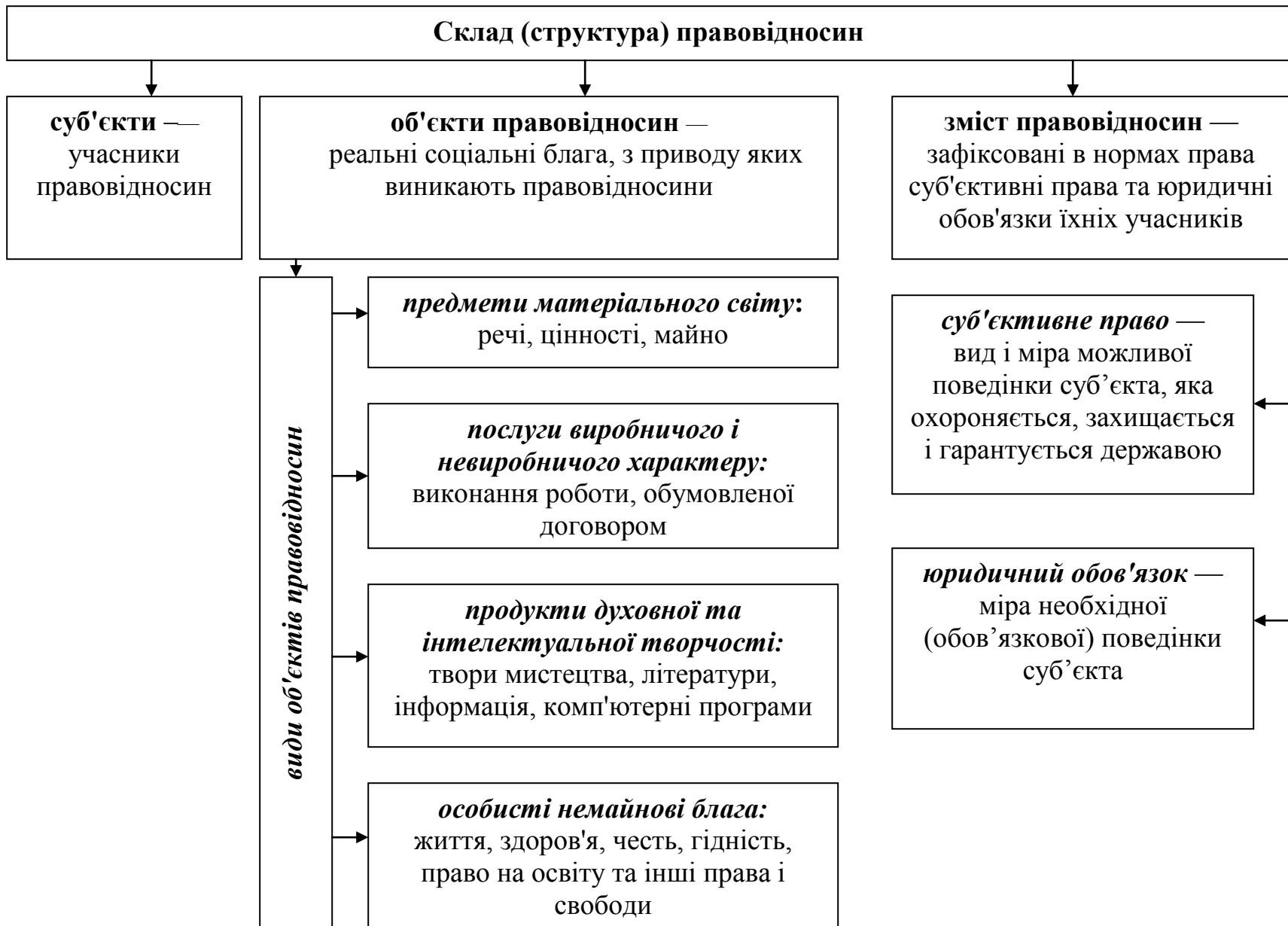
Сприяти вихованню доброзичливості, людяності, тактовності.

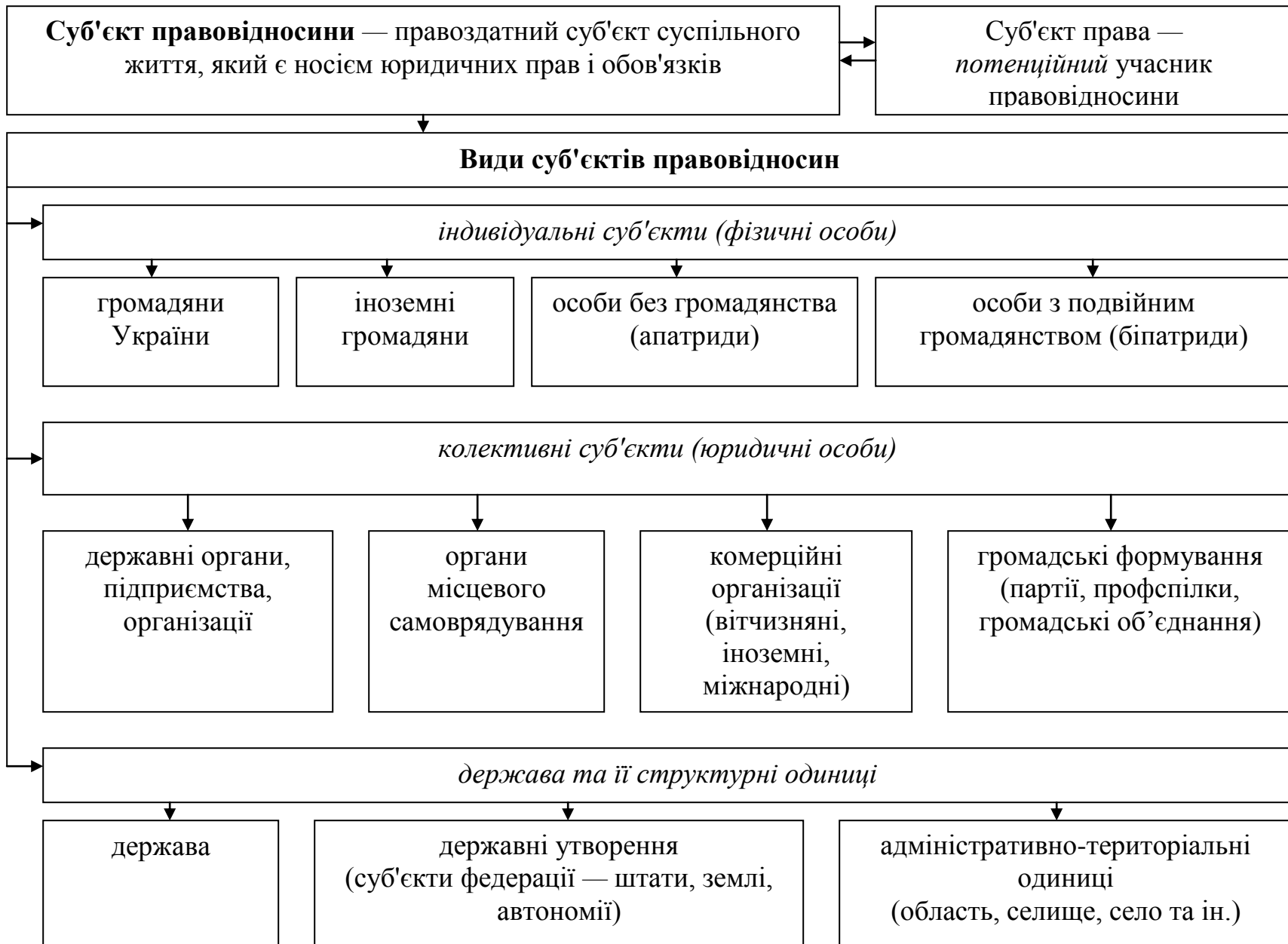
Сформуувати уміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо

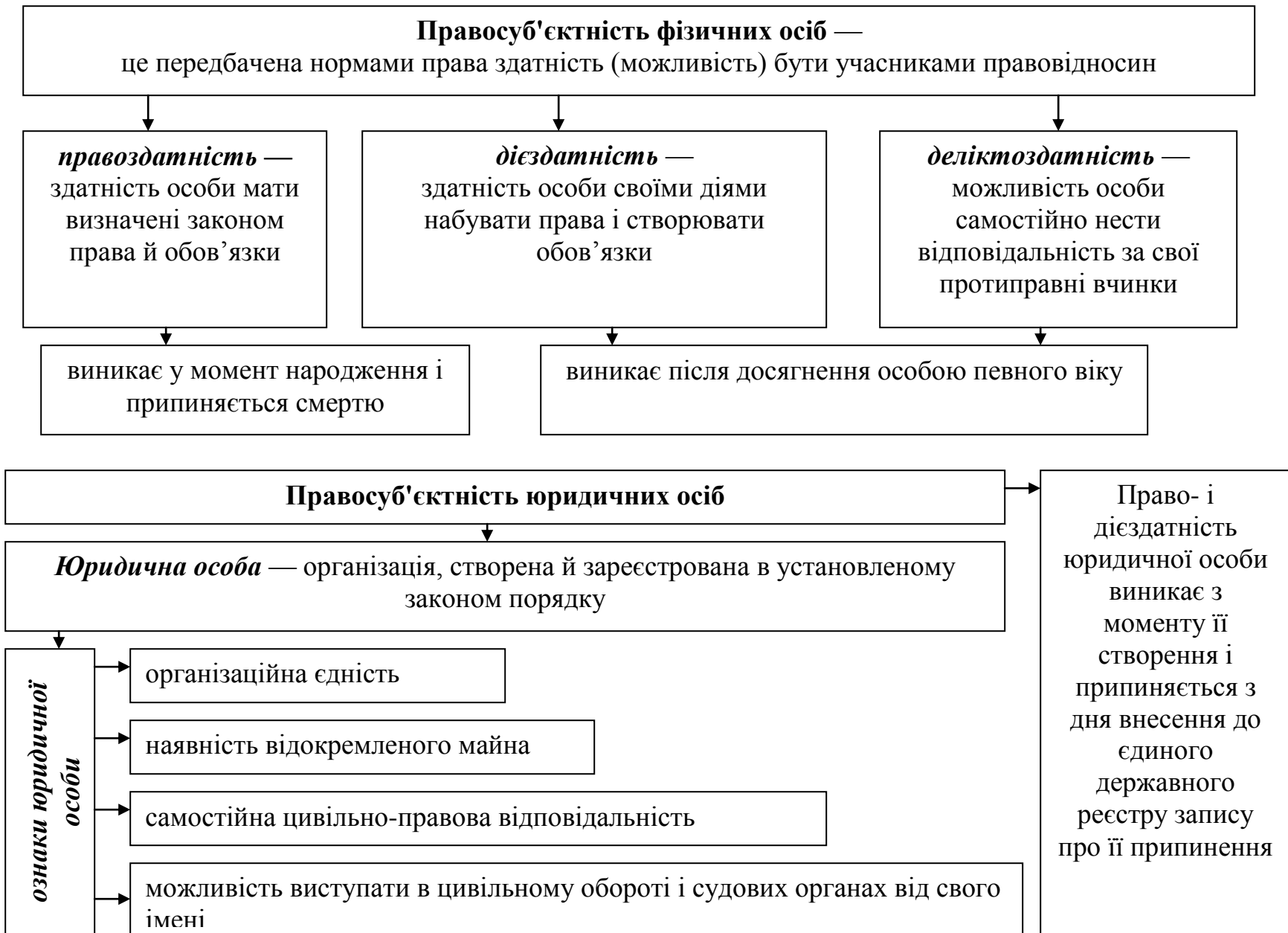
Ключові слова: правовідносини; об'єкт правовідносин; зміст правовідносин; суб'єктивне право; юридичний обов'язок; суб'єкт правовідносини; суб'єкт права; правосуб'єктність; правоздатність; дієздатність; деліктоздатність; юридична особа; юридичні факти; правопорушення; злочин; проступок; склад правопорушення; об'єкт правопорушення; об'єктивна сторона правопорушення; суб'єктивна сторона правопорушення; суб'єкт правопорушення; вина; юридична відповідальність.

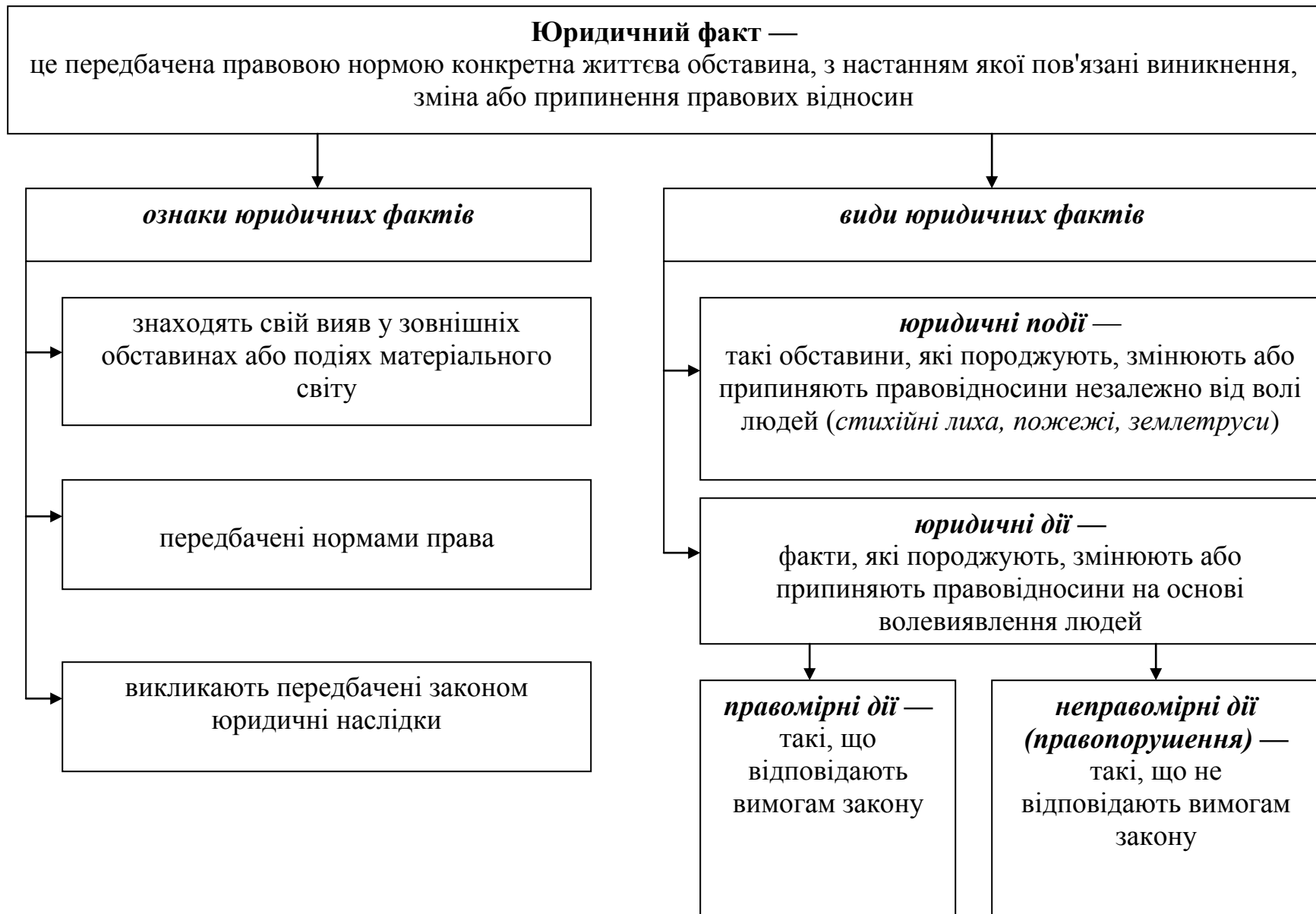
1. Правовідносини: поняття і структура

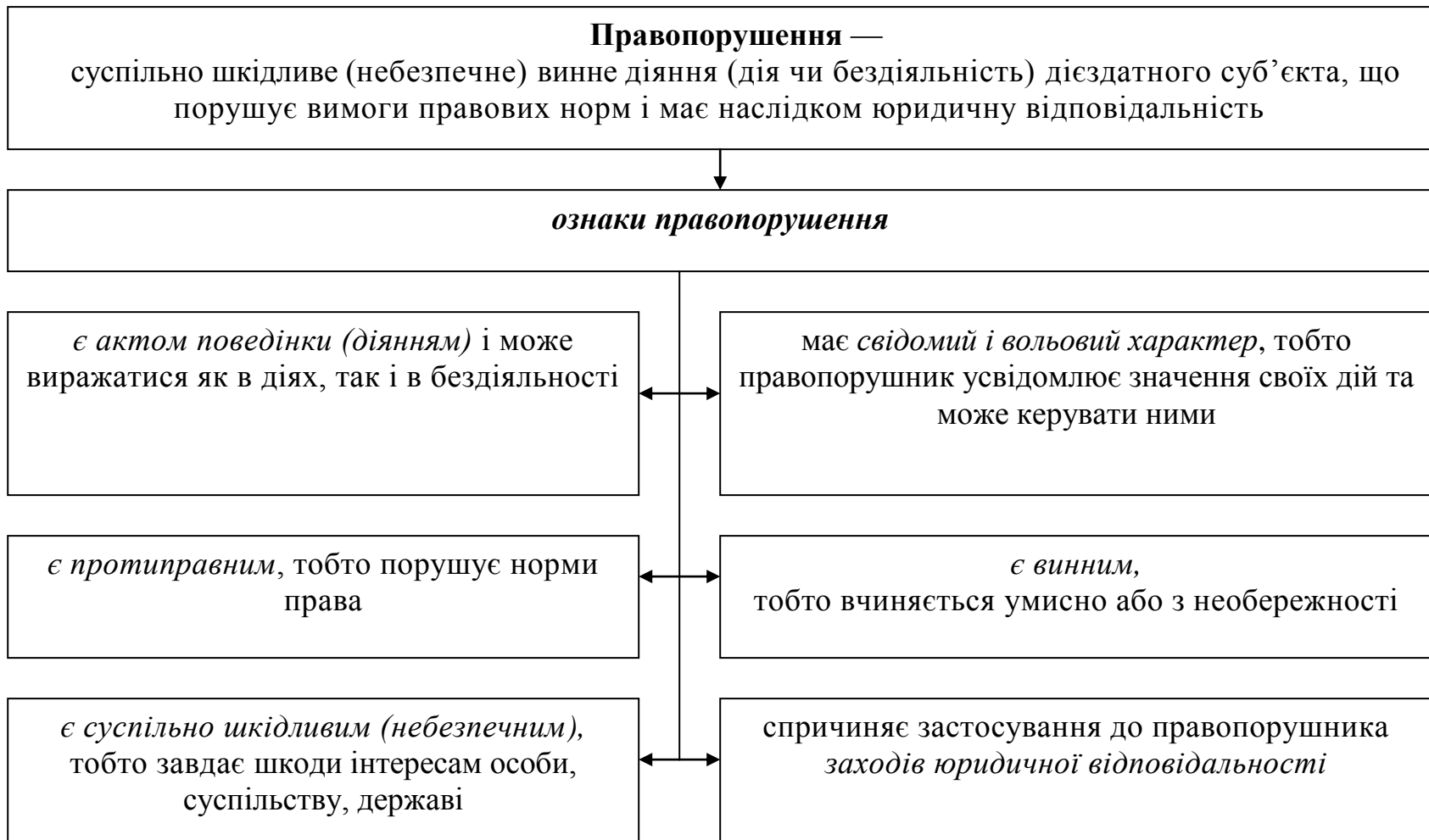

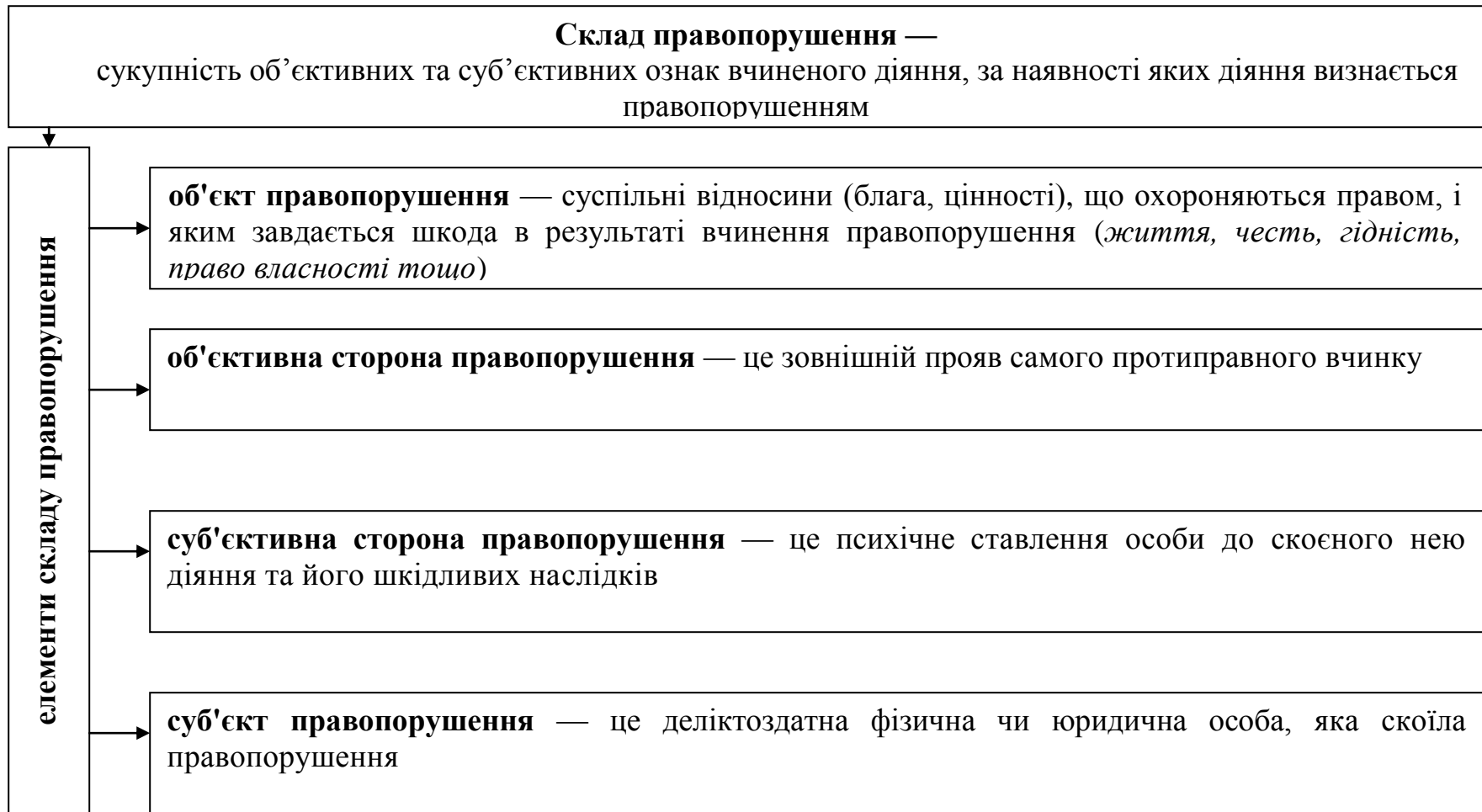

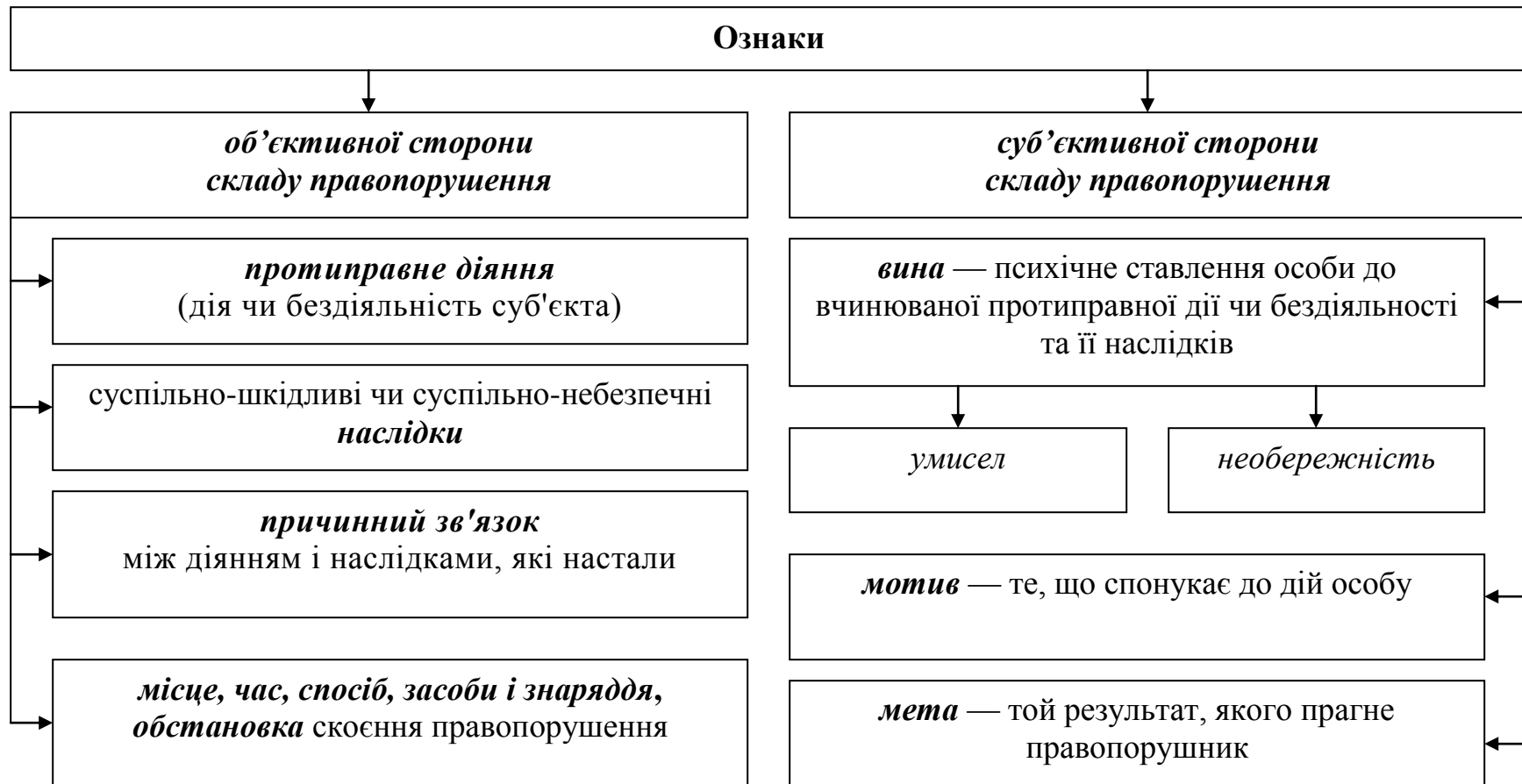

2. Правопорушення: поняття і види. Склад правопорушення

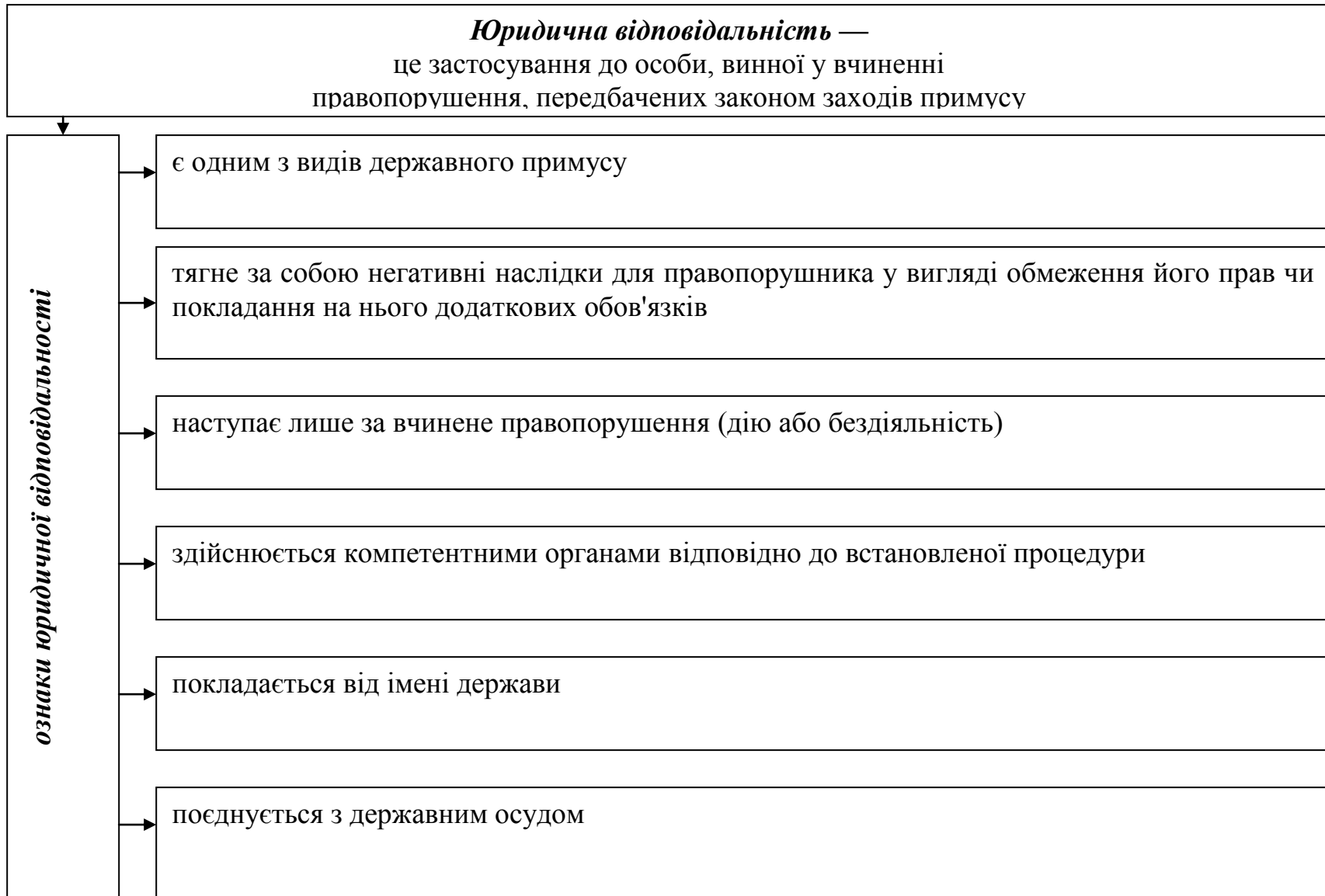

3. Юридична відповідальність

Види юридичної відповідальності

конституційна відповідальність — це вид юридичної відповідальності, який визначений у конституційних нормах, і полягає в забезпеченні виконання приписів Основного Закону (дострокове припинення повноважень народного депутата, імпічмент Президенту)

цивільно-правова відповідальність — це вид юридичної відповідальності, який пов'язаний з накладанням цивільно-правових стягнень (пені, штрафу, відшкодування збитків) на особу за невиконання або неналежне виконання зобов'язань або заподіяння шкоди, а також за порушення деяких особистих немайнових прав (честь, гідність тощо)

дисциплінарна відповідальність — це вид юридичної відповідальності працівника за порушення трудової дисципліни із застосуванням до нього дисциплінарних стягнень (догана, звільнення)

матеріальна відповідальність — це вид юридичної відповідальності, що має місце в трудових правовідносинах, і полягає у відшкодуванні працівником завданої ним шкоди підприємству, установі, організації внаслідок порушення покладених на нього трудових обов'язків

адміністративна відповідальність — це вид юридичної відповідальності, що застосовується органами державного управління до осіб, які вчинили адміністративні правопорушення

кримінальна відповідальність — це найсуворіший вид юридичної відповідальності, що полягає у застосуванні до винної у вчиненні злочину особи видів кримінального покарання

Рекомендована література:

Навчальні посібники

Основи правознавства: Практичний довідник / Т. В. Раденко, В. Б. Раденко, І. Б. Кравчина, Р. Б. Лихачов. – Харків : ФОП Співак В.Л., 2013. – 768 с.

Петришин О. В. *Теорія держави і права : підручник* / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський, І. В. Бенедик, І. О. Биля-Сабадаш; ред.: О. В. Петришин; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Харків : Право, 2014. – 366 с.

Скакун О. Ф. *Теорія права і держави : підручник* / О. Ф. Скакун. – Вид. 4-те, допов. і перероб. – Київ : Правова єдність : Алерта, 2014. – 524 с.

Додаткова література:

Баліцька О. Ю. Філософсько-правові засади дослідження об'єкту, суб'єкту та принципів правовідносин [Електронний ресурс] / О. Ю. Баліцька // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. – 2013. – Вип. 32. – С. 3-13. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apvchzu_2013_32_3.pdf.

Голосніченко І. П. До проблеми запровадження в Україні кримінального проступку та відмежування його від адміністративного правопорушення [Електронний ресурс] / І. П. Голосніченко // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право. – 2014. – № 1. – С. 80-83. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKPI_soc_2014_1_11.pdf.

Кравченко А. П. Правовідносини в сучасній Україні в аспекті антропологічного виміру права [Електронний ресурс] / А. П. Кравченко // Філософські обрії. – 2013. – Вип. 30. – С. 165-172. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Filo_2013_30_21.pdf.

Куракін О. М. Категорія правовідносини в системі нормативного регулювання [Електронний ресурс] / О. М. Куракін // Право і суспільство. – 2013. – № 2. – С. 8-15. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pis_2013_2_4.pdf.

Шумило М. М. Розвиток вчення про правовідносини в сучасній українській юридичній науці [Електронний ресурс] / М. М. Шумило // Держава та регіони. Серія : Право. – 2014. – № 3. – С. 13-17. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/drp_2014_3_5.pdf.

ЧАСТИНА II. ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Тема 4. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

План

1. Поняття конституційного права, його система та джерела. Конституція України як Основний закон держави.
2. Основи конституційного ладу України.
3. Громадянство України.
4. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України.
5. Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

Мета заняття:

Ознайомити студентів із поняттям конституційного права як провідної галузі вітчизняного права, інститутом громадянства.

Охарактеризувати Конституцію України як Основний закон держави, права, свободи та обов'язки громадян України.

Сформувати системне уявлення про основи конституційного ладу України, органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

Удосконалювати вміння логічно мислити, навички усних виступів, підготовки рефератів та повідомлень, аргументованого діалогу, уміння сприймати чужу думку, безболісно відмовлятися від свого хибного погляду.

Виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки.

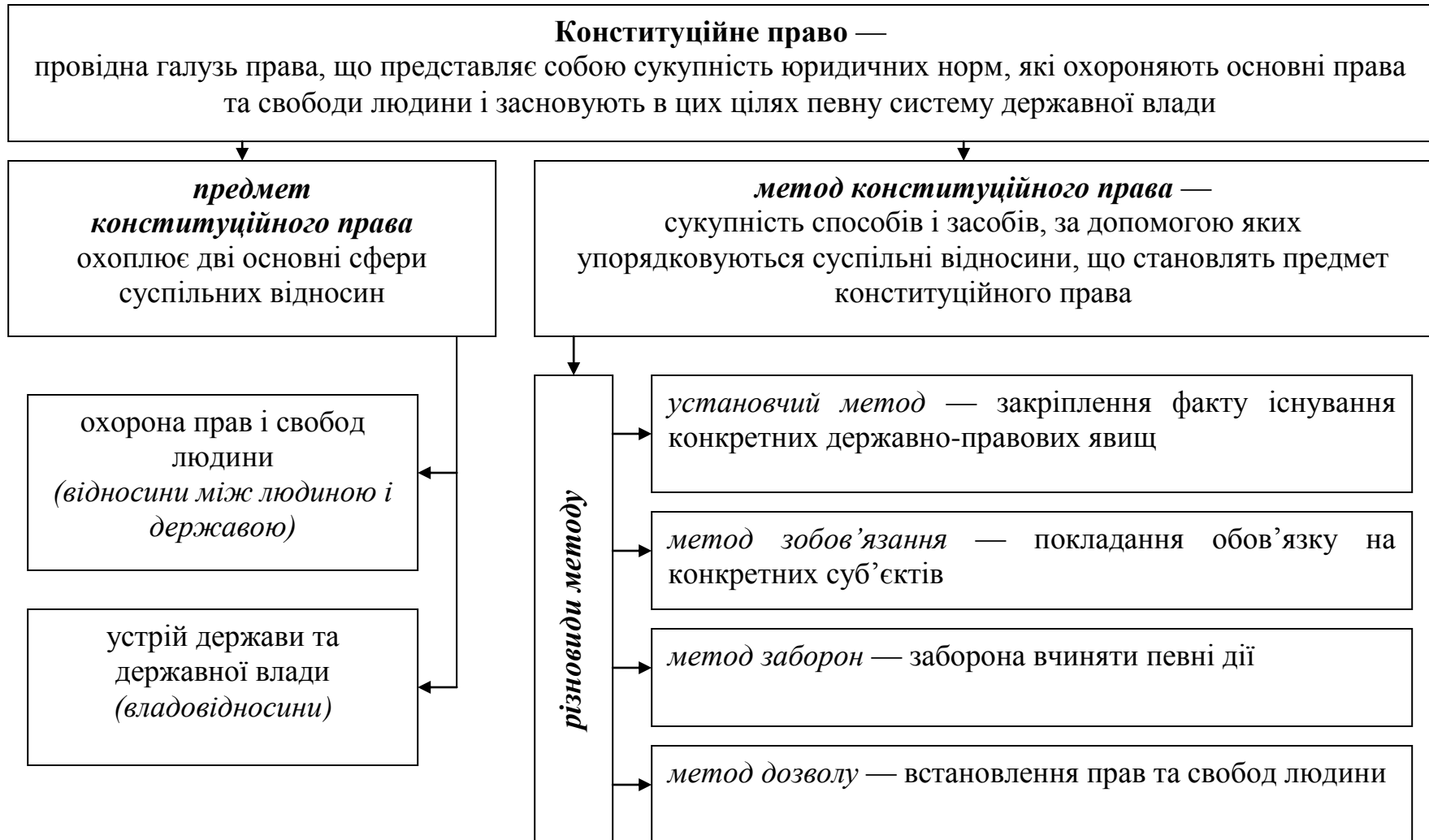
Виробити уміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою.

Сприяти вихованню доброзичливості, людяності, тактовності.

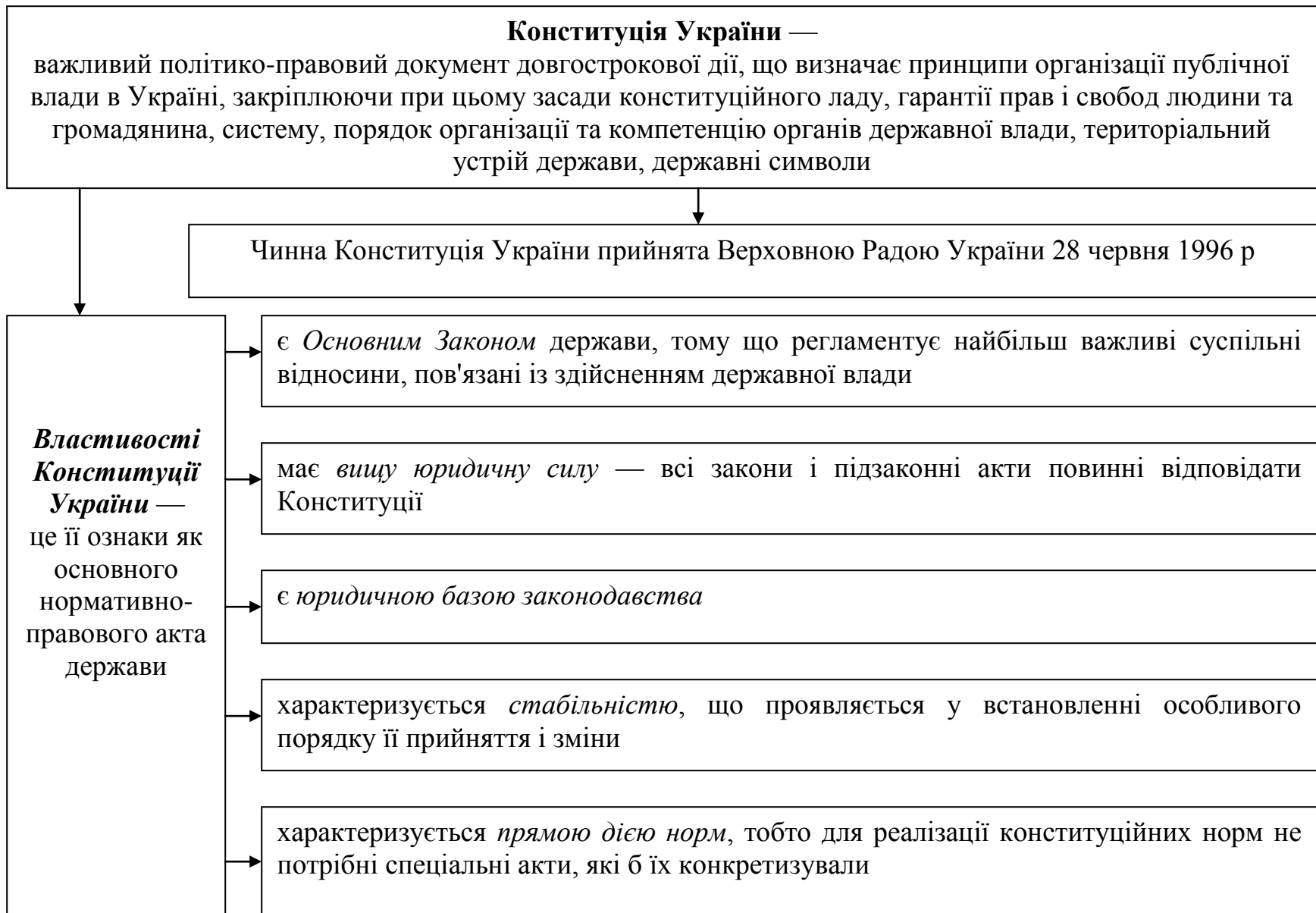
Сформувати уміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо.

Ключові слова: конституційне право; Конституція України; основи конституційного ладу України; громадянство; права та свободи; конституційні права і свободи людини та громадянина; механізм захисту прав та свобод людини і громадянина; орган державної влади; органи місцевого самоврядування.

1. Поняття конституційного права, його система та джерела

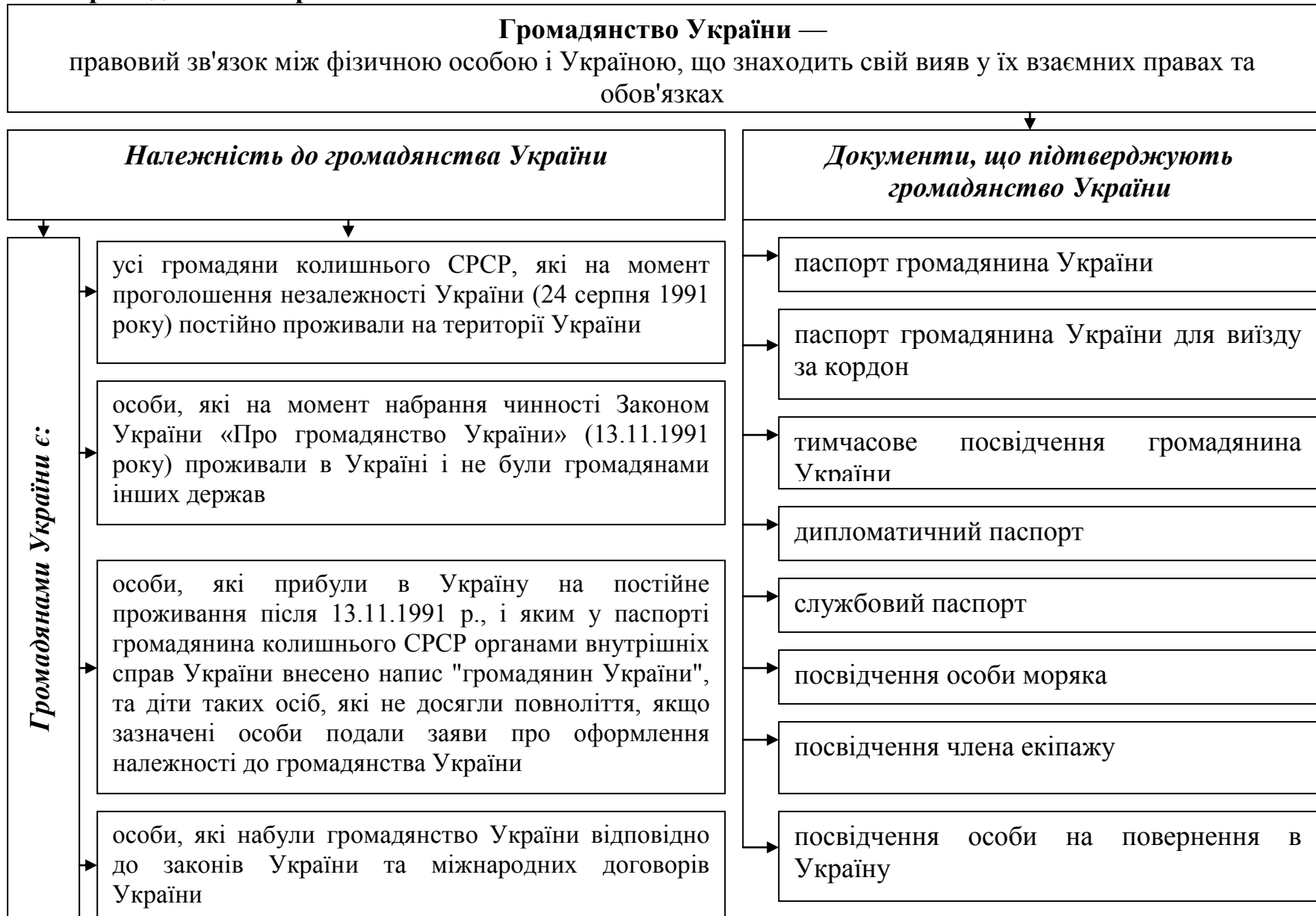

2. Основи конституційного ладу України

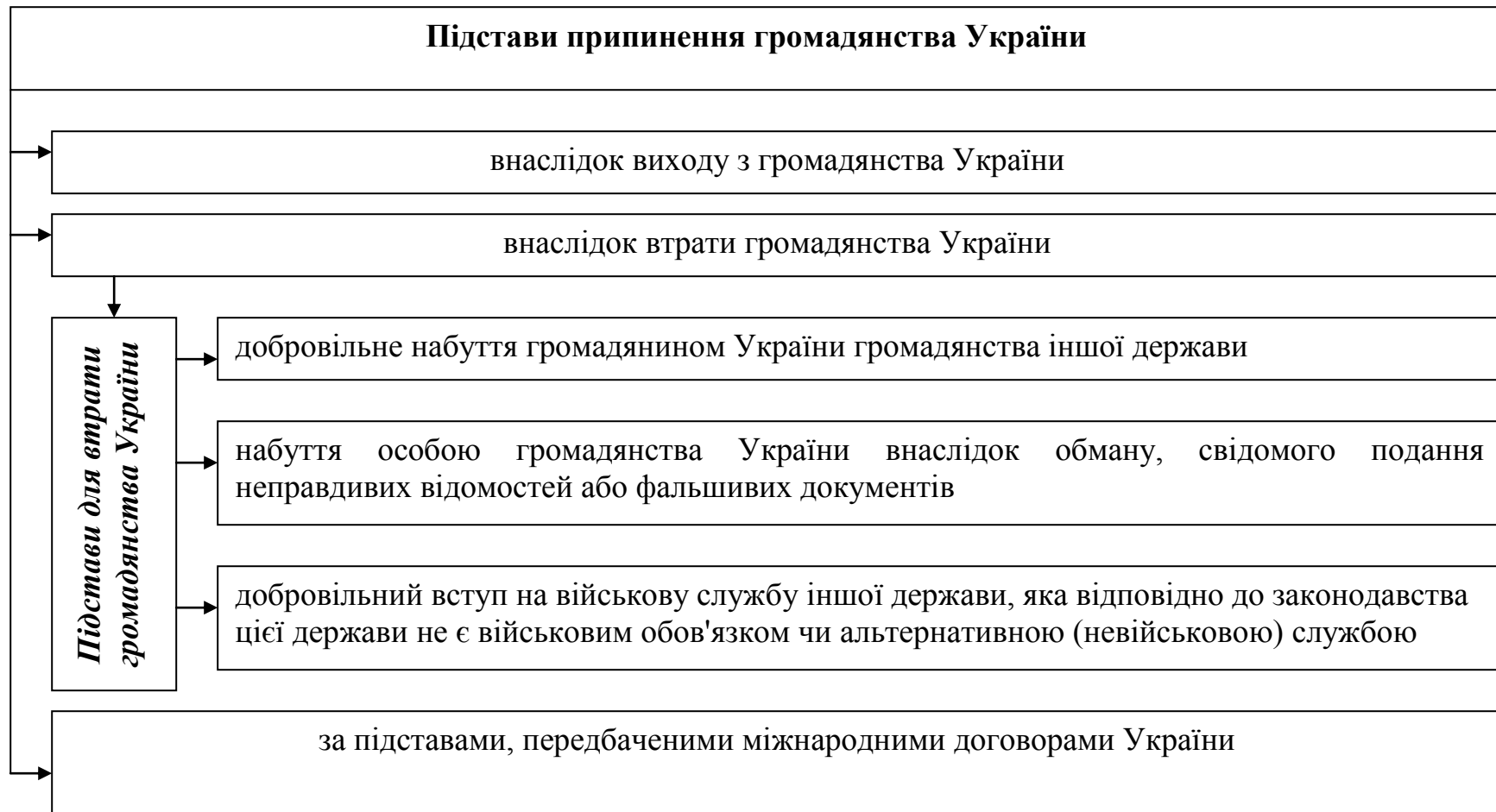

3. Громадянство України

4. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України

Конституційні обов'язки людини і громадянина —

закріплені Конституцією України вимоги, які пред'являються кожній людині та громадянину, аби він діяв чітко визначеним конституційною нормою чином (або утримувався від вчинення відповідних дій) для забезпечення інтересів суспільства, держави, інших людей

обов'язок *повнолітніх дітей* піклуватися про своїх непрацездатних батьків

обов'язок *батьків* утримувати дітей до їх повноліття

обов'язок *кожного* отримати повну загальну середню освіту

обов'язок *громадян* шанувати державні символи України

обов'язок *громадян* захищати Вітчизну, її незалежність і територіальну цілісність

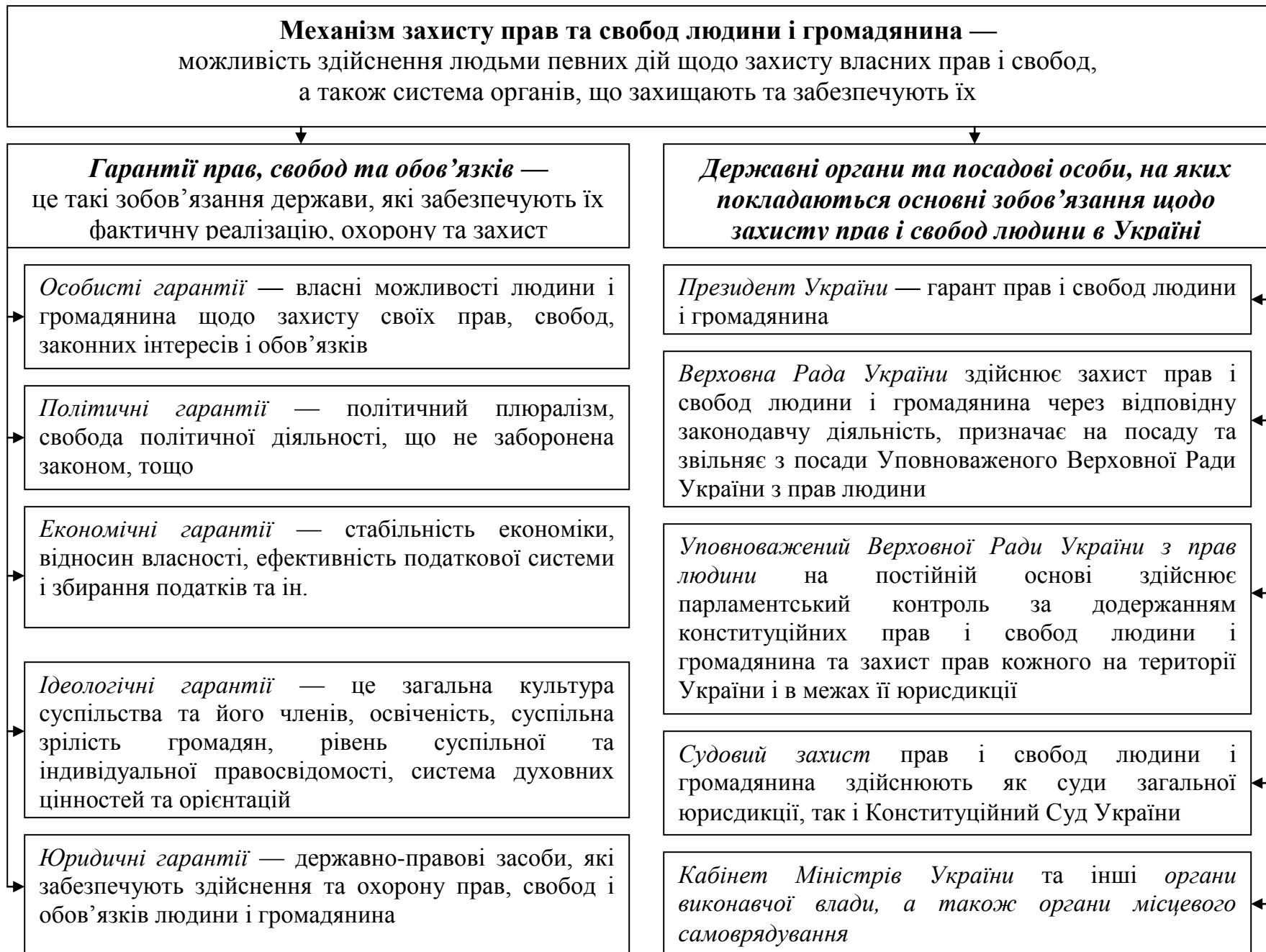
обов'язок *громадян* відбувати військову службу, відповідно до закону

обов'язок *кожного* не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки

обов'язок *кожного* сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом

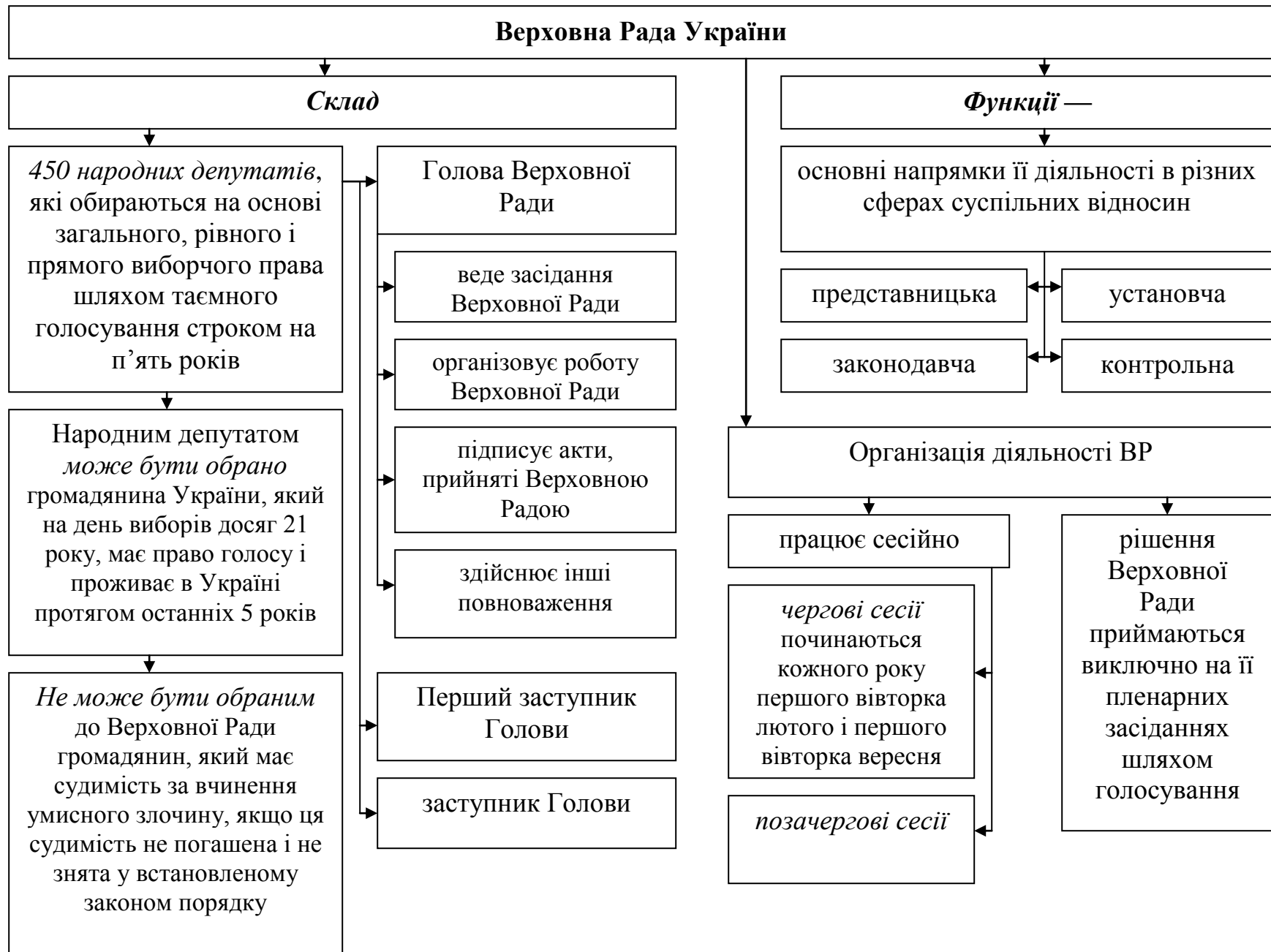
обов'язок *кожного* неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших громадян

обов'язок *кожного* щорічно подавати до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за минулий рік, у порядку встановленому законом

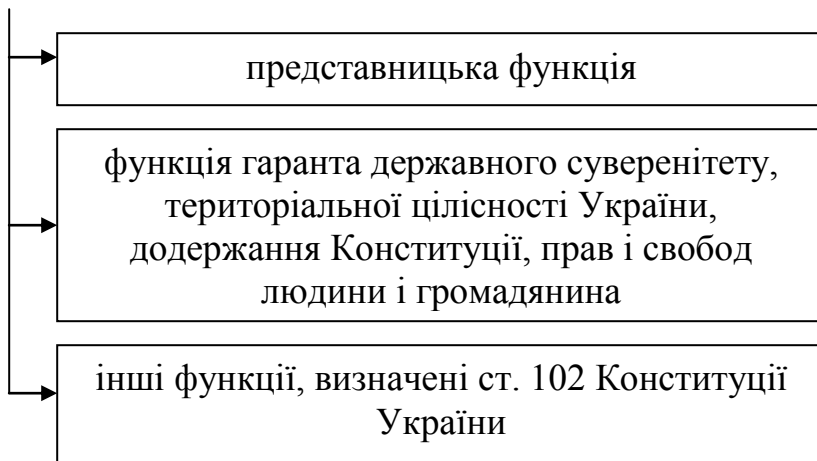
5. Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні

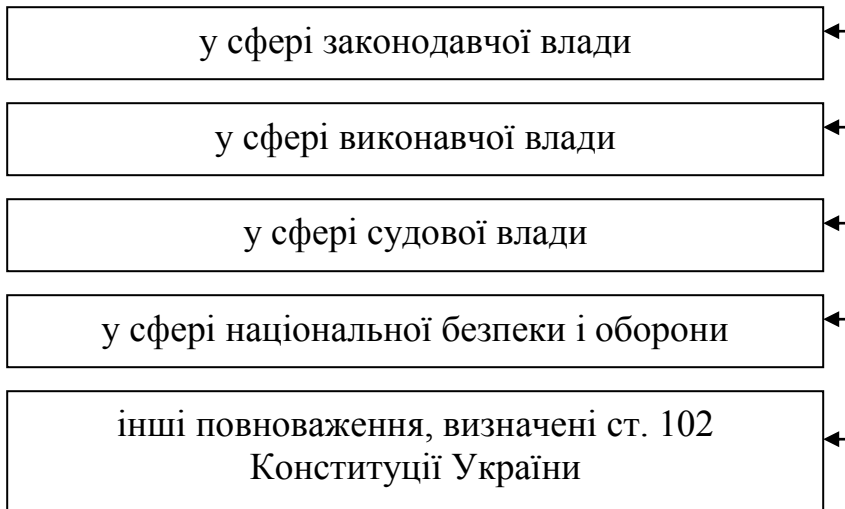

Функції Президента України — основні напрямки його діяльності в різних сферах суспільних відносин

Повноваження Президента України — конкретні права та обов'язки з питань, що віднесені до його компетенції

Рекомендована література:

Навчальні посібники:

Основи правознавства: Практичний довідник / Т. В. Раденко, В. Б. Раденко, І. Б. Кравчина, Р. Б. Лихачов. – Харків : ФОП Співак В.Л., 2013. – 768 с.

Конституційне право України : підручник / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого ; за ред.: В. П. Колісника, Ю. Г. Барабаша. – Харків : Право, 2008. – 416 с.

Нормативно-правові акти:

Конституція України (Основний закон): прийнята на п'ятій сес. Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141 (з наст. змін. та доповн.).

Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наст. змін. та доповн.).

Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР// Відом. Верхов. Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99 (з наст. змін. та доповн.).

Про місцеві державні адміністрації: закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV// Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190 (з наст. змін. та доповн.).

Про громадянство України: закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65 (з наст. змін. та доповн.).

Про центральні органи виконавчої влади: закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 385 (з наст. змін. та доповн.).

Про Кабінет Міністрів України: закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII // Відом. Верхов. Ради України. – 2014. – № 13. – Ст. 222 (з наст. змін. та доповн.).

Додаткова література:

Абдалказим М. А. Конституційне право в сучасних умовах функціонування національної правової демократичної державності: онтологічні та аксіологічні підходи [Електронний ресурс] / М. А. Абдалказим // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – 2014. – Вип. 64. – С. 127-137. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/dip_2014_64_20.pdf.

Рабінович П. М. Конституційне забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні: можливості ефективізації [Електронний ресурс] / П. М. Рабінович // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2014. – № 5. – С. 68-78. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/bmju_2014_5_26.pdf.

Тема 5. ОСНОВИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

План

1. Поняття адміністративного права як галузі права, його система та джерела.
2. Поняття та види суб'єктів адміністративного права.
3. Адміністративно-правовий статус суб'єкта адміністративного права. Особливості адміністративно-правового статусу іноземних громадян та осіб без громадянства.
4. Адміністративна відповідальність: поняття та підстави.
5. Система та види адміністративних стягнень.

Мета заняття:

Ознайомити студентів із поняттям адміністративного права як галузі вітчизняного права, його суб'єктами, видами адміністративних стягнень.

Охарактеризувати предмет та метод адміністративного права, основи адміністративно-правового статусу громадян,

Сформувати системне уявлення про джерела адміністративного права, особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні: основні риси адміністративної відповідальності.

Удосконалювати вміння логічно мислити, навички усних виступів, підготовки рефератів та повідомлень, аргументованого діалогу, уміння сприймати чужу думку, безболісно відмовлятися від свого хибного погляду.

Виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки.

Виробити уміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою.

Сприяти вихованню доброзичливості, людяності, тактовності.

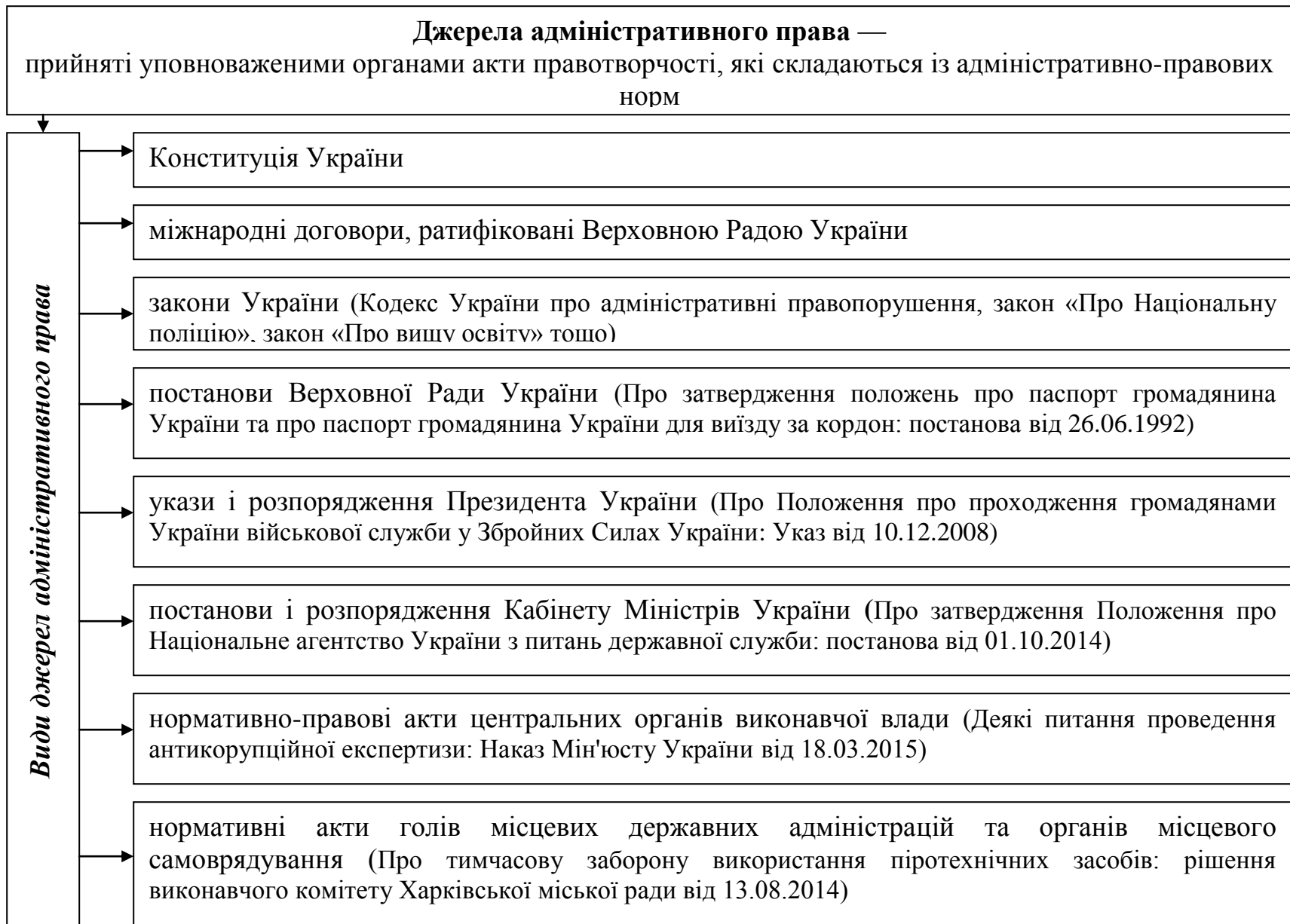
Сформувати уміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо.

Ключові слова: адміністративне право; суб'єкти адміністративного права; іноземець; особа без громадянства; біженець; органи виконавчої влади; органи місцевого самоврядування; громадські об'єднання; політичні партії; адміністративна відповідальність; адміністративне правопорушення (проступок); склад адміністративного правопорушення; адміністративне стягнення.

1. Поняття адміністративного права як галузі права, його система та джерела

2. Поняття та види суб'єктів адміністративного права

Суб'єкти адміністративного права —

це учасники суспільних відносин, які мають суб'єктивні права та виконують юридичні (суб'єктивні) обов'язки, встановлені адміністративно-правовими нормами

індивідуальні суб'єкти

громадянин України

іноземець — особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав

особа без громадянства — особа, яку жодна держава відповідно до свого законодавства не вважає своїм громадянином

біженець — особа, яка внаслідок обґрунтованих побоювань стала жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань, перебуває за межами своєї країни та не може або не бажає користуватися захистом цієї країни внаслідок таких побоювань

колективні суб'єкти

органи виконавчої влади — утворювана, відповідно до закону, ланка державного апарату, яка здійснює на підставі законів і підзаконних актів виконавчу і розпорядчу діяльність в межах та у спосіб, що визначаються характером їх компетенції

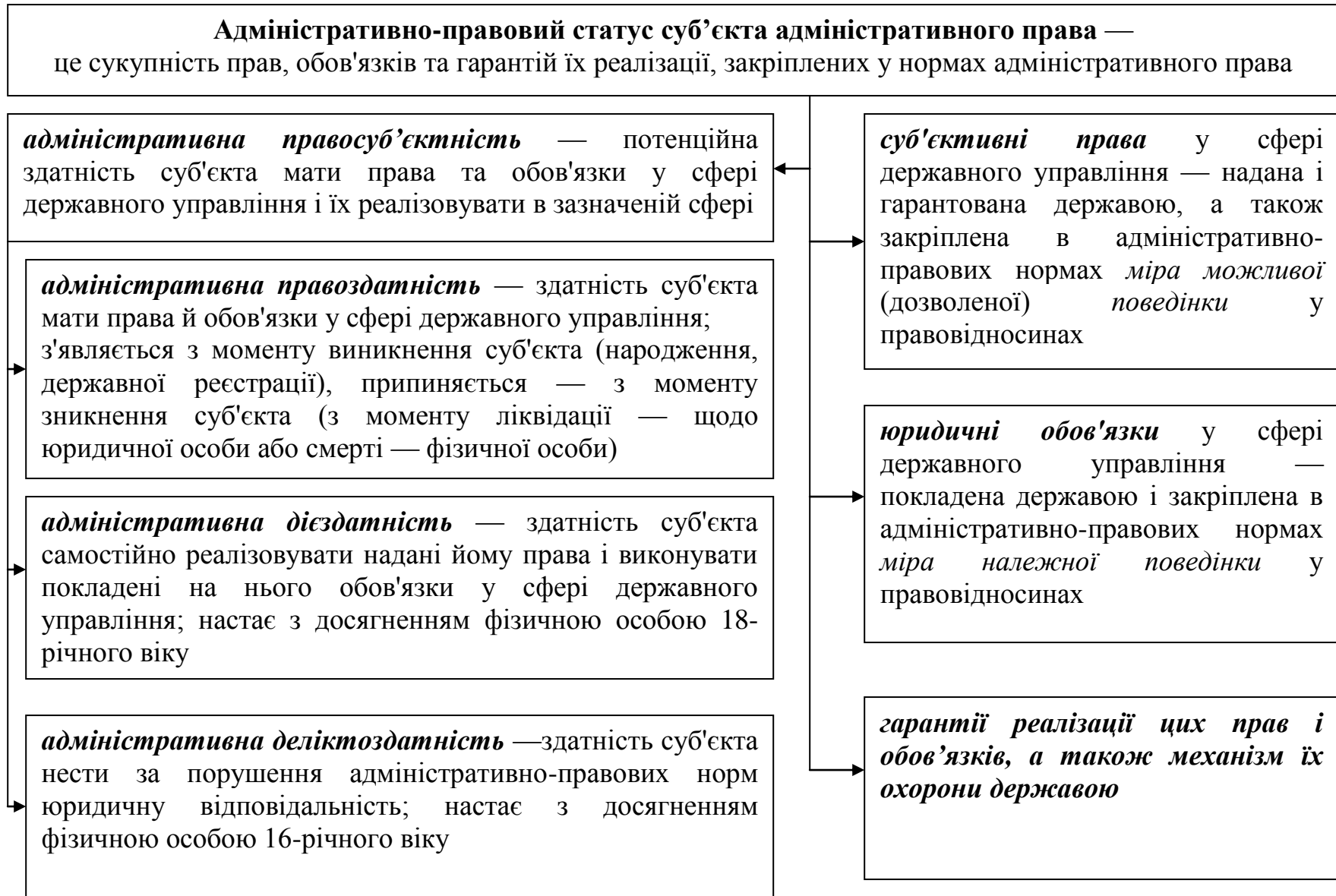
органи місцевого самоврядування — виборні та інші органи територіальних громад, наділені повноваженнями вирішувати питання місцевого значення

підприємства, установи — організації, які виконують економічні, соціально-культурні та інші функції з метою задоволення матеріальних, духовних та інших потреб громадян, суспільства й держави

громадські об'єднання — добровільні об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних інтересів

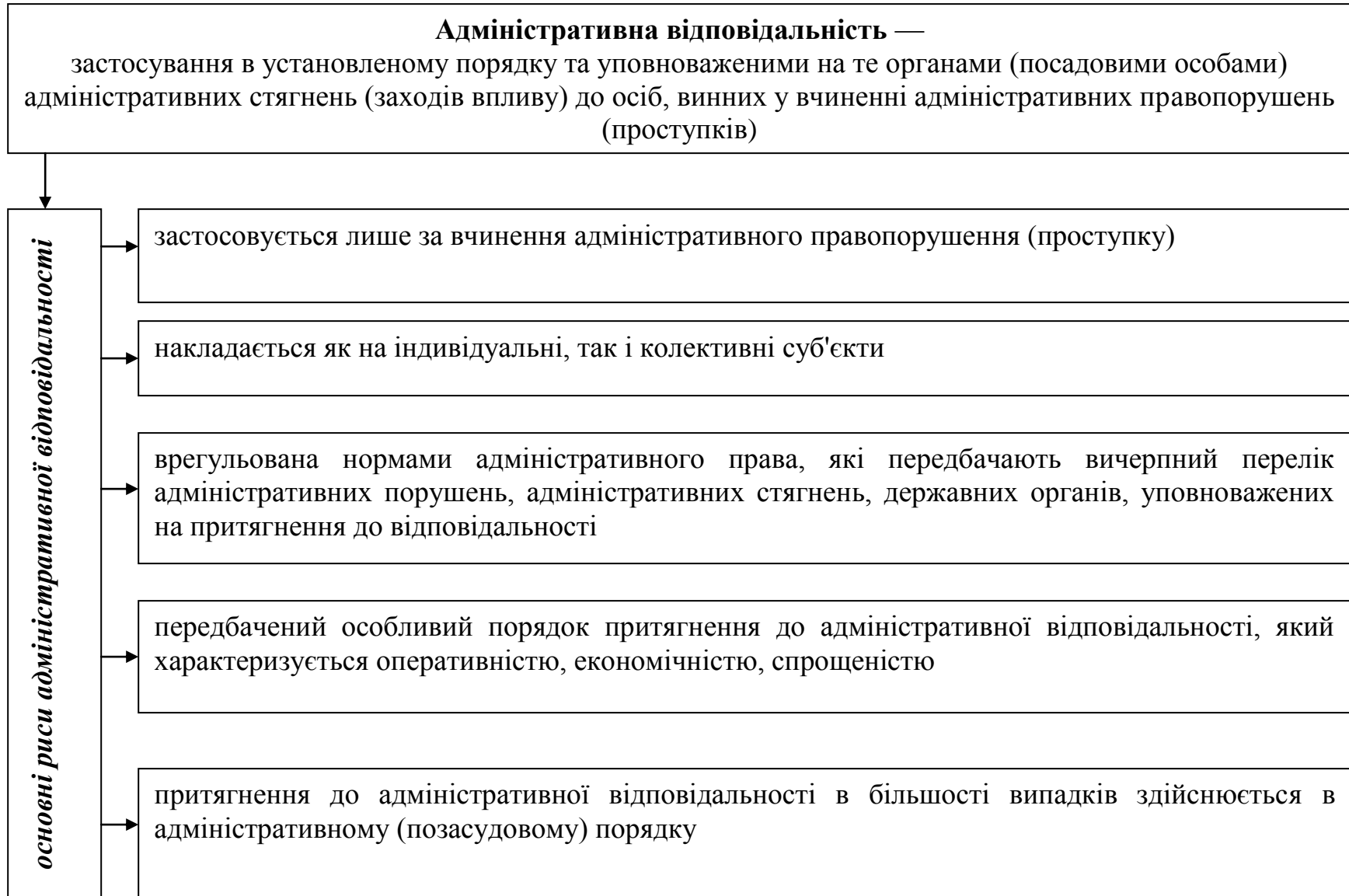
політичні партії — зареєстровані добровільні об'єднання громадян — прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що мають своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, беруть участь у виборах та інших політичних заходах

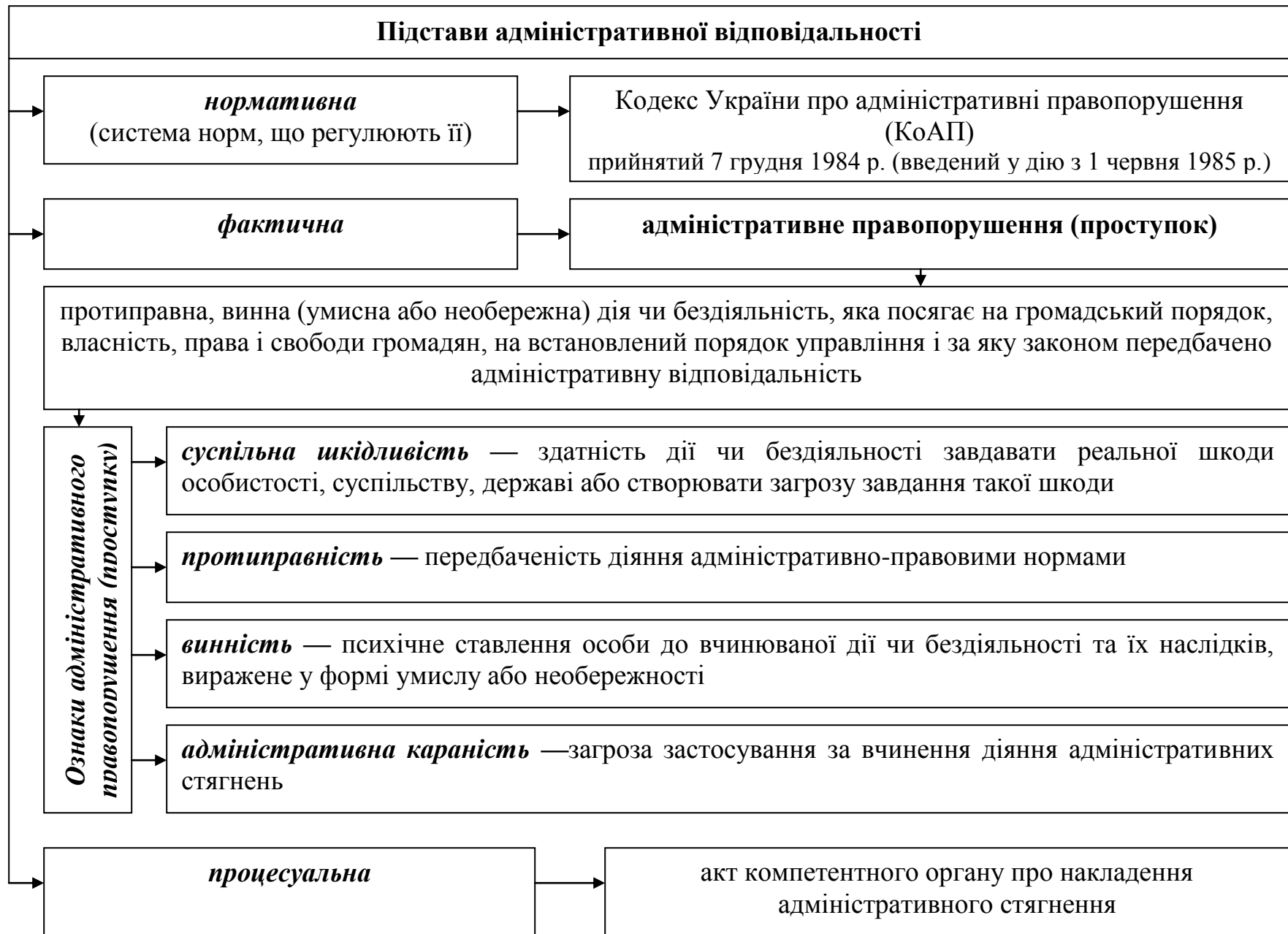
3. Адміністративно-правовий статус суб'єкта адміністративного права. Особливості адміністративно-правового статусу іноземних громадян та осіб без громадянства

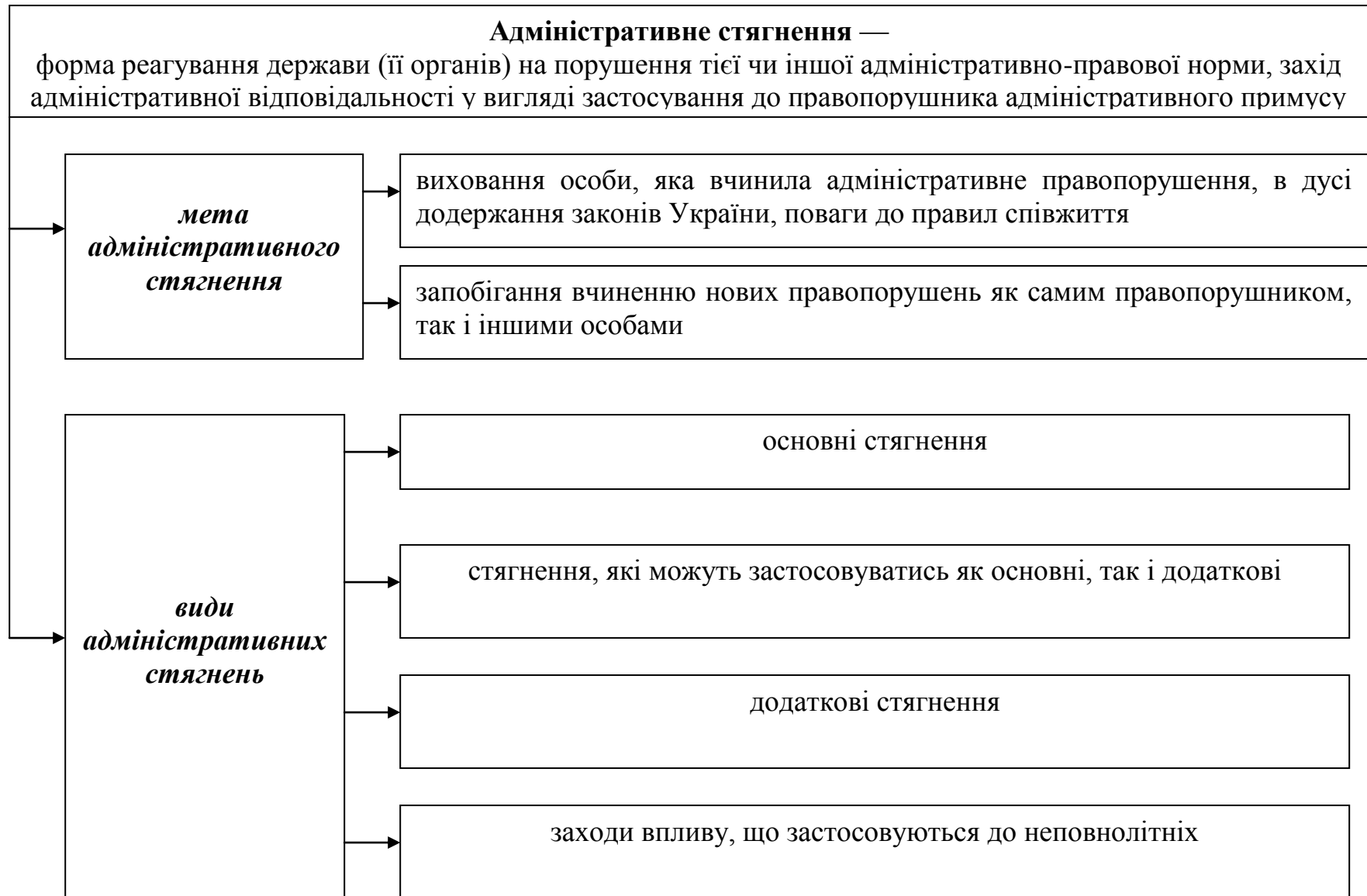
4. Адміністративна відповідальність: поняття та підстави

5. Система та види адміністративних стягнень

Основні адміністративні стягнення

→ **попередження** — захід виховного характеру, що виноситься в письмовій формі, або фіксується іншим встановленим способом

→ **штраф** — грошове стягнення, що накладається на громадян, посадових та юридичних осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірі, встановлених законами України

→ **штрафні бали** — стягнення, що накладається на громадян за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі

позбавлення спеціального права, наданого даному громадянинуві

→ позбавлення **права полювання** застосовується на строк до 3-х років за грубе або систематичне порушення порядку користування цим правом

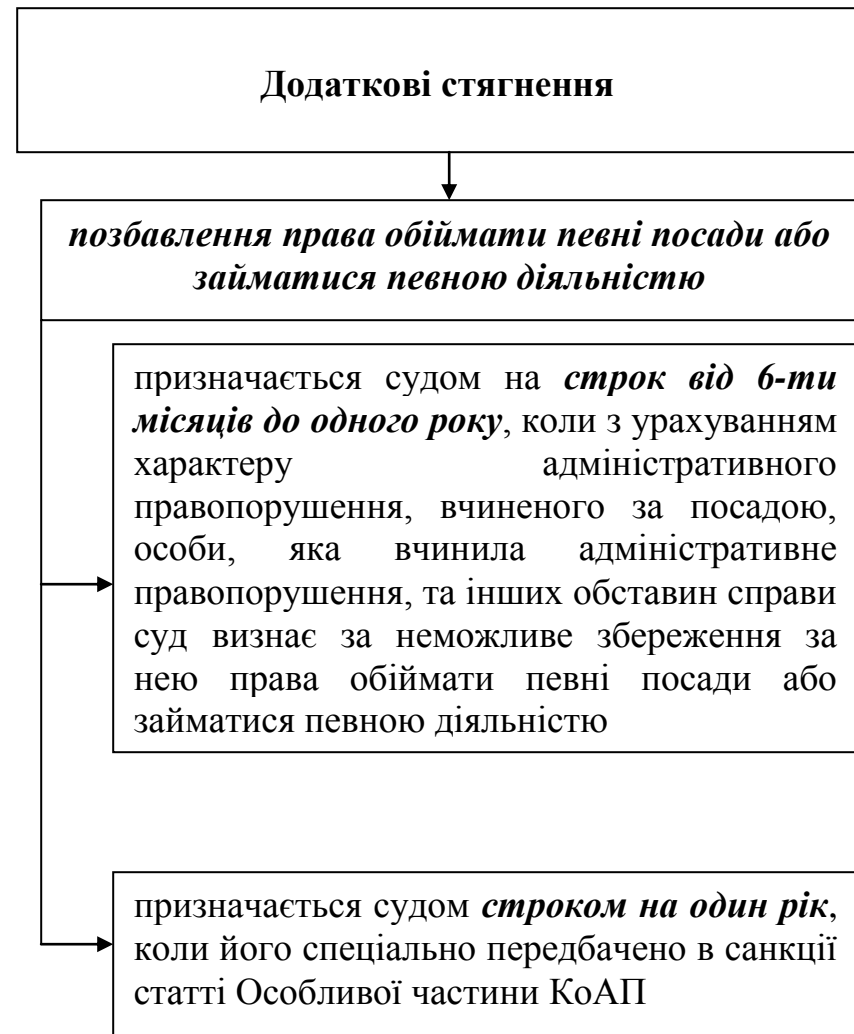
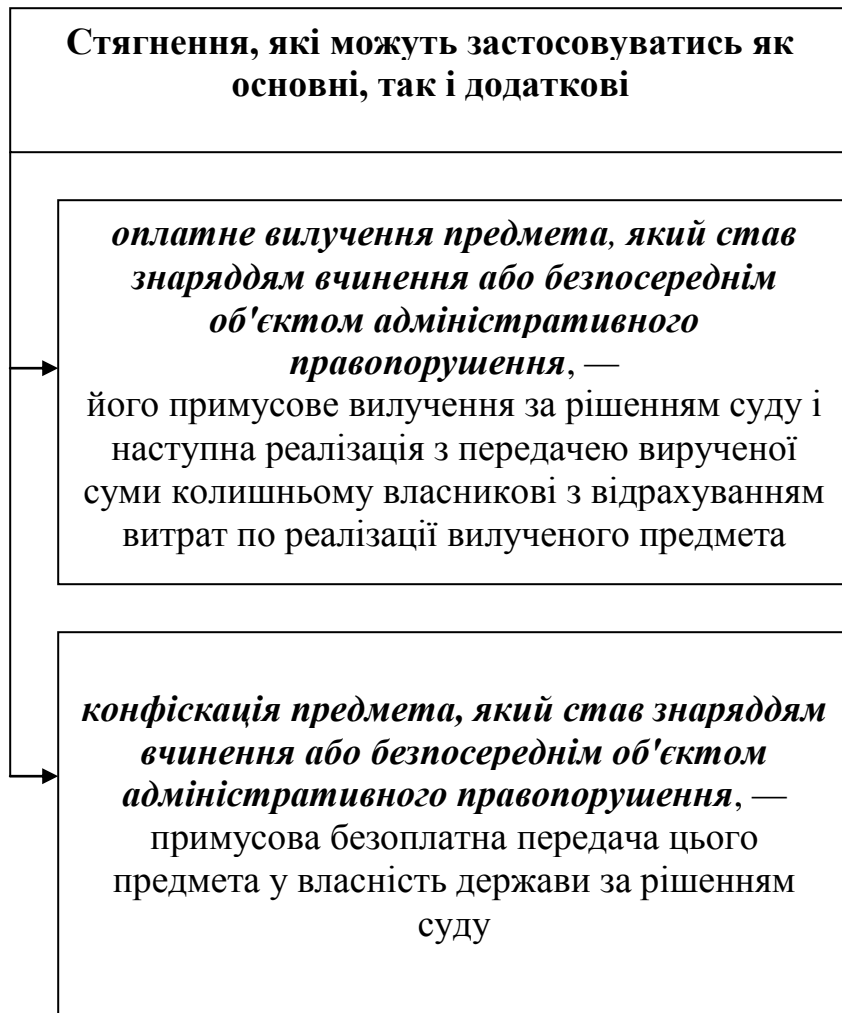
→ позбавлення **права керування транспортними засобами** застосовується на строк до 3-х років за грубе або повторне порушення порядку користування цим правом або на строк до 10-ти років за систематичне порушення порядку користування цим правом

→ **громадські роботи** — виконання особою у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування (від 20 до 60 годин)

→ **виправні роботи** — стягнення, що застосовується на строк до 2-х місяців з відбуванням за місцем постійної роботи особи, і з відрахуванням до 20 процентів її заробітку в доход держави

→ **адміністративний арешт** — стягнення, що встановлюється і застосовується лише у виняткових випадках за окремі види адміністративних правопорушень на строк до п'ятнадцяти діб

→ **арешт з утриманням на гауптвахті** — стягнення, що встановлюється і застосовується лише у виключних випадках за окремі види військових адміністративних правопорушень на строк до десяти діб

**Заходи впливу,
що застосовується до осіб віком від 16 до 18 років,
які вчинили адміністративні правопорушення**

зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого

попередження

догана або сувора догана

передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання

Рекомендована література:

Навчальні посібники:

Основи правознавства: Практичний довідник / Т. В. Раденко, В. Б. Раденко, І. Б. Кравчина, Р. Б. Лихачов. – Харків : ФОП Співак В.Л., 2013. – 768 с.

Битяк Ю. П. *Адміністративне право* : підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Богуцький, І. В. Бойко, О. Т. Зима, В. В. Зуй, Л. П. Коваленко, І. М. Компанієць, Д. В. Лученко, Н. П. Матюхіна; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. — Х. : Право, 2010. — 624 с.

Нормативно-правові акти:

Конституція України (Основний закон): прийнята на п'ятій сес. Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141 (з наст. змін. та доповн.).

Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон УРСР від 07.12.1984 р. № 8073–X // Відом. Верх. Ради УРСР від 18.12.1984–1984 р.– № 51– Ст. 1122 (з наст. змін. та доповн.).

Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2012. – № 16. – Ст. 146 (з наст. змін. та доповн.).

Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2012. – № 19-20. – Ст. 179 (з наст. змін. та доповн.).

Додаткова література:

Гумін О. М. Адміністративно-правовий статус особи: поняття та структура [Електронний ресурс] / О. М. Гумін, Є. В. Пряхін // Наше право. – 2014. – № 5. – С. 32-37.

Іванцов В. О. Адміністративна відповідальність: узагальнюючий підхід до визначення поняття [Електронний ресурс] / В. О. Іванцов // Право і Безпека. – 2014. – № 3. – С. 48-53. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pib_2014_3_10.pdf.

Ковальов А. В. Адміністративна відповідальність юридичних осіб [Електронний ресурс] / А. В. Ковальов // Митна справа. – 2014. – № 6(2.1). – С. 199-203. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ms_2014_6\(2.1\)__36.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ms_2014_6(2.1)__36.pdf).

Мазаракі Н. А. Джерела адміністративного права [Електронний ресурс] / Н. А. Мазаракі // Право і суспільство. – 2015. – № 1. – С. 141-147. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pis_2015_1_26.pdf.

Окар-Балаж Я. І. Деякі питання визначення правового статусу особи у адміністративному праві [Електронний ресурс] / Я. І. Окар-Балаж // Наше право. – 2015. – № 2. – С. 81-85.

Тема 6. ОСНОВИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

План

1. Поняття кримінального права як галузі права, його система та джерела.
2. Поняття злочину. Класифікація злочинів.
3. Кримінальна відповідальність: поняття та підстави.
4. Склад злочину.
5. Покарання: поняття та мета. Система та види покарання.

Мета заняття:

Ознайомити студентів із поняттям кримінального права як галузі вітчизняного права, ознаками кримінальної відповідальності.

Охарактеризувати предмет та метод кримінального права, ознаки злочину, поняття та мету покарання.

Сформувати системне уявлення про джерела кримінального права, класифікацію злочинів, елементи складу злочину та систему та види покарання.

Удосконалювати вміння логічно мислити, навички усних виступів, підготовки рефератів та повідомлень, аргументованого діалогу, уміння сприймати чужу думку, безболісно відмовлятися від свого хибного погляду.

Виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки.

Виробити уміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою.

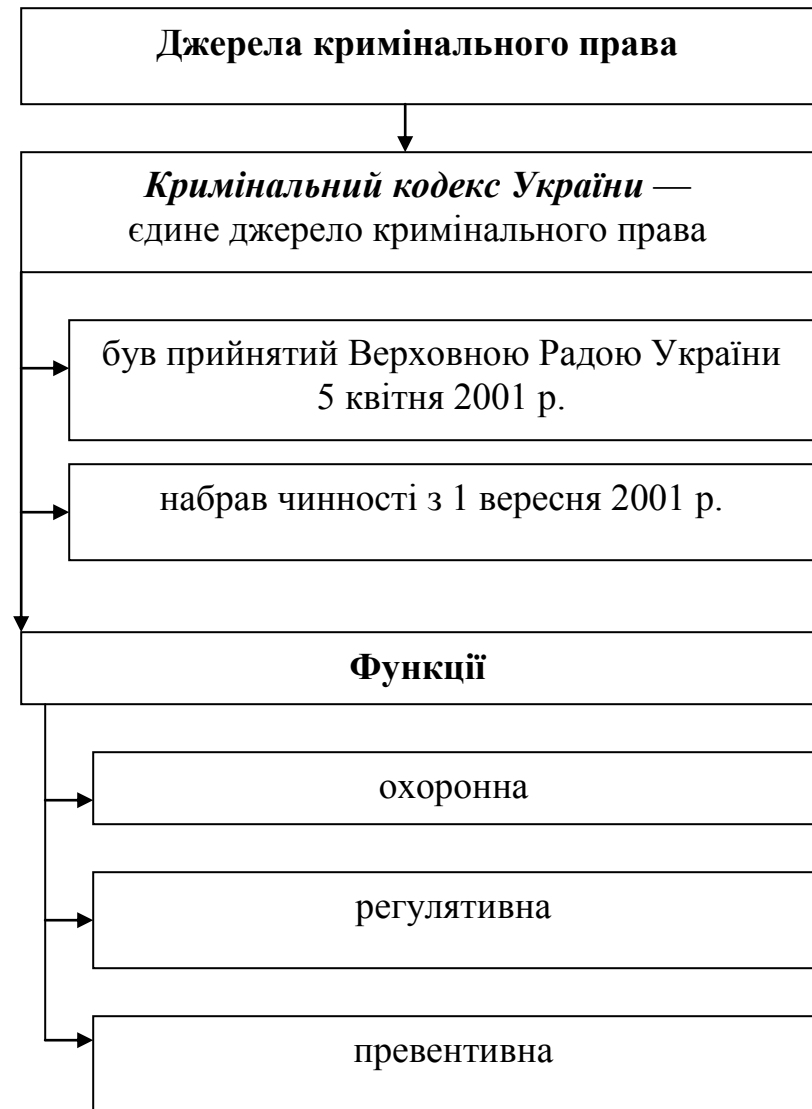
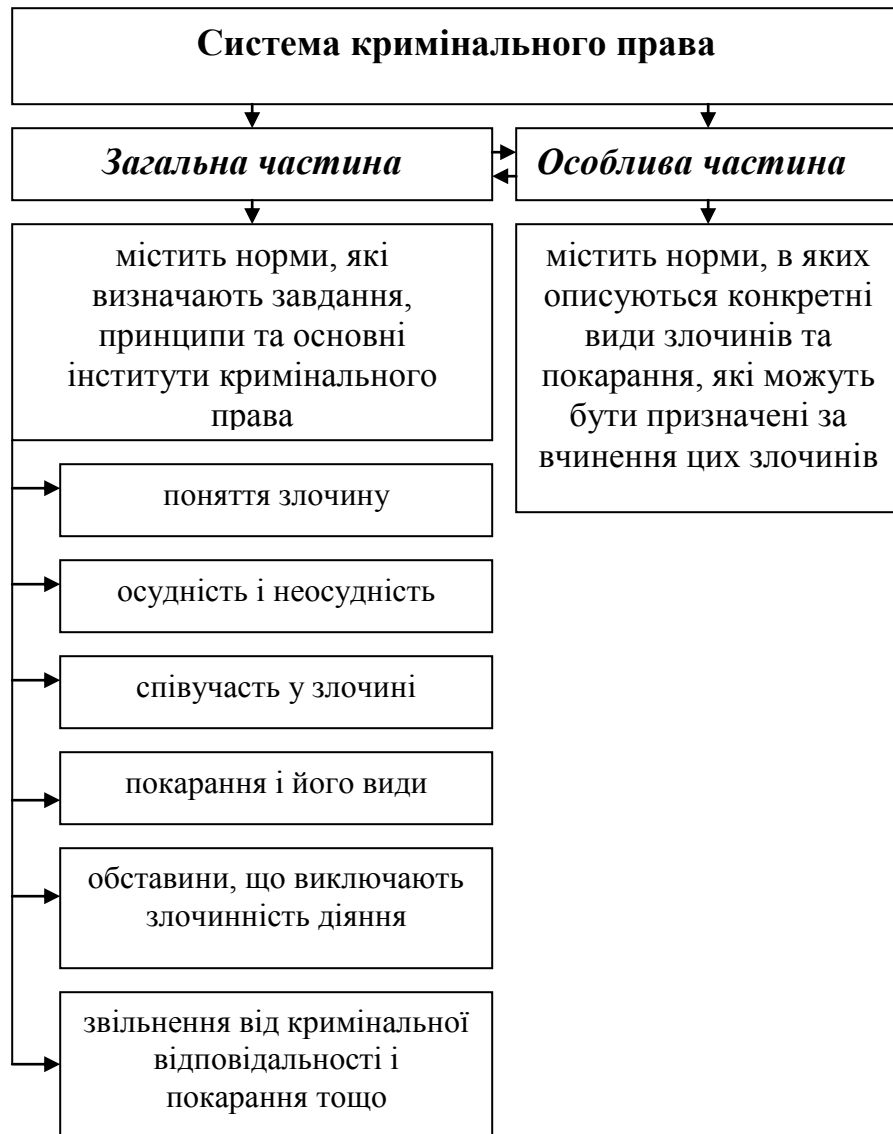
Сприяти вихованню доброзичливості, людяності, тактовності.

Сформувати уміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо.

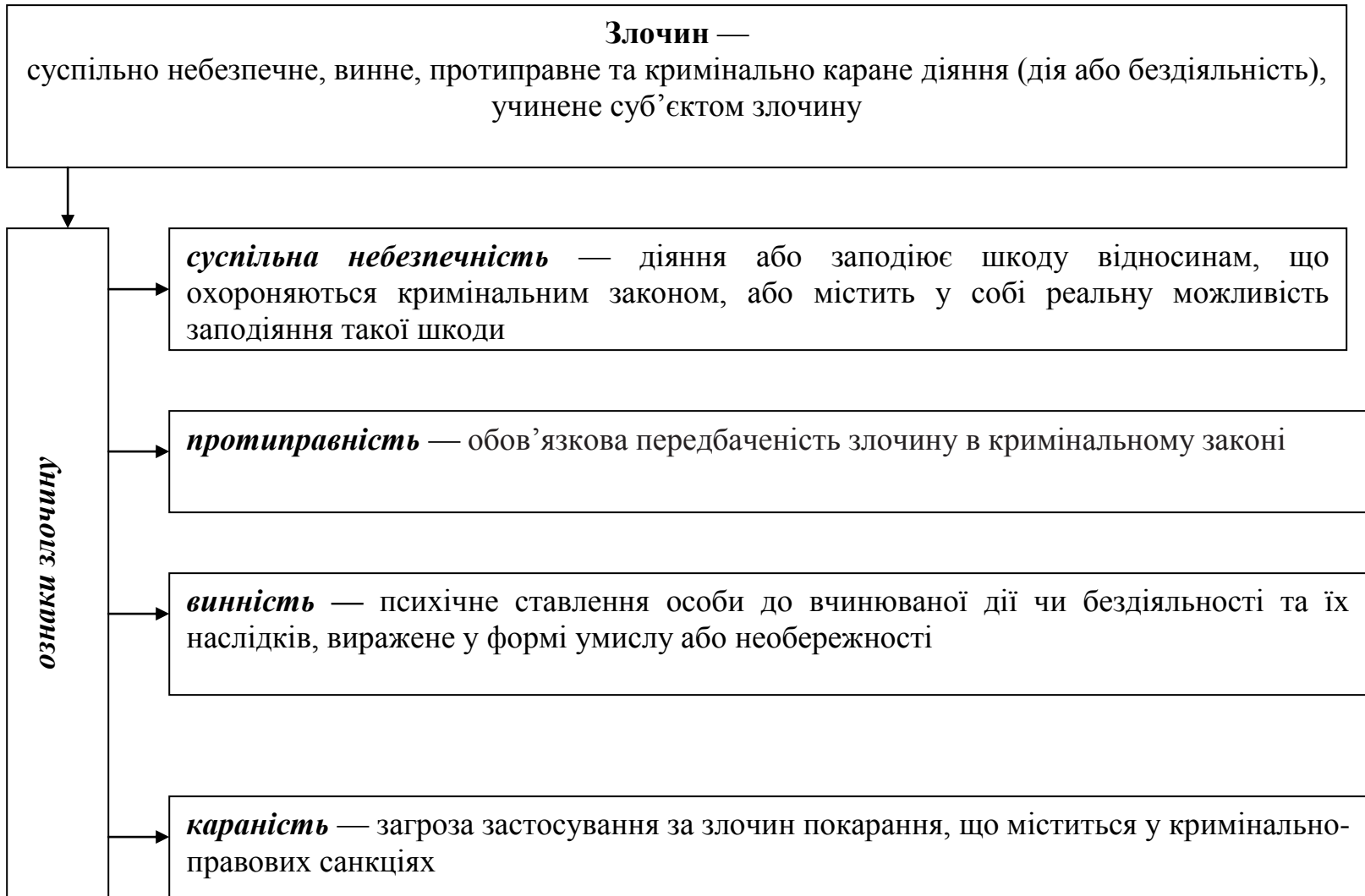
Ключові слова: кримінальне право; злочин; суспільна небезпечність; протиправність; винність; караність; класифікація злочинів; кримінальна відповідальність; склад злочину; об'єкт злочину; предмет злочину; об'єктивна сторона злочину; суб'єкт злочину; осудність; суб'єктивна сторона; вина; мотив злочину; мета злочину; покарання.

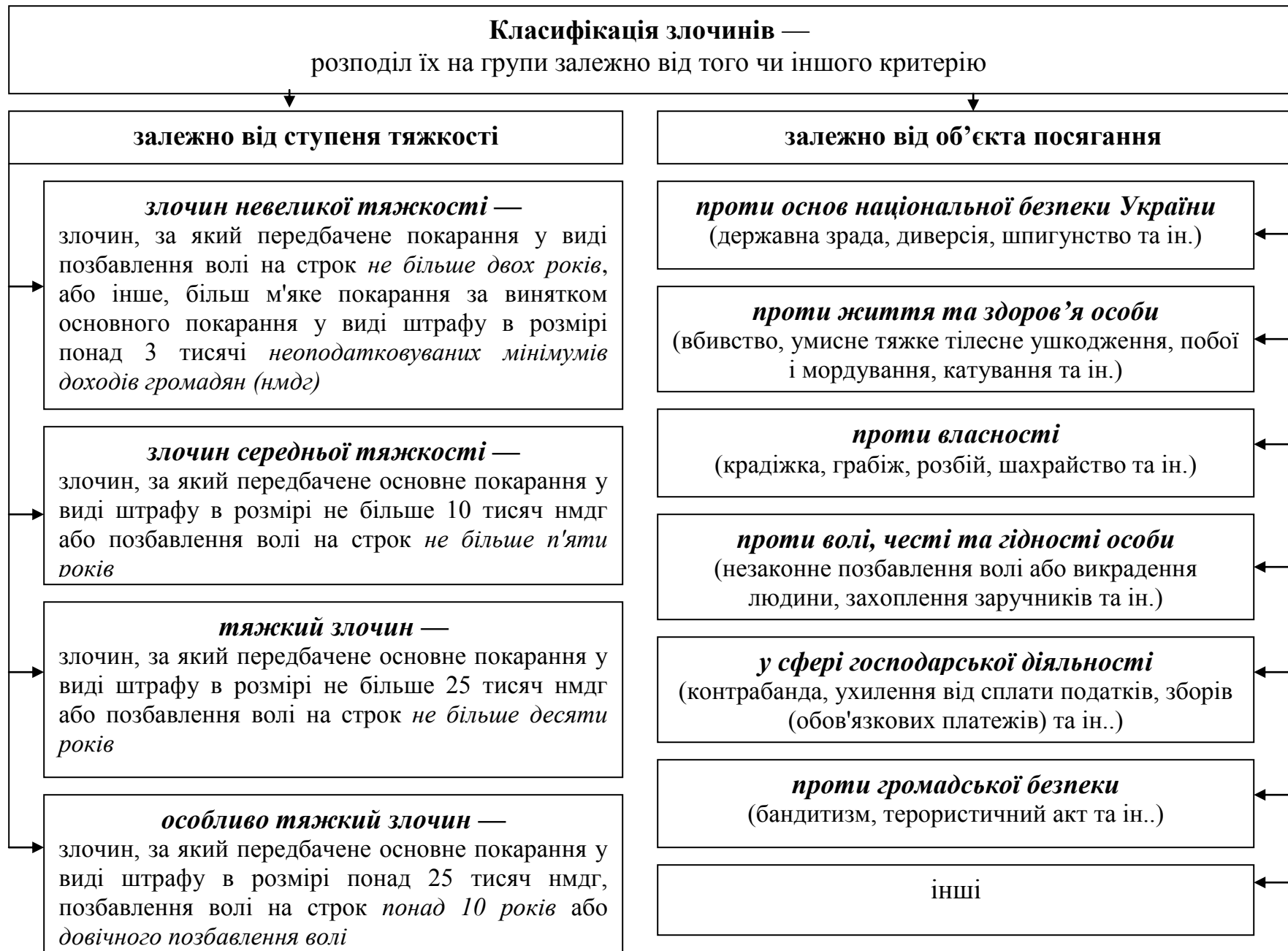
1. Поняття кримінального права як галузі права, його система та джерела

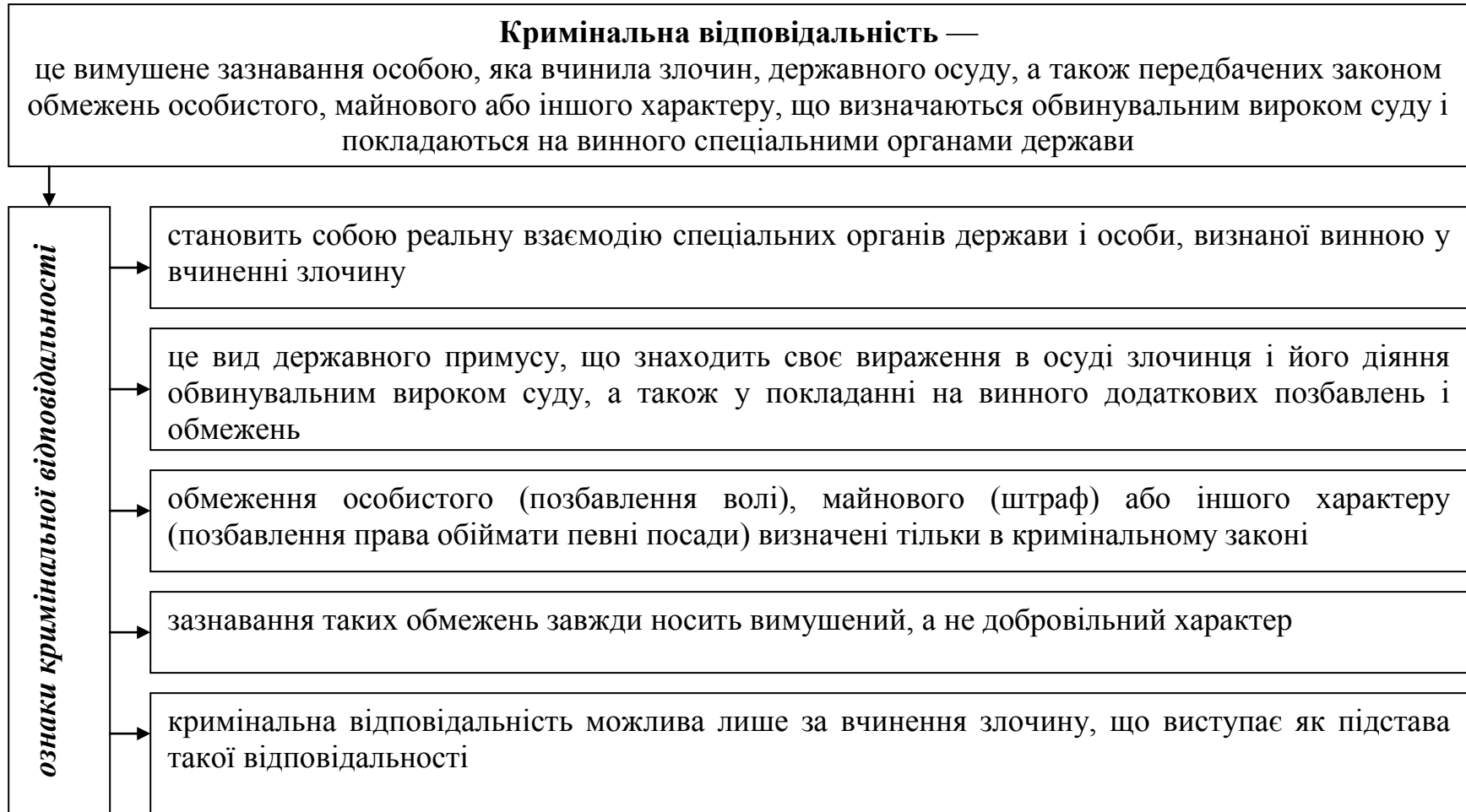

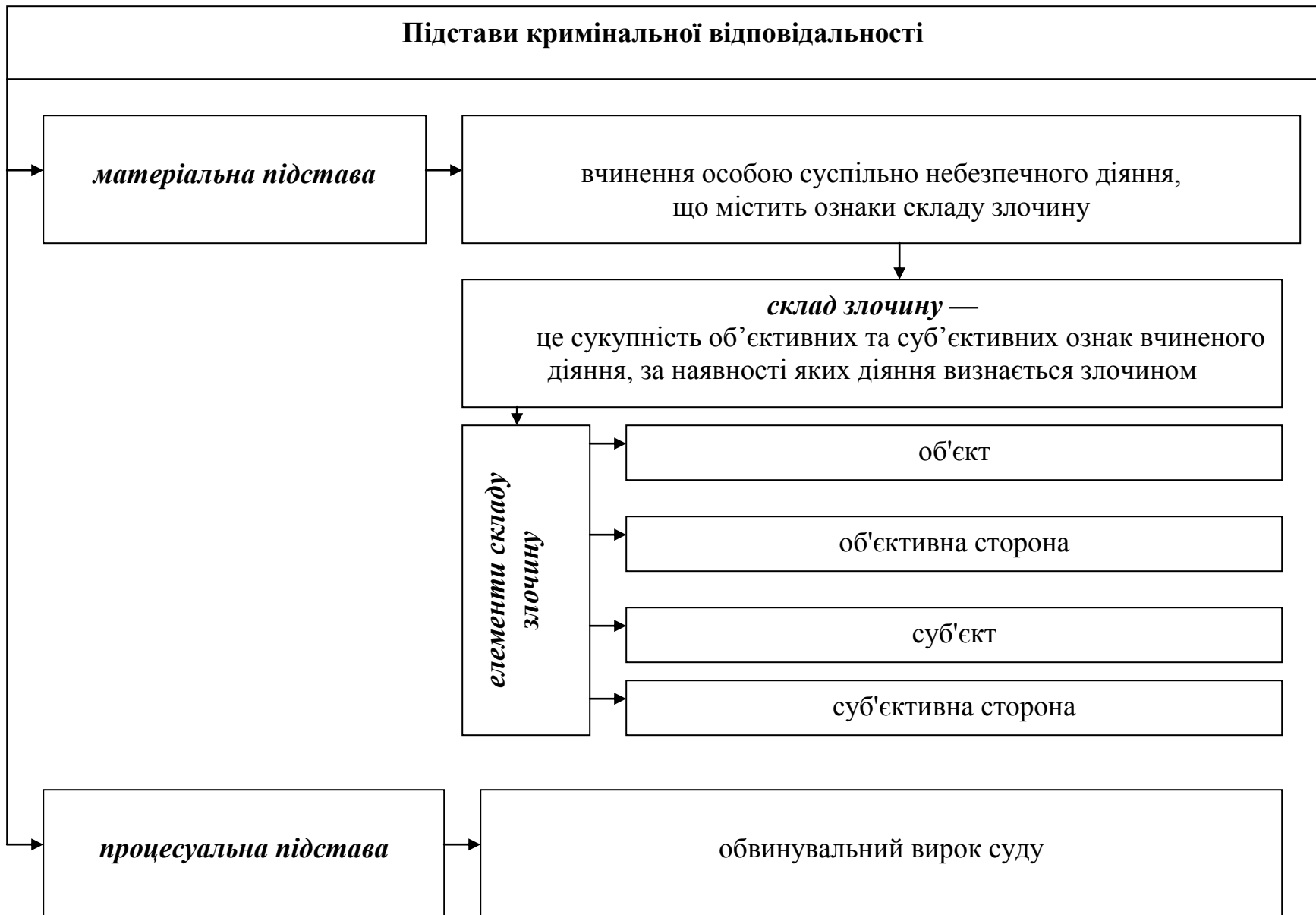
2. Поняття злочину. Класифікація злочинів

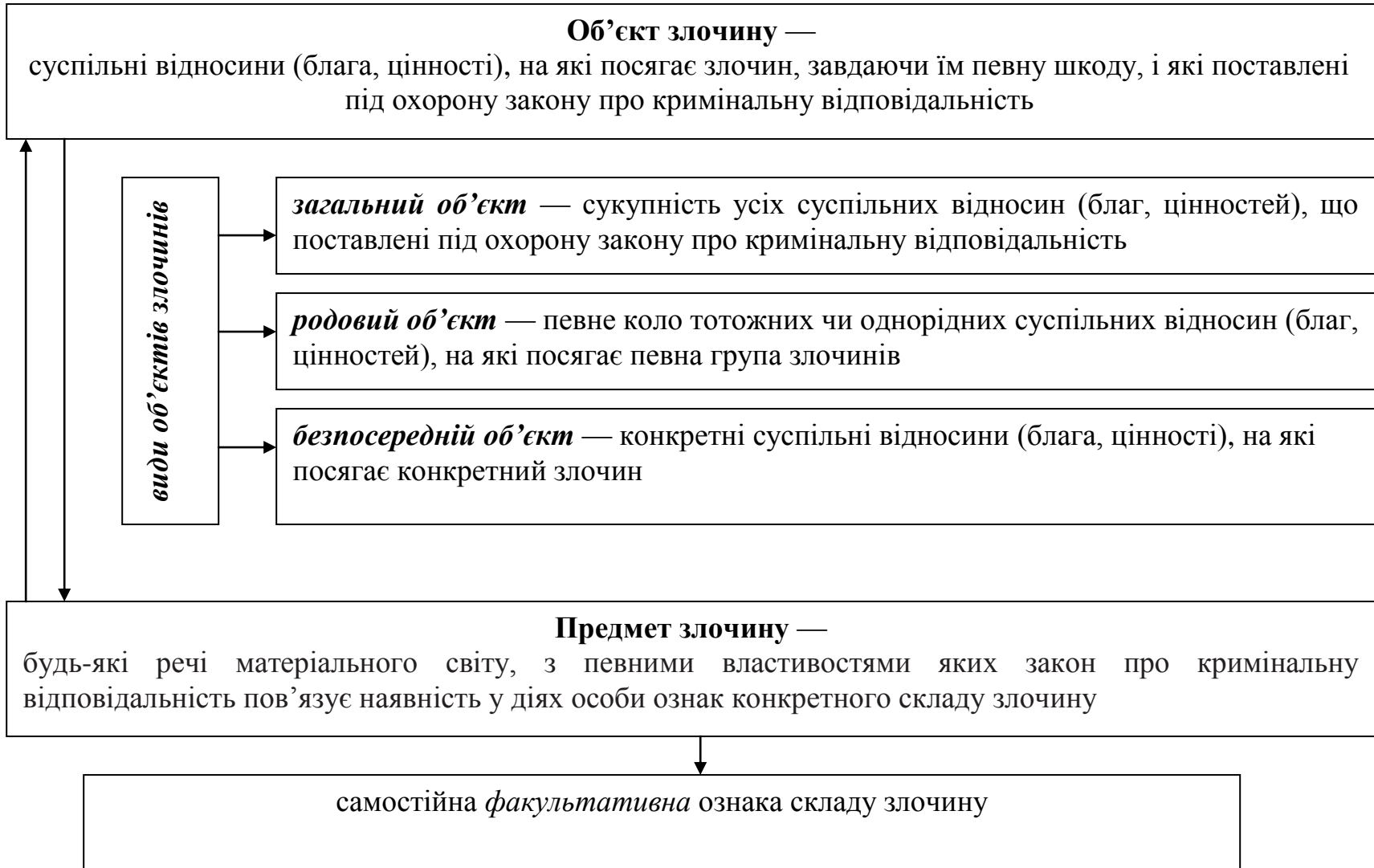

3. Кримінальна відповідальність: поняття та підстави

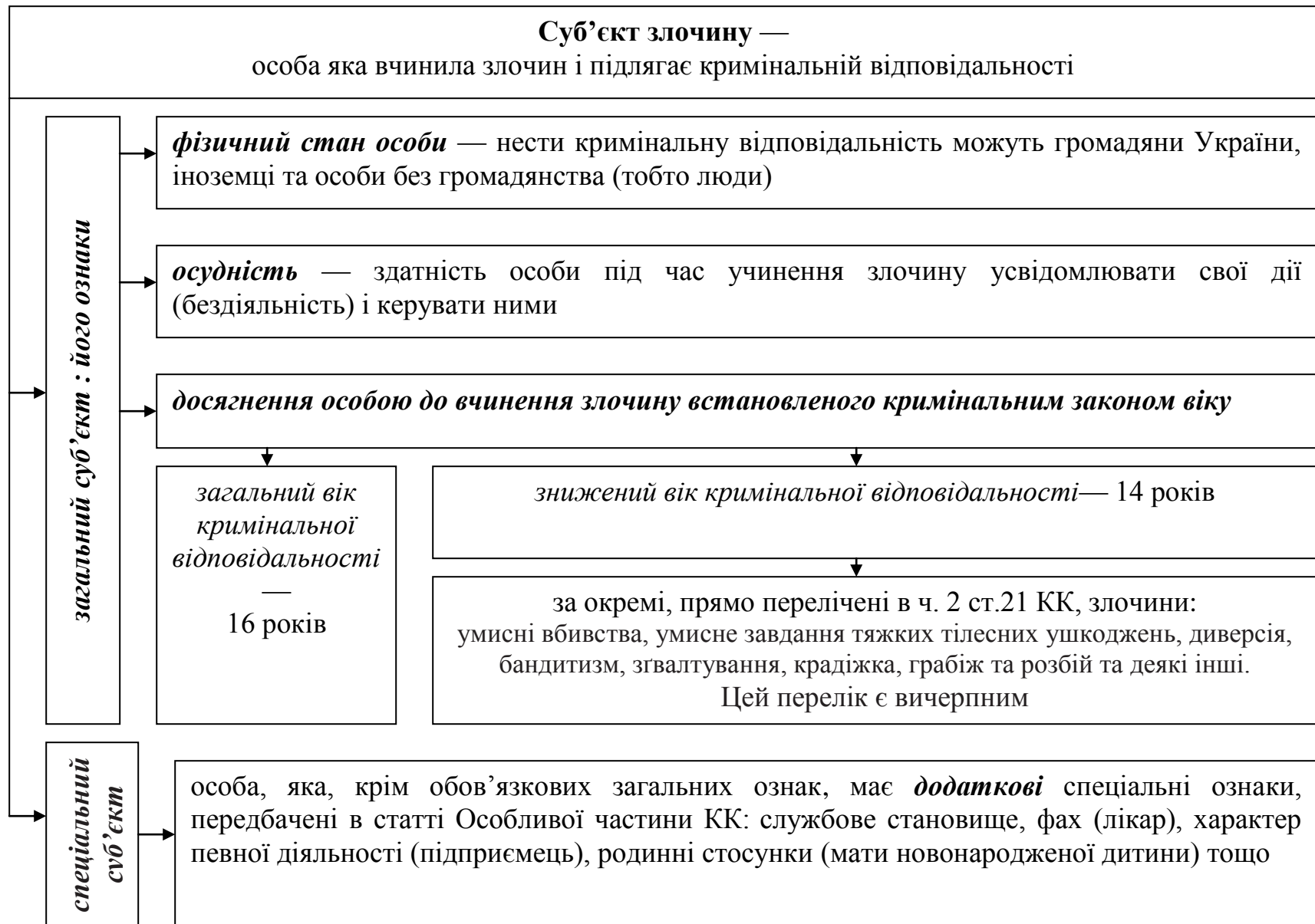

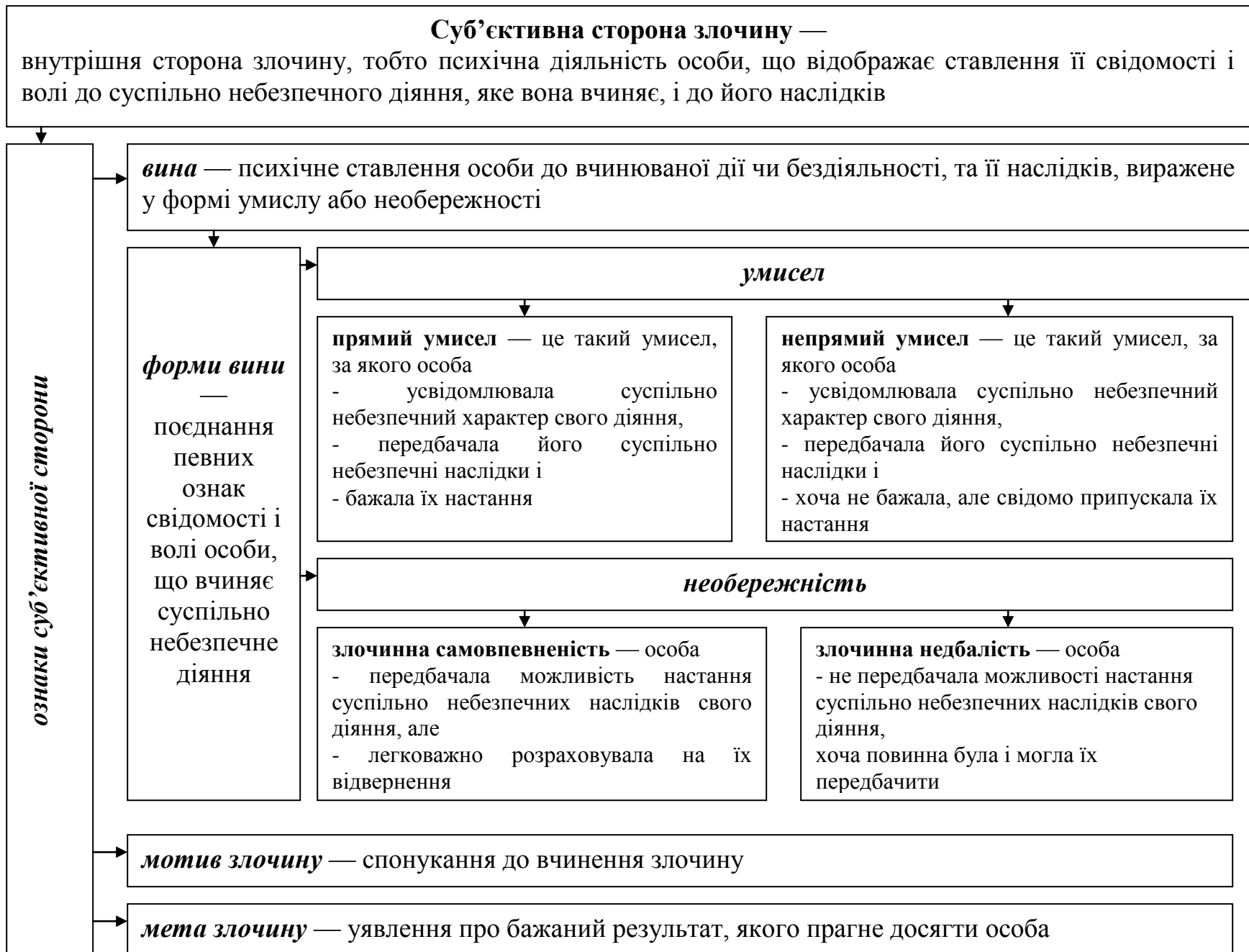

4. Склад злочину

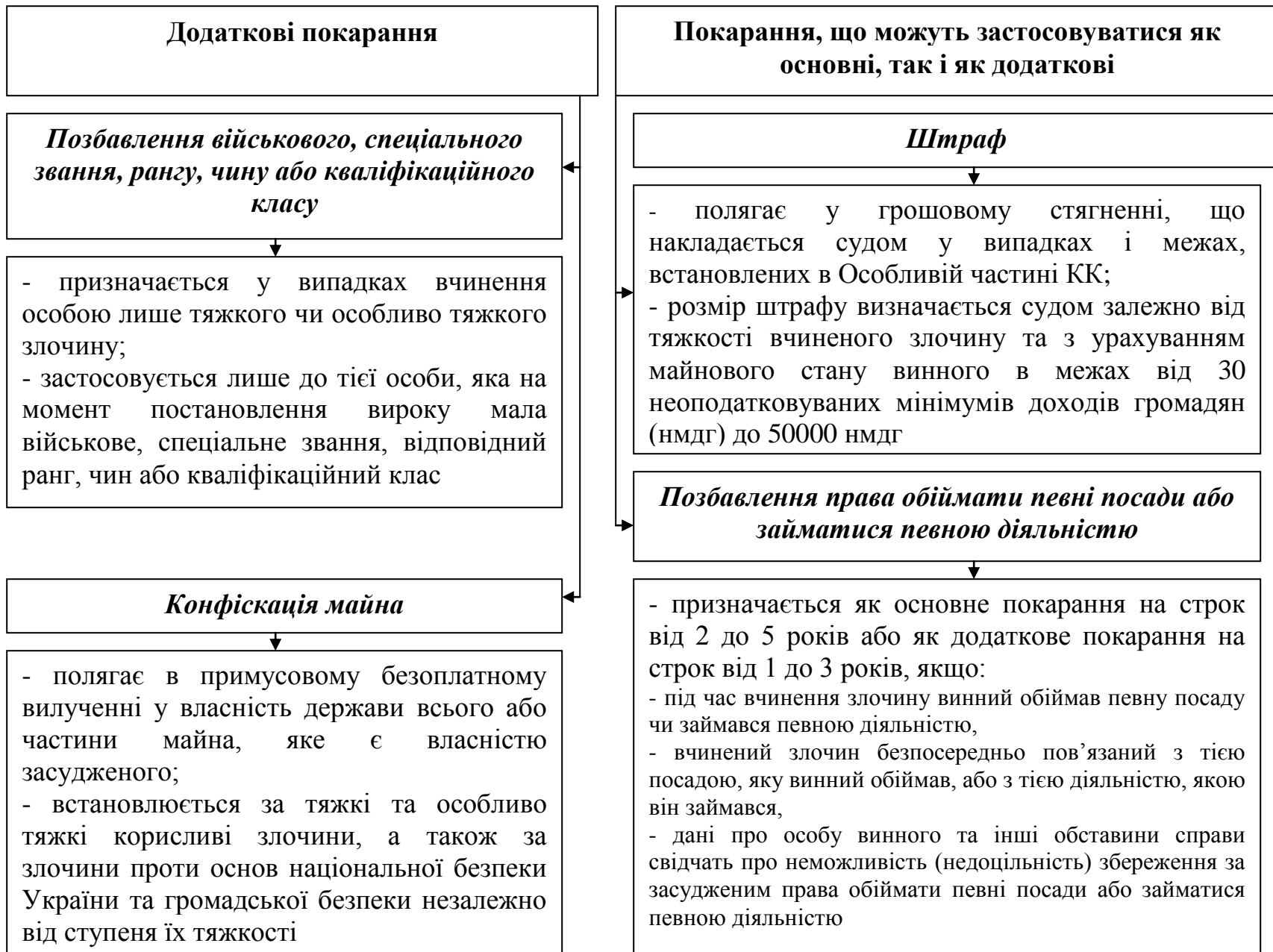
5. Покарання: поняття та мета. Система та види покарання

Основні покарання	
Громадські роботи	<ul style="list-style-type: none"> - полягають у виконанні засудженим у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування; - встановлюються на строк від 60 до 240 годин і відбуваються не більш як 4 години на день
Виправні роботи	<ul style="list-style-type: none"> - відбуваються за місцем роботи засудженого; - з суми заробітку засудженого примусово здійснюються щомісячні відрахування в дохід держави в межах від 10 до 20 відсотків; - встановлюються на строк від шести місяців до двох років
Службові обмеження для військово-службовців	<ul style="list-style-type: none"> - застосовуються до військовослужбовців (за винятком військовослужбовців строкової служби), які відбувають його за місцем своєї військової служби; - призначаються в межах від шести місяців до двох років; - припускають обов'язкові щомісячні відрахування із усієї суми грошового забезпечення засудженого, які здійснюються в дохід держави в межах від 10 до 20 відсотків цього забезпечення
Арешт	<ul style="list-style-type: none"> - полягає в триманні засудженого в умовах ізоляції у спеціальних установах виконання покарання — арештних домах; - встановлюється на строк від одного до шести місяців

Рекомендована література:

Навчальні посібники:

Основи правознавства: Практичний довідник / Т. В. Раденко, В. Б. Раденко, І. Б. Кравчина, Р. Б. Лихачов. – Харків : ФОП Співак В.Л., 2013. – 768 с.

Кримінальне право України. Загальна частина [Текст] : підручник / за ред.: В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна ; М-во освіти і науки України, НЮУ ім. Я. Мудрого. – 5-те вид., переробл. допов. – Харків : Право, 2015. – 528 с.

Нормативно-правові акти:

Конституція України (Основний закон): прийнята на п'ятій сес. Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141 (з наст. змін. та доповн.).

Кримінальний кодекс України: закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III// Голос України від 19.06.2001. – № 107 (з наст. змін. та доповн.).

Додаткова література:

Леонов Б. Покарання як засіб запобігання злочинності [Електронний ресурс] / Б. Леонов // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2015. – № 2. – С. 66-70. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnapu_2015_2_11.pdf.

Мина В. В. Мета покарання крізь призму наукових теорій [Електронний ресурс] / В. В. Мина // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 2. – С. 20-26. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2014_2_7.pdf.

Мороз В.Г. Поняття місця вчинення злочину як ознаки об'єктивної сторони злочину [Електронний ресурс] / В.Г. Мороз // Юридична наука. – 2014. – № 5. – С. 122-136. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/jnn_2014_5_13.pdf.

Смаглюк О. М. Досягнення віку кримінальної відповідальності як ознака неповнолітнього суб'єкта злочину [Електронний ресурс] / О. М. Смаглюк, А. А. Павловська // Вісник кримінального судочинства. – 2015. – № 2. – С. 181-186. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vkc_2015_2_25.pdf.

Ющик О. І. Зміст покарання [Електронний ресурс] / О. І. Ющик // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Право. – 2014. – Вип. 26. – С. 238-242. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvuzhpr_2014_26_63.pdf.

ЧАСТИНА ІІІ. ОСНОВИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

Тема 7. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

План

1. Поняття цивільного права як галузі права, його система та джерела.
2. Цивільні правовідносини: поняття та структура. Суб'єкти цивільних правовідносин.
3. Право власності в Україні. Захист права власності.
4. Правочини. Цивільно-правові договори.
5. Спадкове право.
6. Цивільно-правова відповідальність.

Мета заняття:

Ознайомити студентів із поняттям цивільного права як галузі вітчизняного права, ознаками та елементами цивільного правовідношення; поняттям та змістом права власності; загальними умовами дійсності правочину; видами цивільно-правової відповідальності.

Охарактеризувати предмет та метод цивільного права, дієздатність фізичної особи; засоби захисту права власності; форму цивільно-правового договору; підстави цивільно-правової відповідальності.

Сформувати системне уявлення про акти цивільного законодавства, класифікацію юридичних осіб, ознаки та види правочинів; зміст цивільно-правових договорів; основні поняття спадкового права; умови цивільно-правової відповідальності.

Удосконалювати вміння логічно мислити, навички усних виступів, підготовки рефератів та повідомлень, аргументованого діалогу, вміння сприймати чужу думку, безболісно відмовлятися від свого хибного погляду.

Виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки.

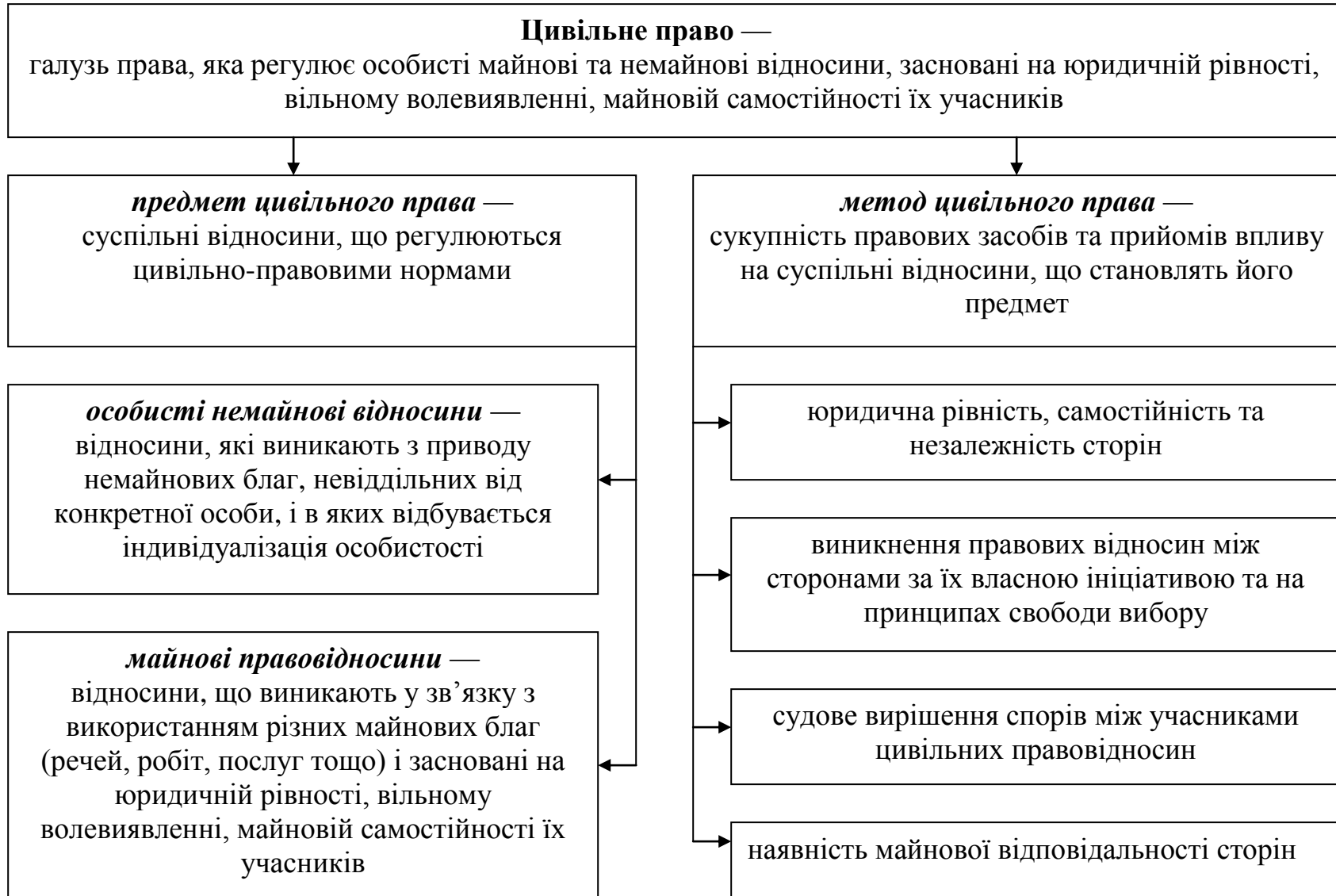
Виробити вміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою.

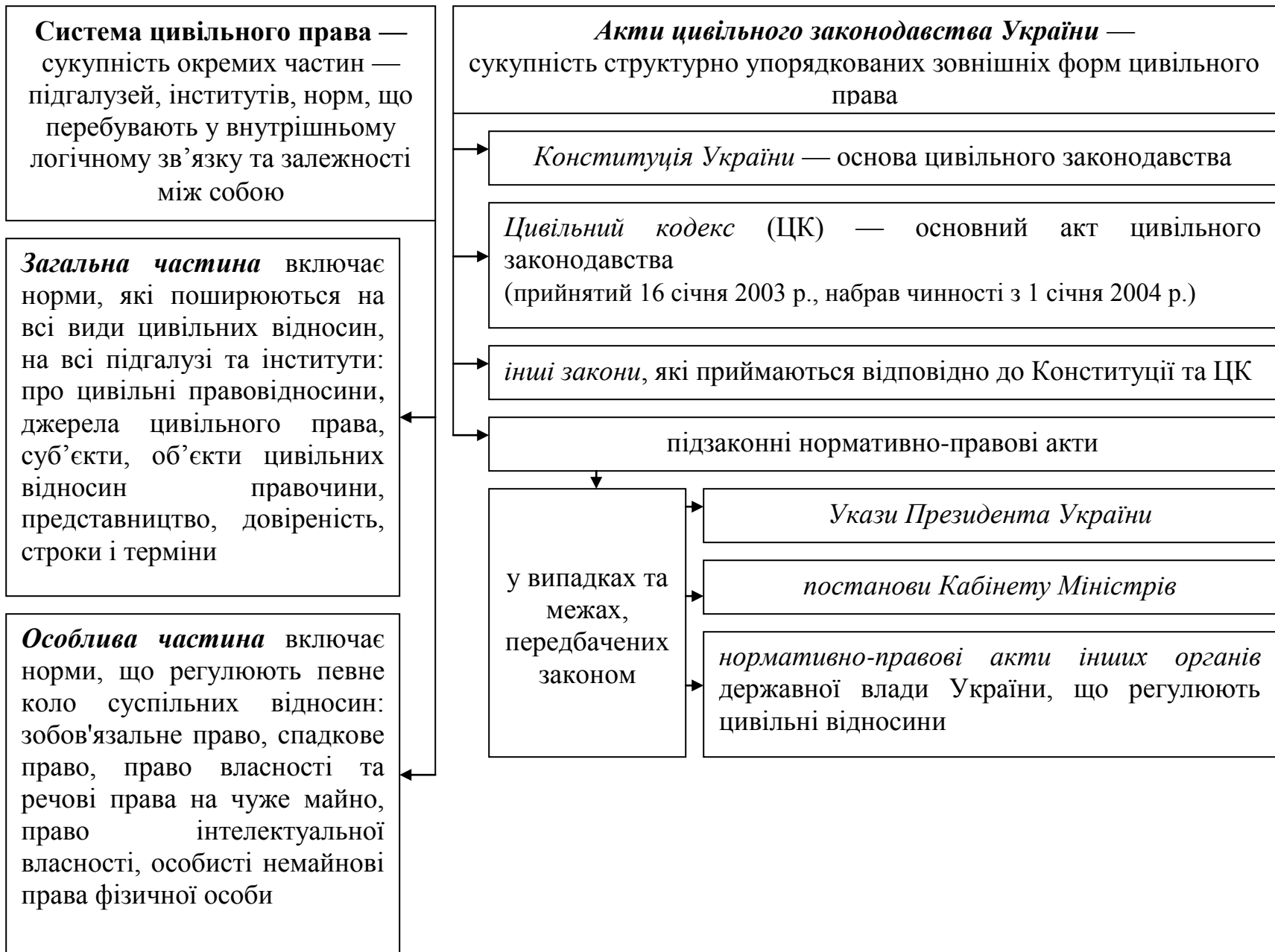
Сприяти вихованню доброзичливості, людяності, тактовності.

Сформувати вміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо.

Ключові слова: цивільне право; акти цивільного законодавства; цивільне правовідношення; юридичні особи; цивільна правоздатність; цивільна дієздатність; ім'я фізичної особи; місце проживання фізичної особи; право власності; річ; правочин; цивільно-правовий договір; спадкування; цивільно-правова відповідальність.

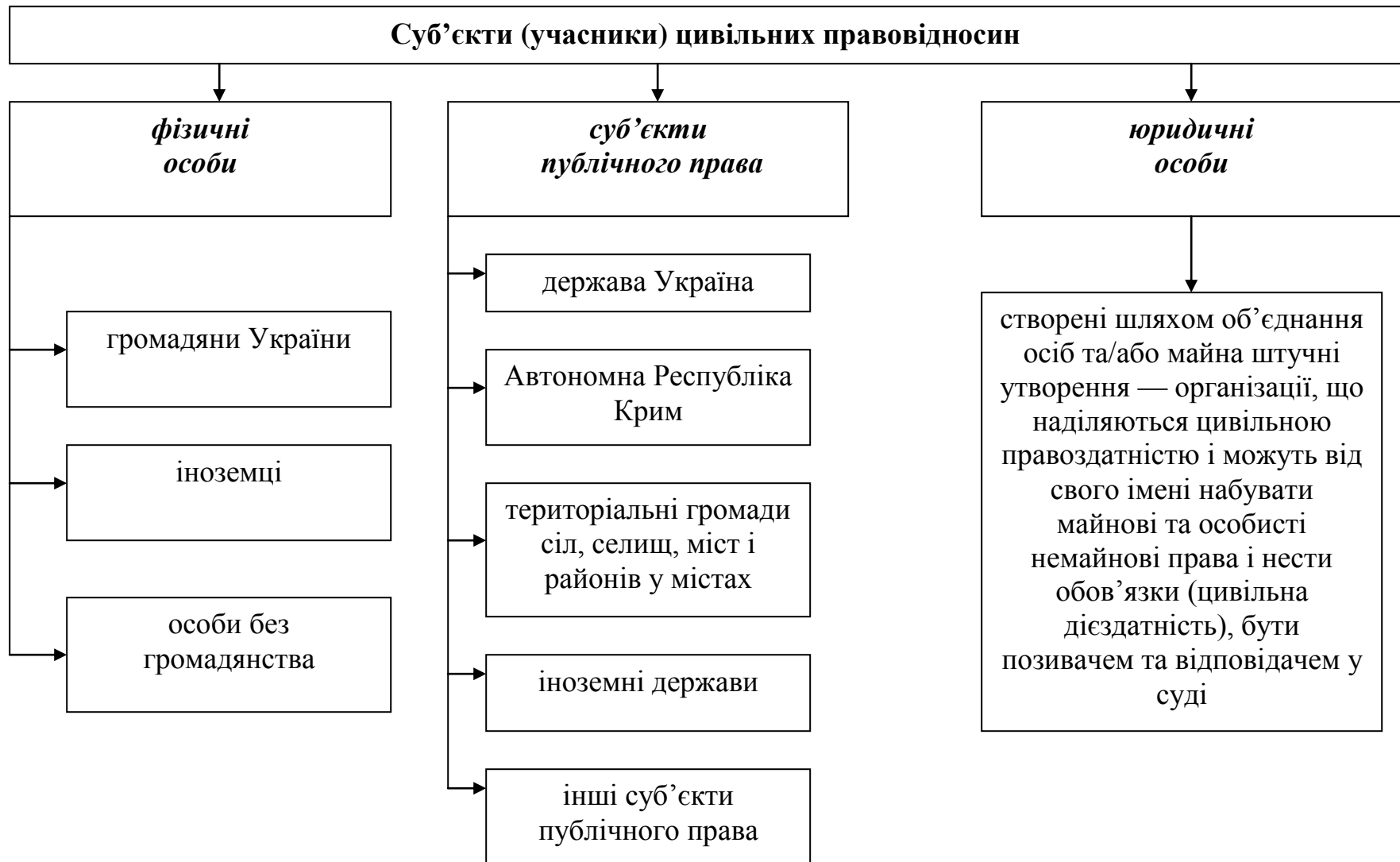
1. Поняття цивільного права як галузі права, його система та джерела

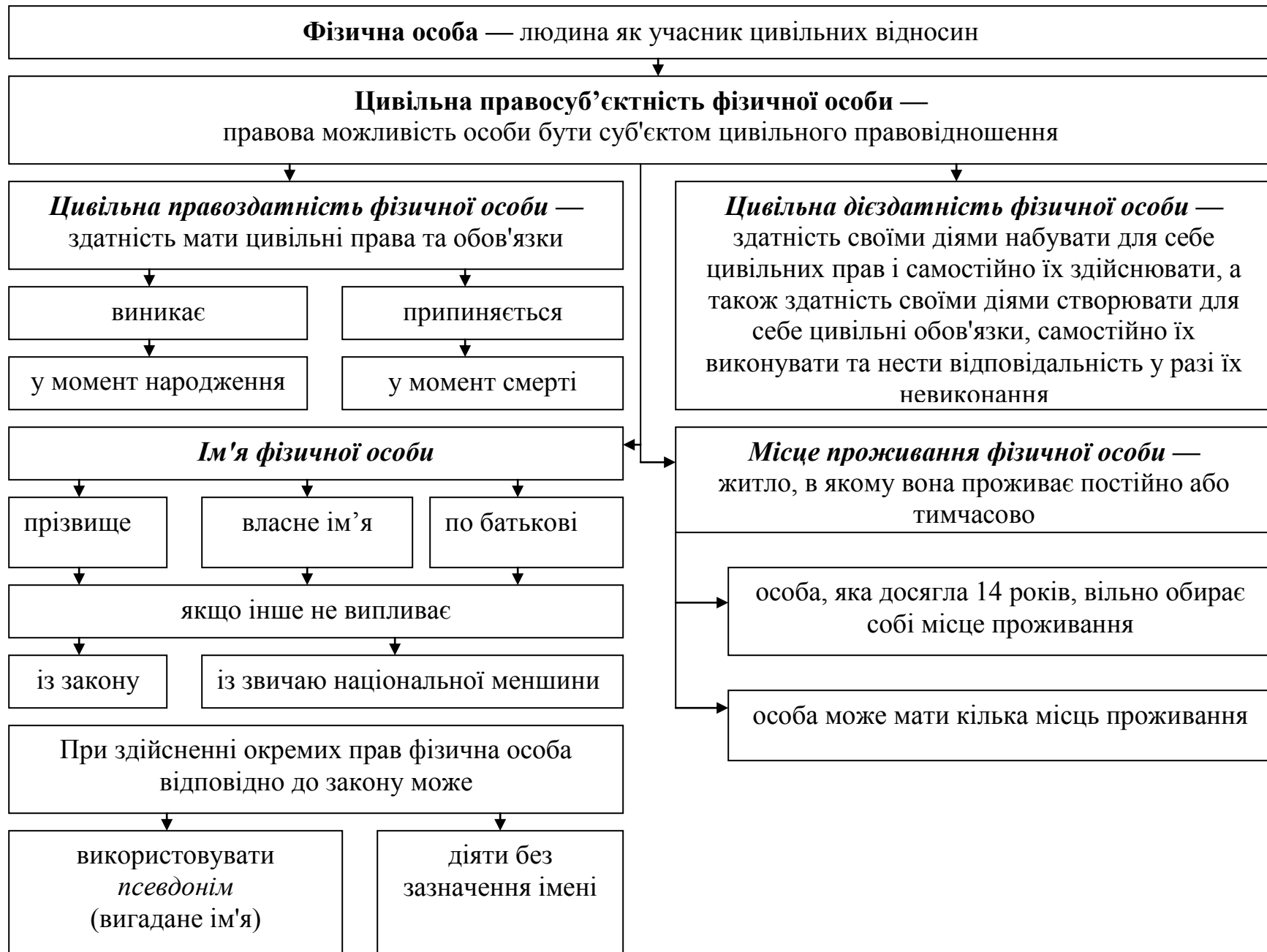

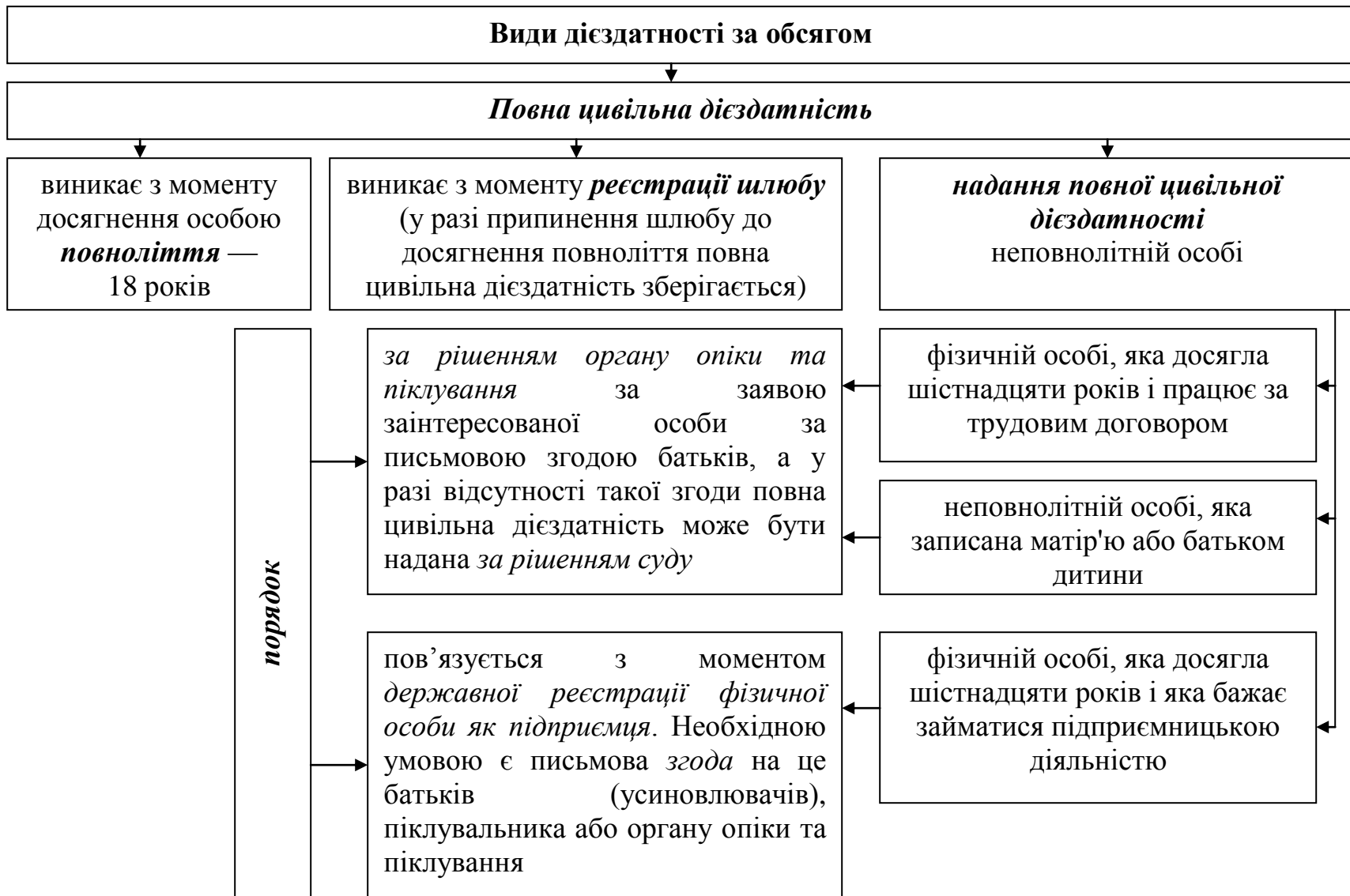

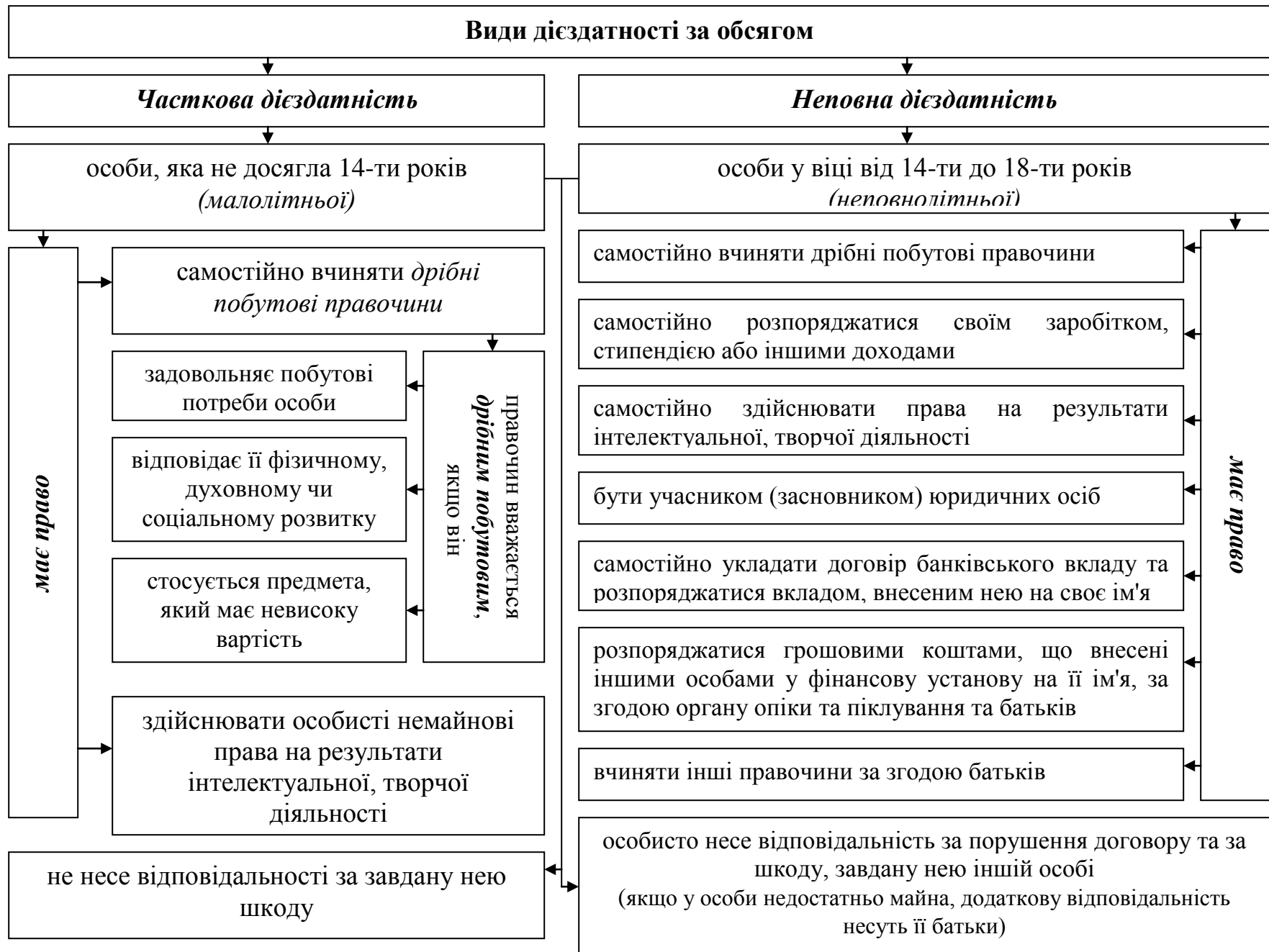
2. Цивільні правовідносини: поняття та структура. Суб'єкти цивільних правовідносин

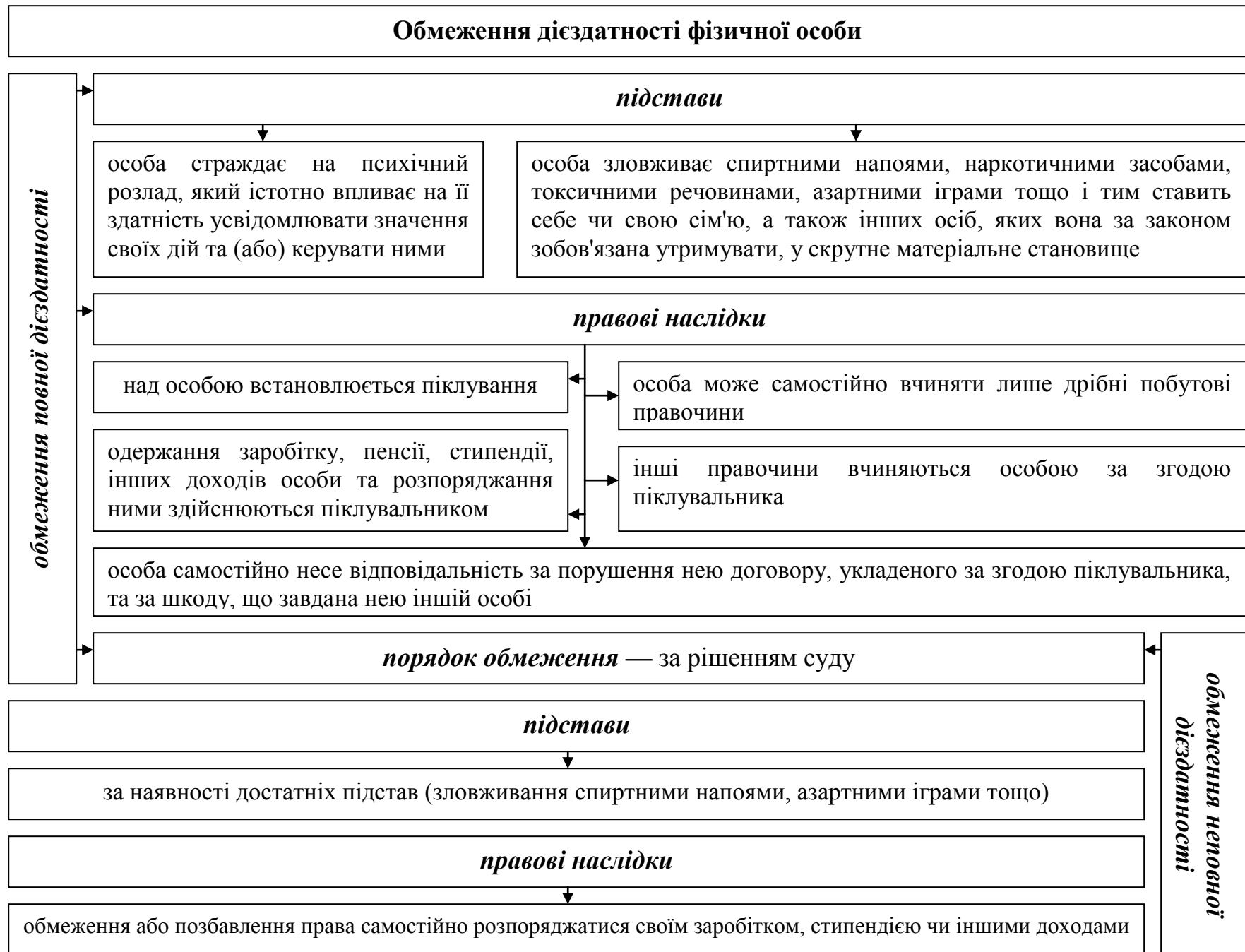

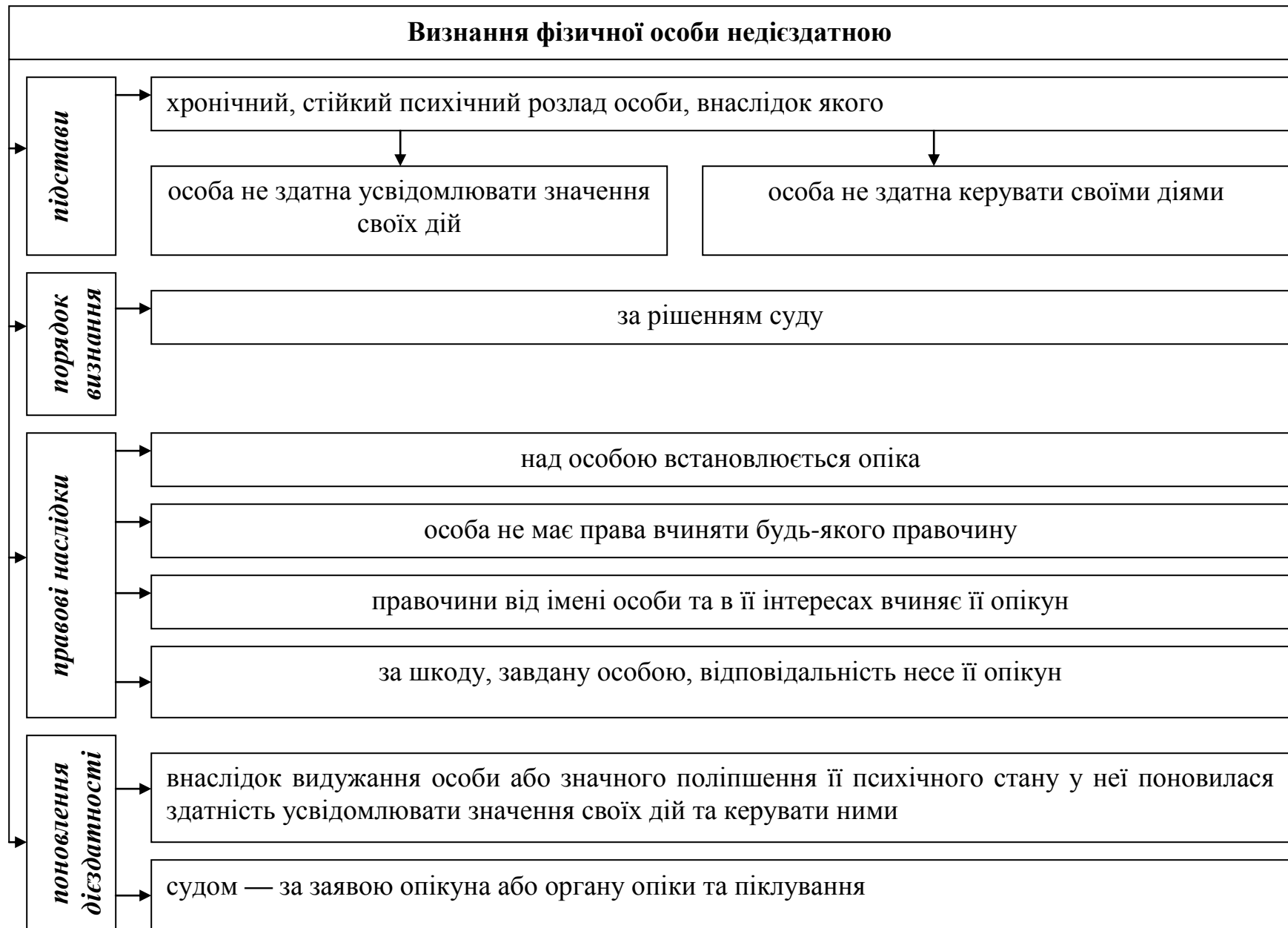

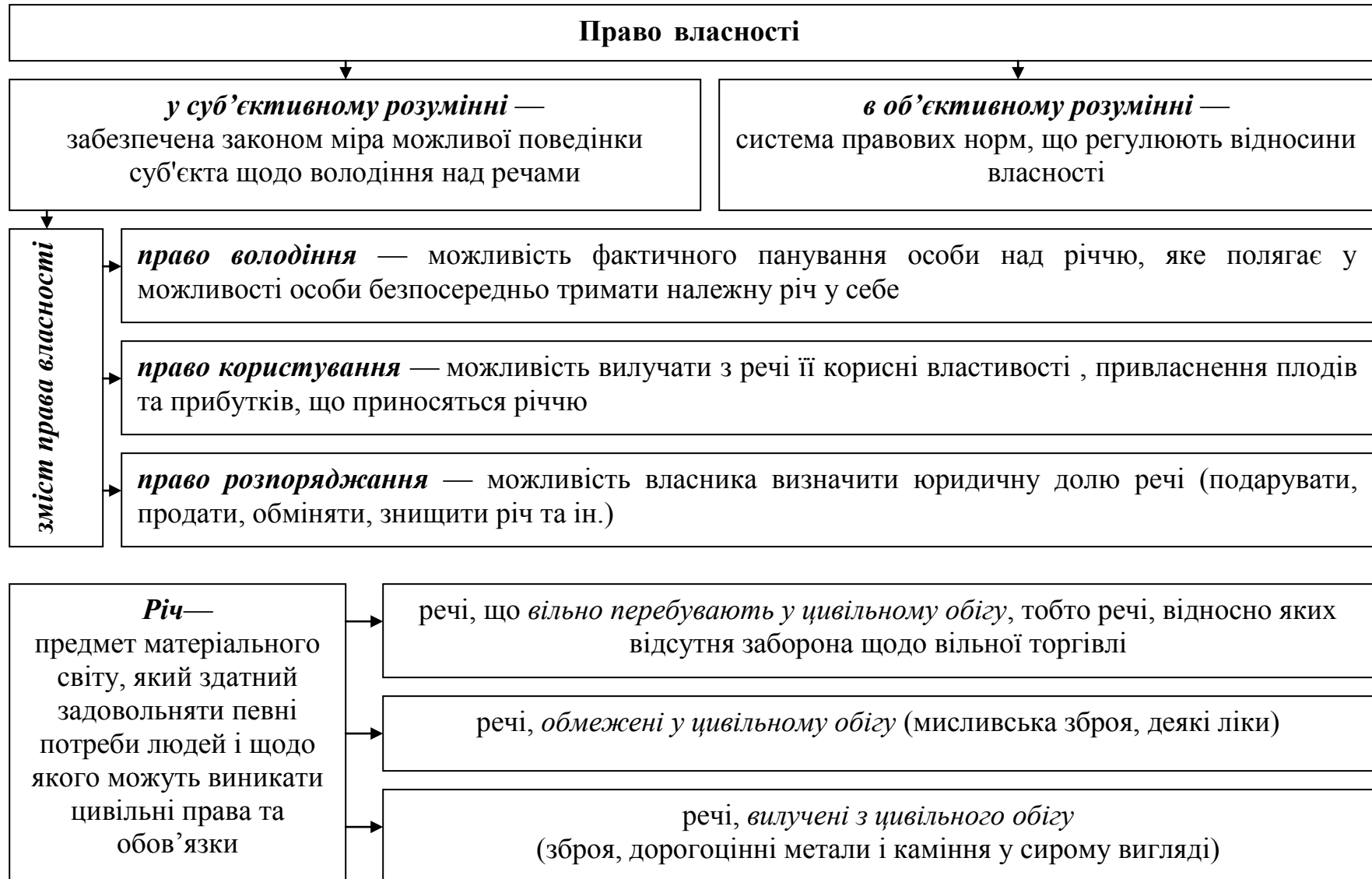

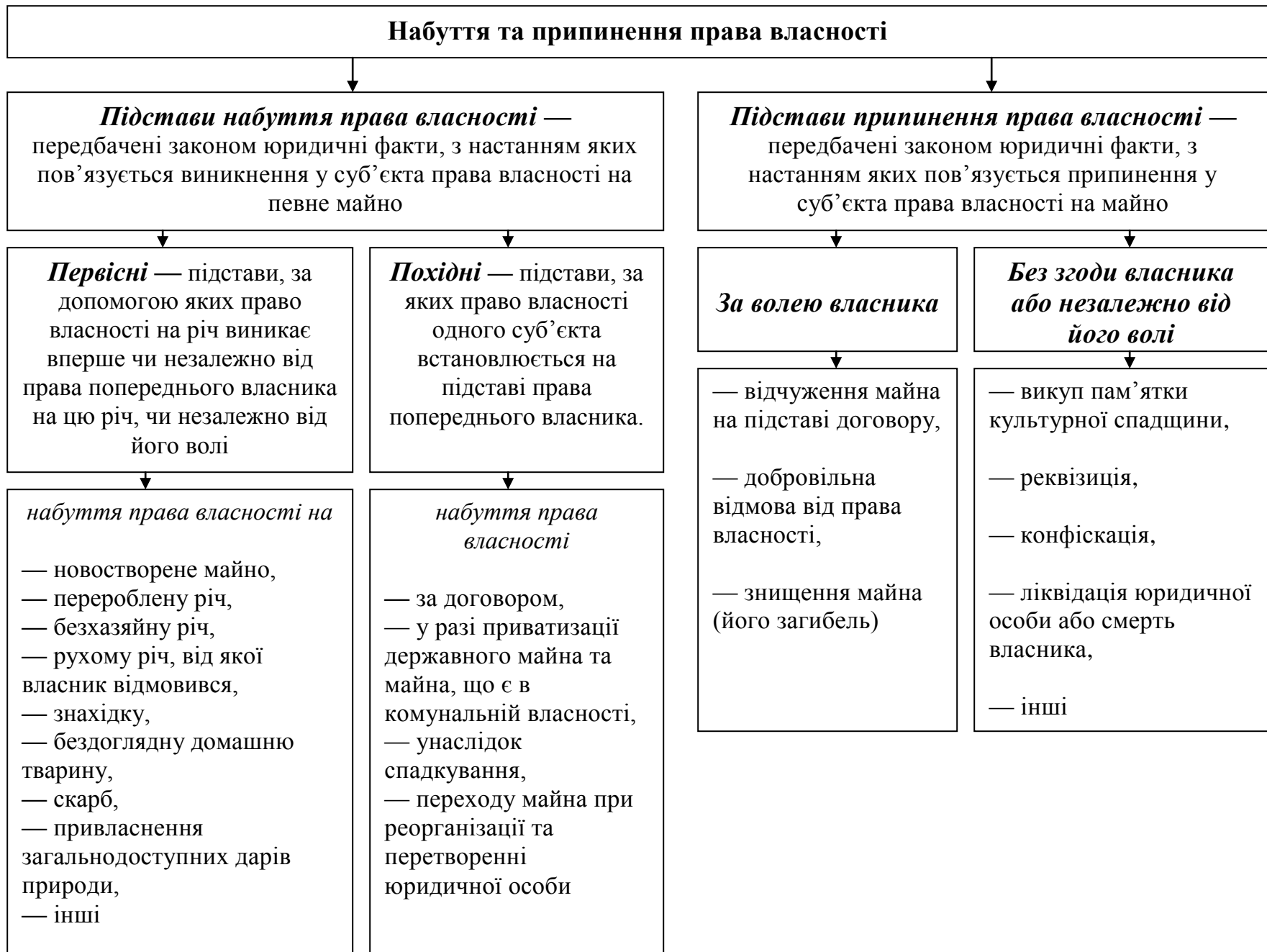

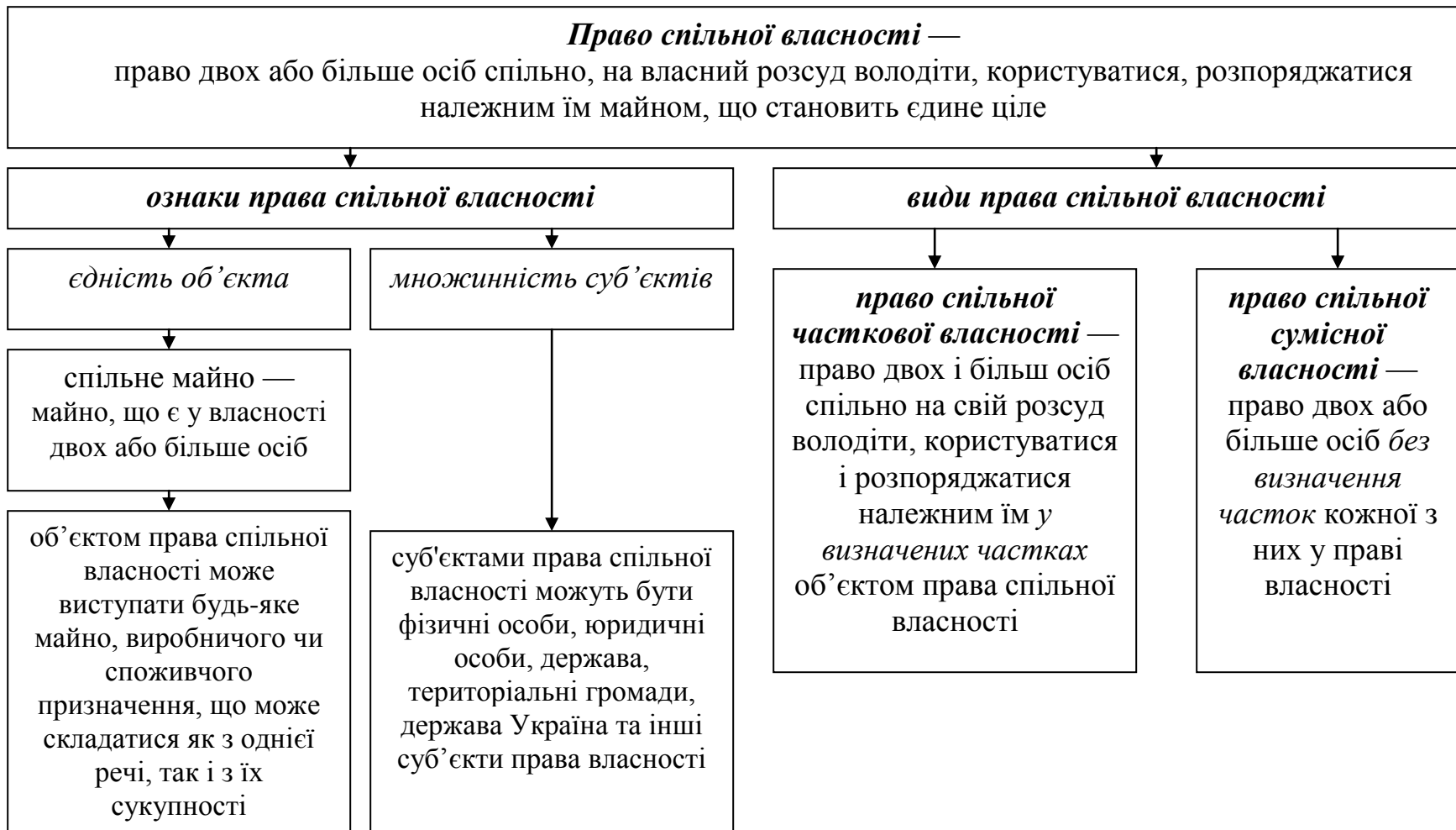

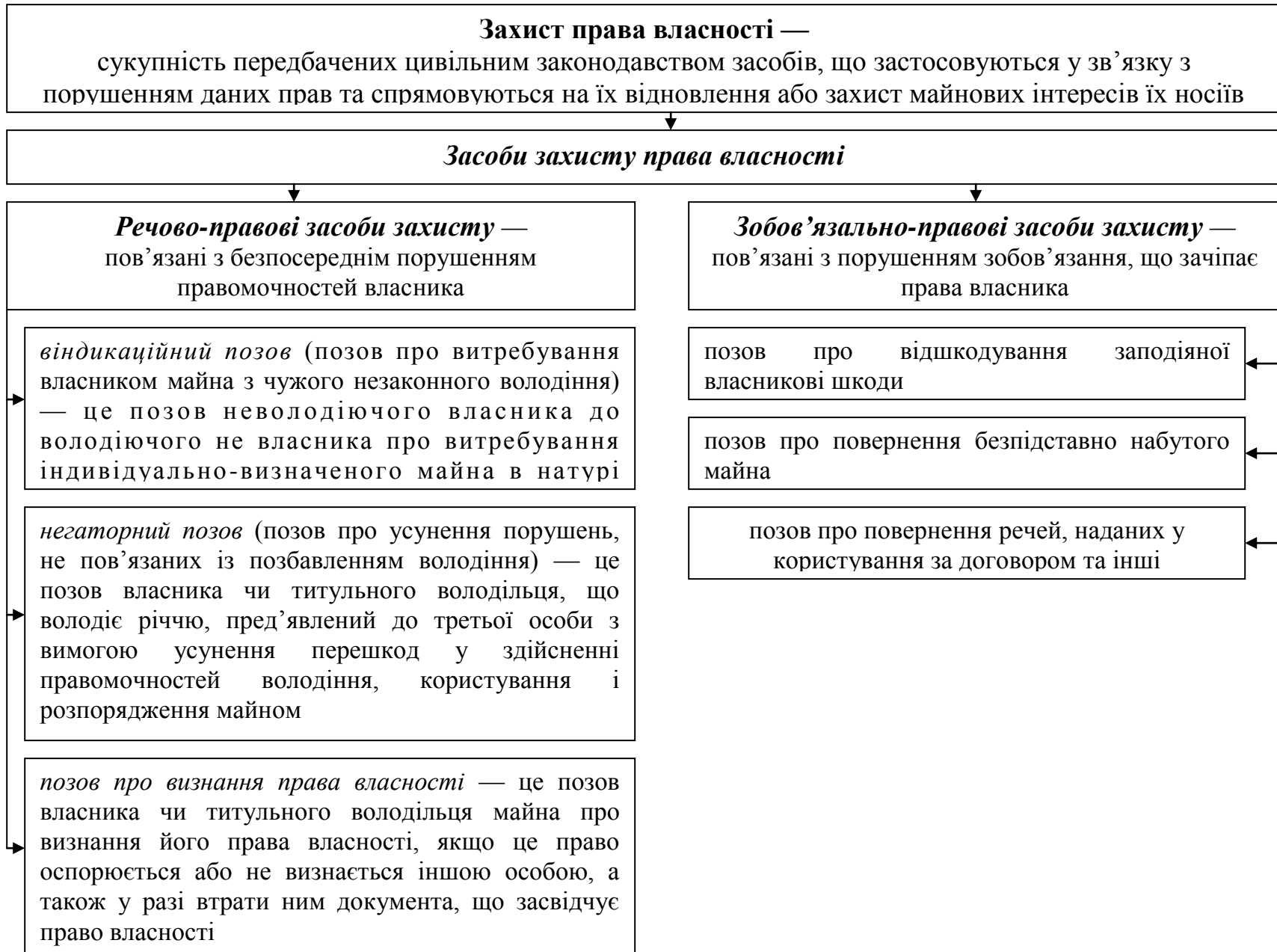
3. Право власності в Україні. Захист права власності

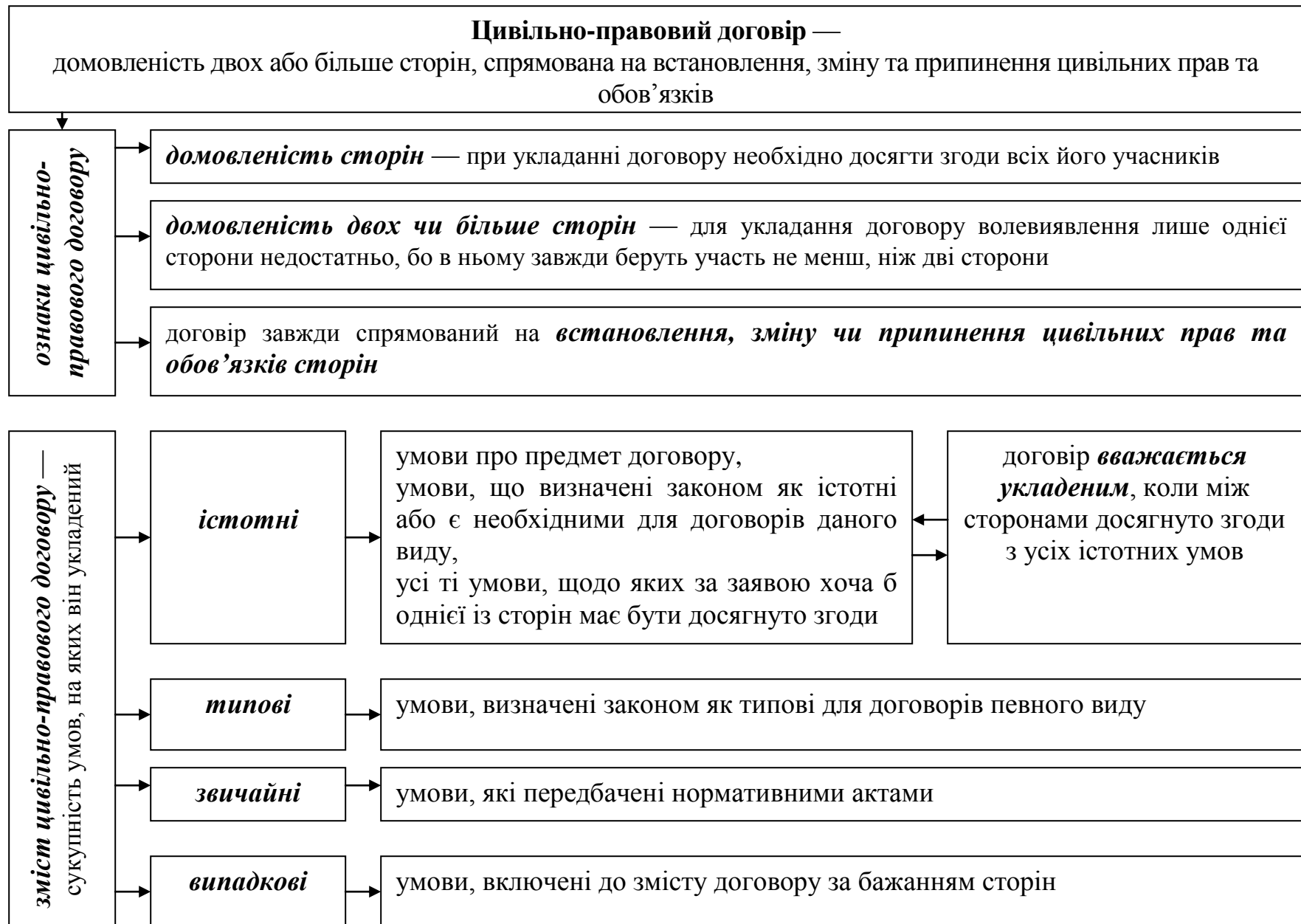

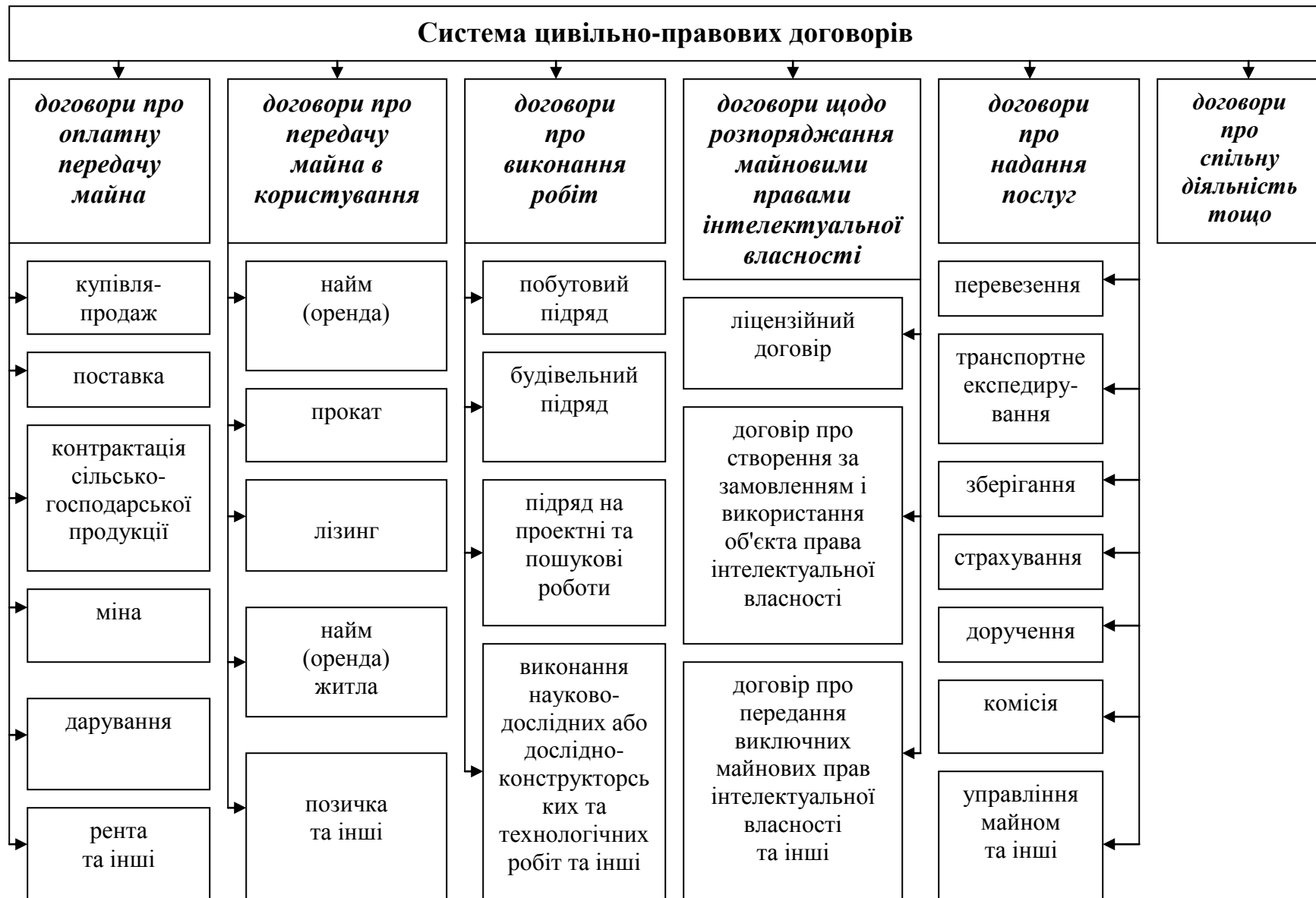

4. Правочини. Цивільно-правові договори

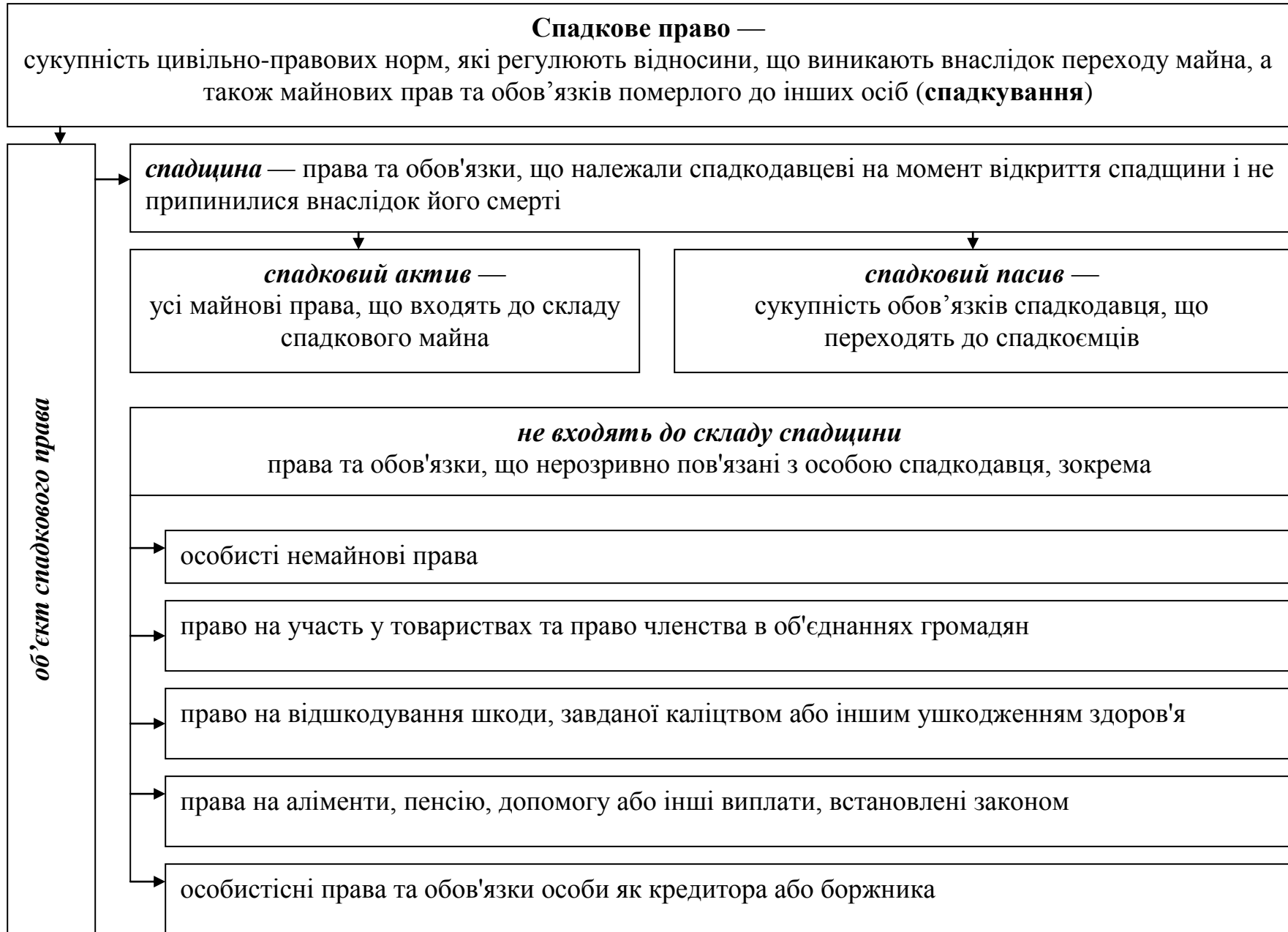

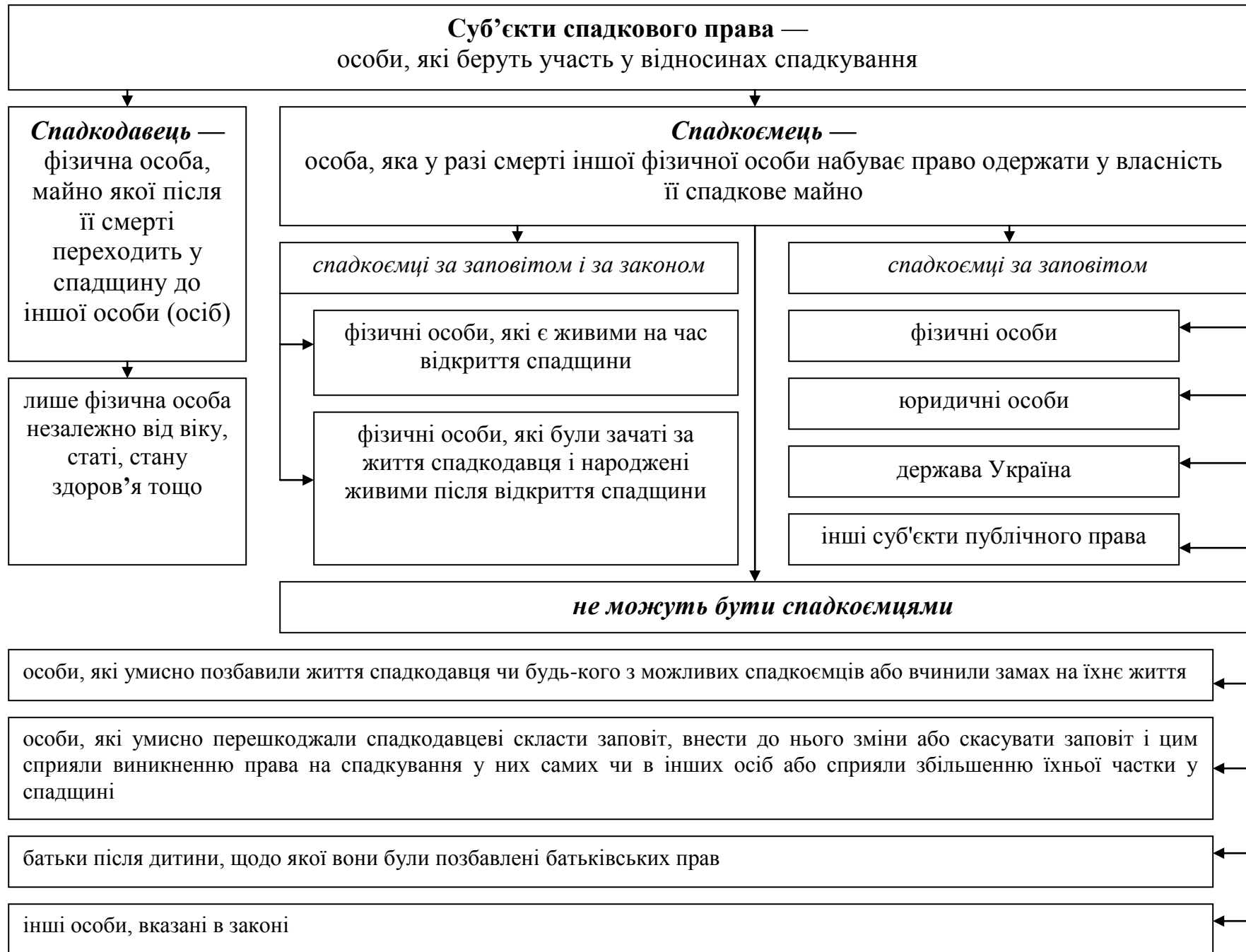

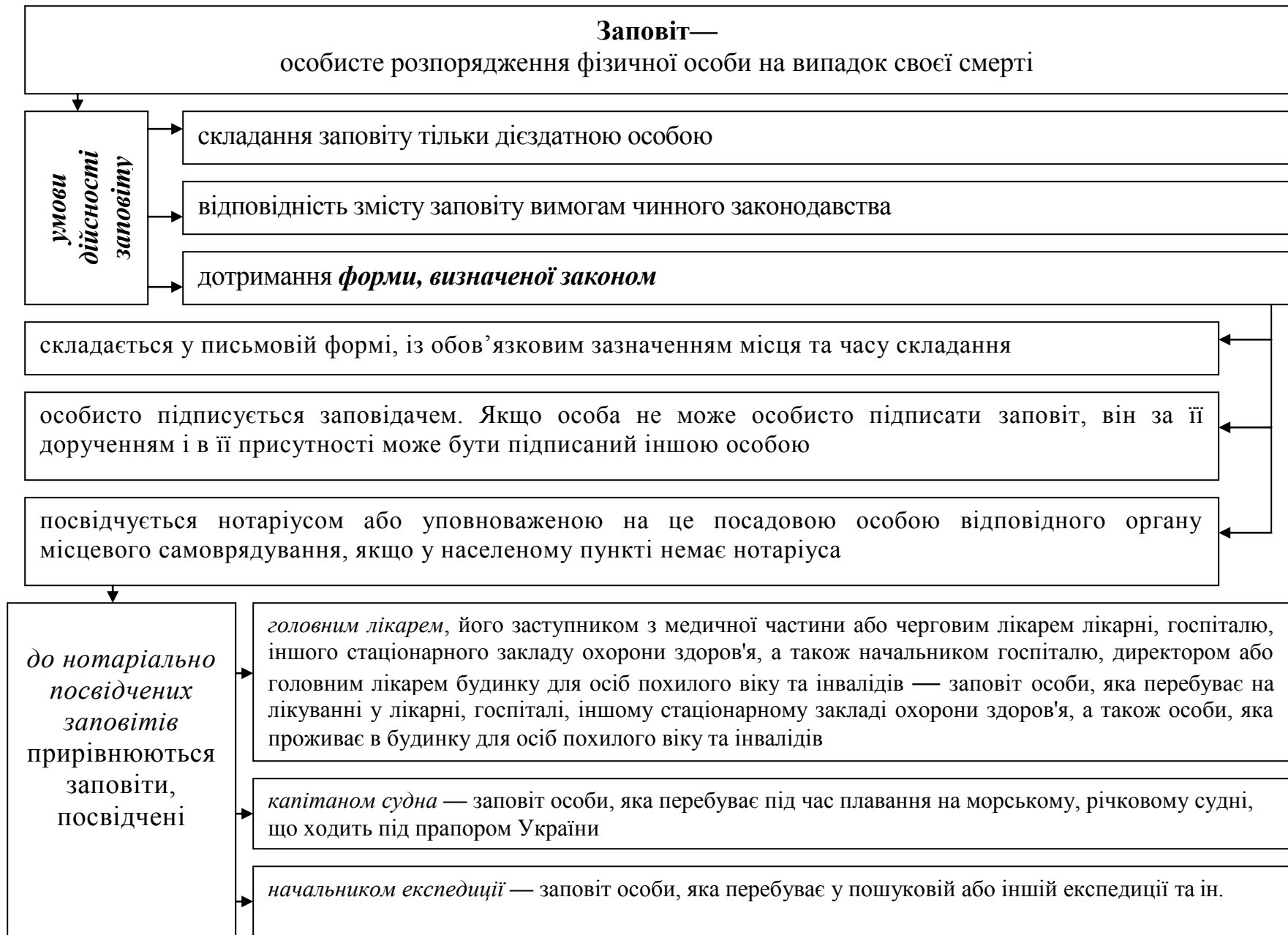
5. Спадкове право

6. Цивільно-правова відповідальність

Підстави та умови цивільно-правової відповідальності

Підстава цивільно-правової відповідальності

**цивільне
правопорушення** —
протиправна дія або
бездіяльність особи, що
порушує норми актів
цивільного законодавства
або
умови договору, і з якою
договір або закон
пов'язують виникнення
цивільно-правової
відповідальності

Умови цивільно-правової відповідальності

протиправний характер діяння особи, на яку передбачається покласти відповідальність, — така поведінка, що порушує норму права, незалежно від того, чи знав правопорушник про неправомірність своєї поведінки, чи ні

наявність у потерпілого шкоди — зменшення чи знищення будь-якого її майнового чи особистого немайнового блага

причинно-наслідковий зв'язок між протиправним діянням і заподіяною шкодою — такий об'єктивний взаємозв'язок між явищами, при якому одне (протиправне діяння) передувало і породжувало б інше (заподіяну шкоду), а інше завжди було б результатом дії першого

вина правопорушника — психічне ставлення особи до своєї протиправної поведінки, в якій виявляється його зневага до інтересів суспільства та окремих осіб

Рекомендована література:

Навчальні посібники:

Основи правознавства: Практичний довідник / Т. В. Раденко, В. Б. Раденко, І. Б. Кравчина, Р. Б. Лихачов. – Харків : ФОП Співак В.Л., 2013. – 768 с.

Цивільне право [Текст] : підручник : у 2 т. / за ред.: В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького; Національний університет «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». – Харків. : Право, 2011 – .Т. 1 / В. І. Борисова [та ін.] . – 2011. – 656 с.

Цивільне право [Текст] : підручник : у 2 т. / за ред.: В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького ; Національний університет «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». – Харків. : Право, 2011 – .Т. 2 / Л. М. Баранова [та ін.] . – 2011. – 816 с.

Нормативно-правові акти:

Конституція України (Основний закон): прийнята на п'ятій сес. Верхов. Ради України 28 черв. 1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141 (з наст. змін. та доповн.).

Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435–IV // Відом. Верх. Ради України. – 2003.– №№ 40–44. – Ст. 356 (з наст. змін. та доповн.).

Додаткова література:

Довгерт А. С. Джерела цивільного права України: види та співвідношення [Електронний ресурс] / А. С. Довгерт // Приватне право і підприємництво. – 2015. – Вип. 14. – С. 12-17. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ppip_2015_14_5.pdf.

Кузнець О. М. Сутність правової поведінки суб'єктів цивільних відносин [Електронний ресурс] / О. М. Кузнець // Публічне право. – 2015. – № 1. – С. 275-281. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pp_2015_1_40.pdf.

Кушерець Д. В. Поняття цивільно-правового договору як гарантії охорони та захисту майнових прав сторін [Електронний ресурс] / Д. В. Кушерець // Право і суспільство. – 2015. – № 1. – С. 92-97. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pis_2015_1_18.pdf.

Скок Л. В. Правова природа поняття "порядок спадкування" [Електронний ресурс] / Л. В. Скок // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 5. – С. 65-69. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzizvru_2014_5_16.pdf.

Тема 8. ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

План

1. Поняття трудового права як галузі права, його система та джерела.
2. Трудовий договір: поняття, зміст та види. Порядок укладення трудового договору.
3. Припинення трудового договору.
4. Робочий час та час відпочинку.
5. Трудова дисципліна.

Мета заняття:

Ознайомити студентів із поняттям трудового права як галузі вітчизняного права, поняттям та змістом трудового договору, підставами розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця, поняттям трудової дисципліни та методами її забезпечення.

Охарактеризувати предмет та метод трудового права, порядок укладення трудового договору, поняття та види робочого часу, поняття та види часу відпочинку, порядок застосування та зняття дисциплінарних стягнень, види матеріальної відповідальності.

Сформувати системне уявлення про джерела трудового права, порядок розірвання трудового договору з ініціативи працівника, види відпусток, підставу та види дисциплінарної відповідальності; умови настання матеріальної відповідальності працівників.

Удосконалювати вміння логічно мислити, навички усних виступів, підготовки рефератів та повідомлень, аргументованого діалогу, уміння сприймати чужу думку, безболісно відмовлятися від свого хибного погляду.

Виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки.

Виробити уміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою.

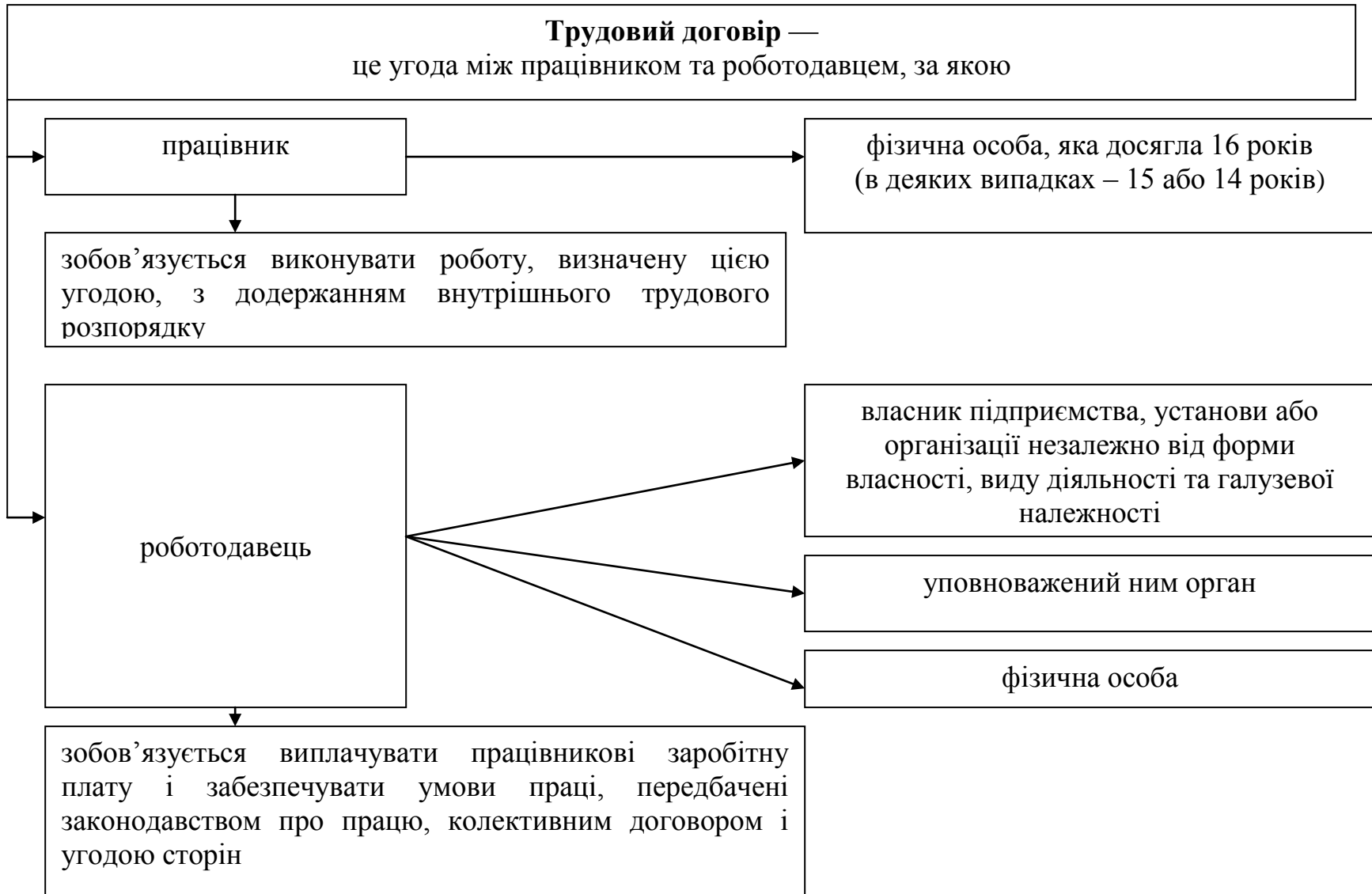
Сприяти вихованню доброзичливості, людяності, тактовності.

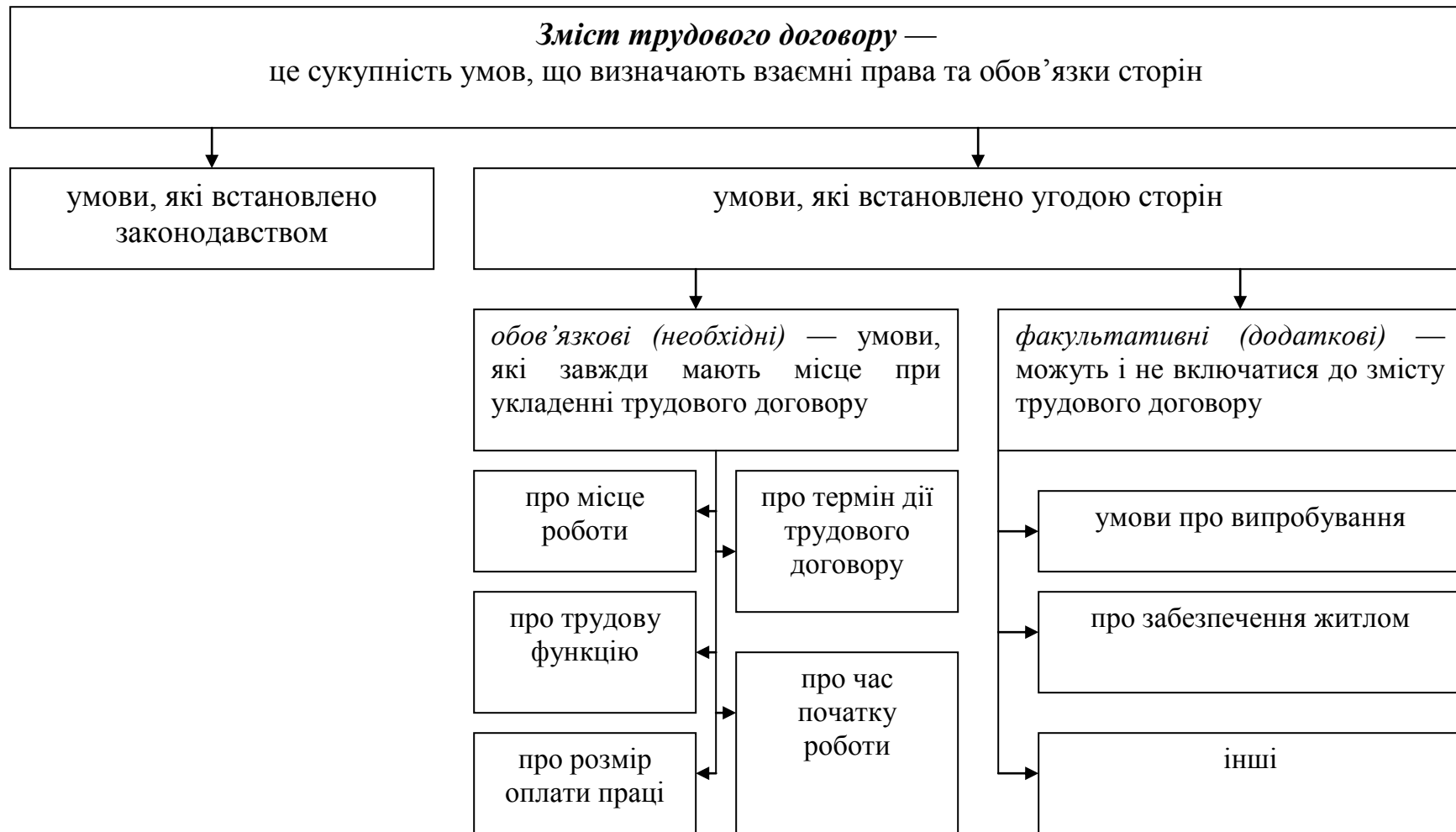
Сформувати уміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо.

Ключові слова: трудове право; трудовий договір; контракт; прогул; робочий час; час відпочинку; відпустка; трудова дисципліна; дисциплінарна відповідальність; дисциплінарний проступок; матеріальна відповідальність працівників.

2. Трудовий договір: поняття, зміст та види. Порядок укладення трудового договору

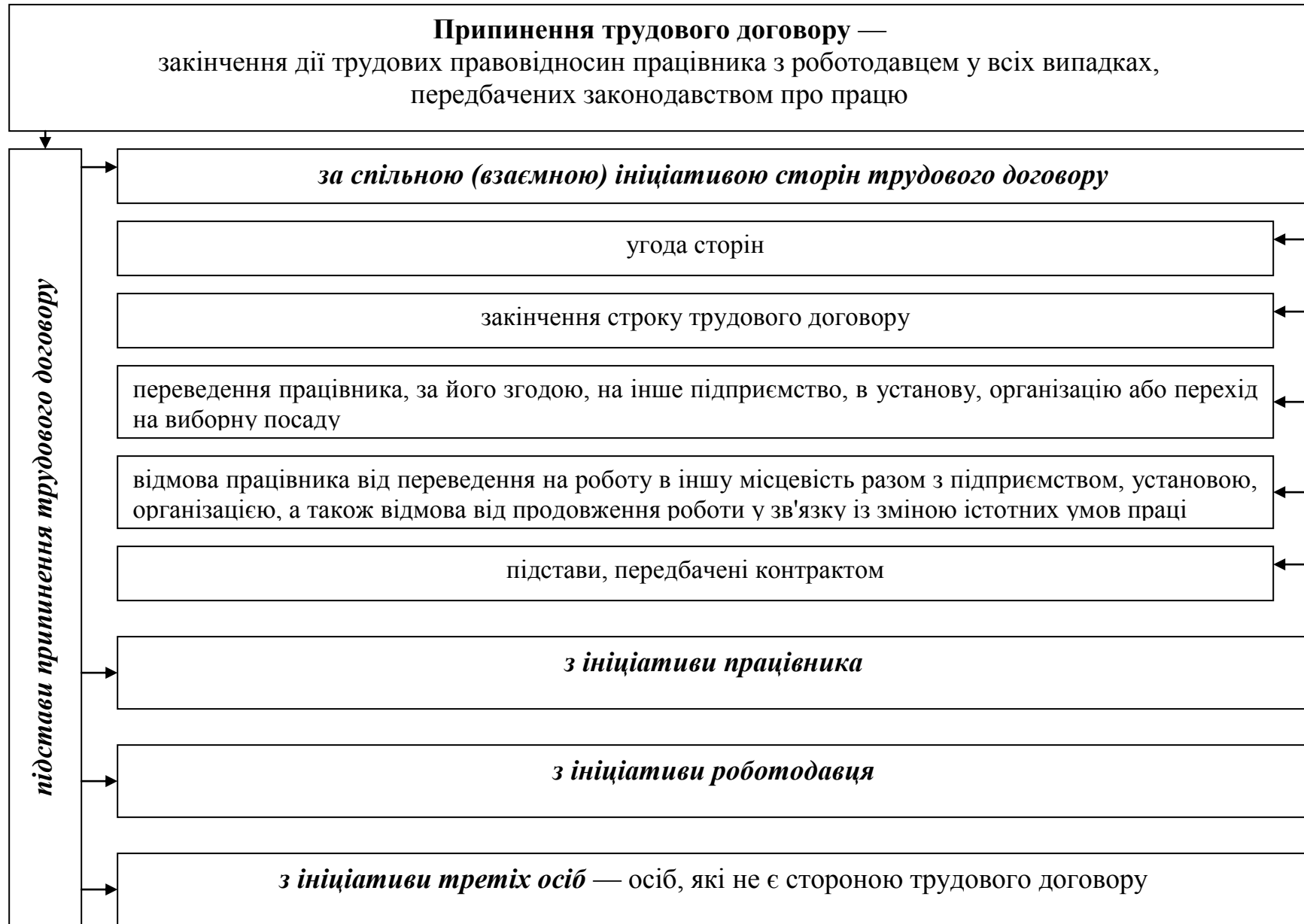

3. Припинення трудового договору

Загальні підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця

1) **зміни в організації виробництва і праці**, в тому числі ліквідація, реорганізація, банкрутство або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників

2) виявлена **невідповідність** працівника займаній посаді або виконуваній роботі внаслідок недостатньої кваліфікації або стану здоров'я, які перешкоджають продовженню даної роботи, а так само відмова у наданні **допуску до державної таємниці** або скасування допуску до державної таємниці, якщо виконання покладених на нього обов'язків вимагає доступу до державної таємниці

3) **систематичне невиконання** працівником без поважних причин **обов'язків**, покладених на нього трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку, якщо до працівника раніше застосовувалися заходи дисциплінарного чи громадського стягнення

4) **прогул** (в тому числі відсутності на роботі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин

5) **нез'явлення на роботу** протягом більш як чотирьох місяців підряд **внаслідок тимчасової непрацездатності**, якщо законодавством не встановлений триваліший строк збереження місця роботи (посади) при певному захворюванні

6) **поновлення на роботі працівника**, який раніше виконував цю роботу

7) **поява на роботі в нетверезому стані**, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння

8) **вчинення за місцем роботи розкрадання** (в тому числі дрібного) майна власника, встановленого вироком суду, що набрав законної сили, чи постановою органу, до компетенції якого входить накладення адміністративного стягнення або застосування заходів громадського впливу

9) призову або мобілізації власника - фізичної особи під час особливого періоду

Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця з окремими категоріями працівників за певних умов

1) одноразове грубе порушення трудових обов'язків

одноразового грубого порушення трудових обов'язків керівником підприємства, установи, організації всіх форм власності (філіалу, представництва, відділення та іншого відокремленого підрозділу), його заступниками

головним бухгалтером підприємства, установи, організації, його заступниками

службовими особами органів доходів і зборів, яким присвоєно спеціальні звання, і службовими особами центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах державного фінансового контролю та контролю за цінами

2) винні дії керівника підприємства, установи, організації, внаслідок чого заробітна плата виплачувалася несвоєчасно або в розмірах, нижчих від установленого законом розміру мінімальної заробітної плати

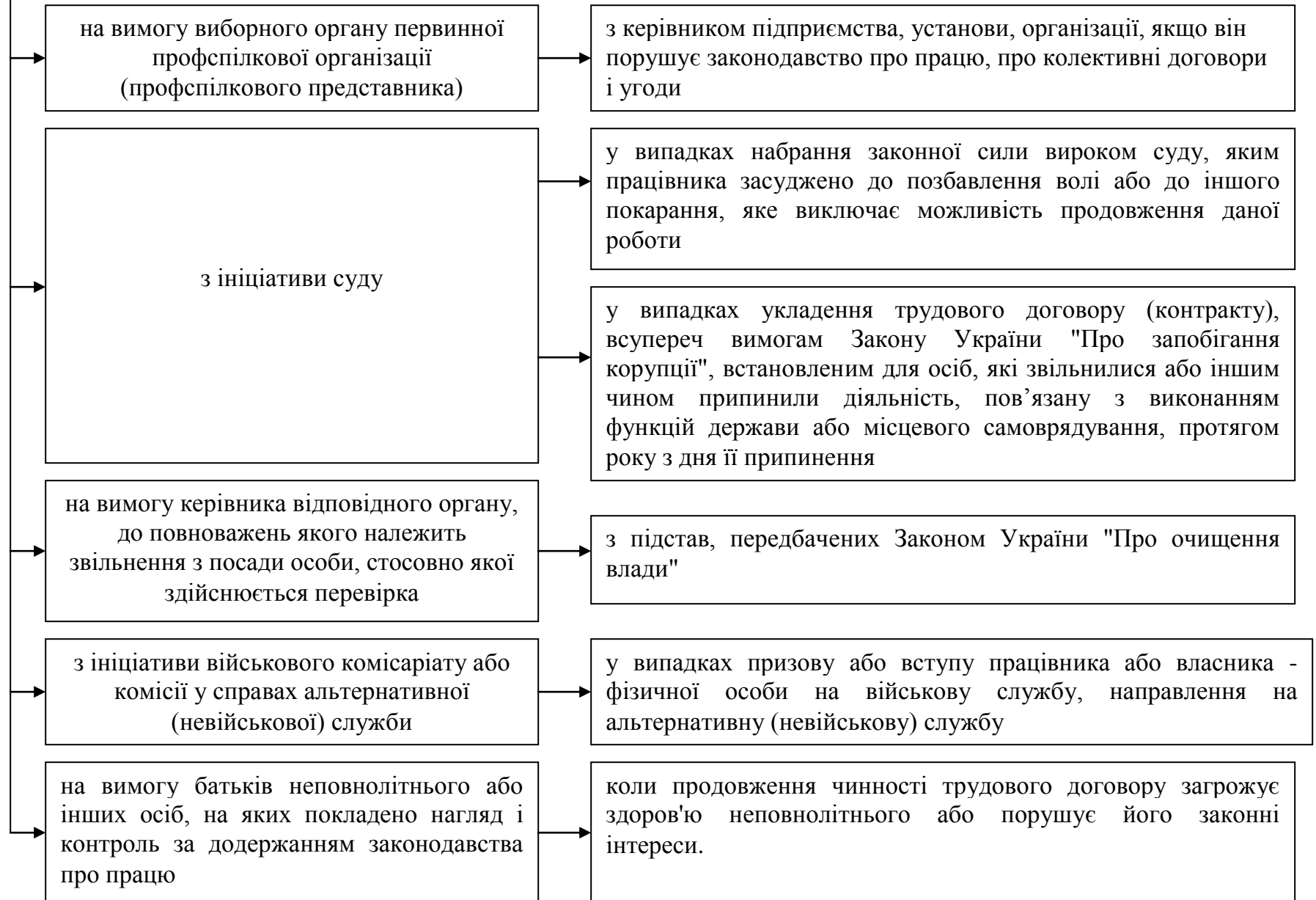
3) винні дії працівника, який безпосередньо обслуговує грошові, товарні або культурні цінності, якщо ці дії дають підстави для втрати довір'я до нього з боку власника або уповноваженого ним органу

4) вчинення працівником, який виконує виховні функції, аморального проступку, не сумісного з продовженням даної роботи

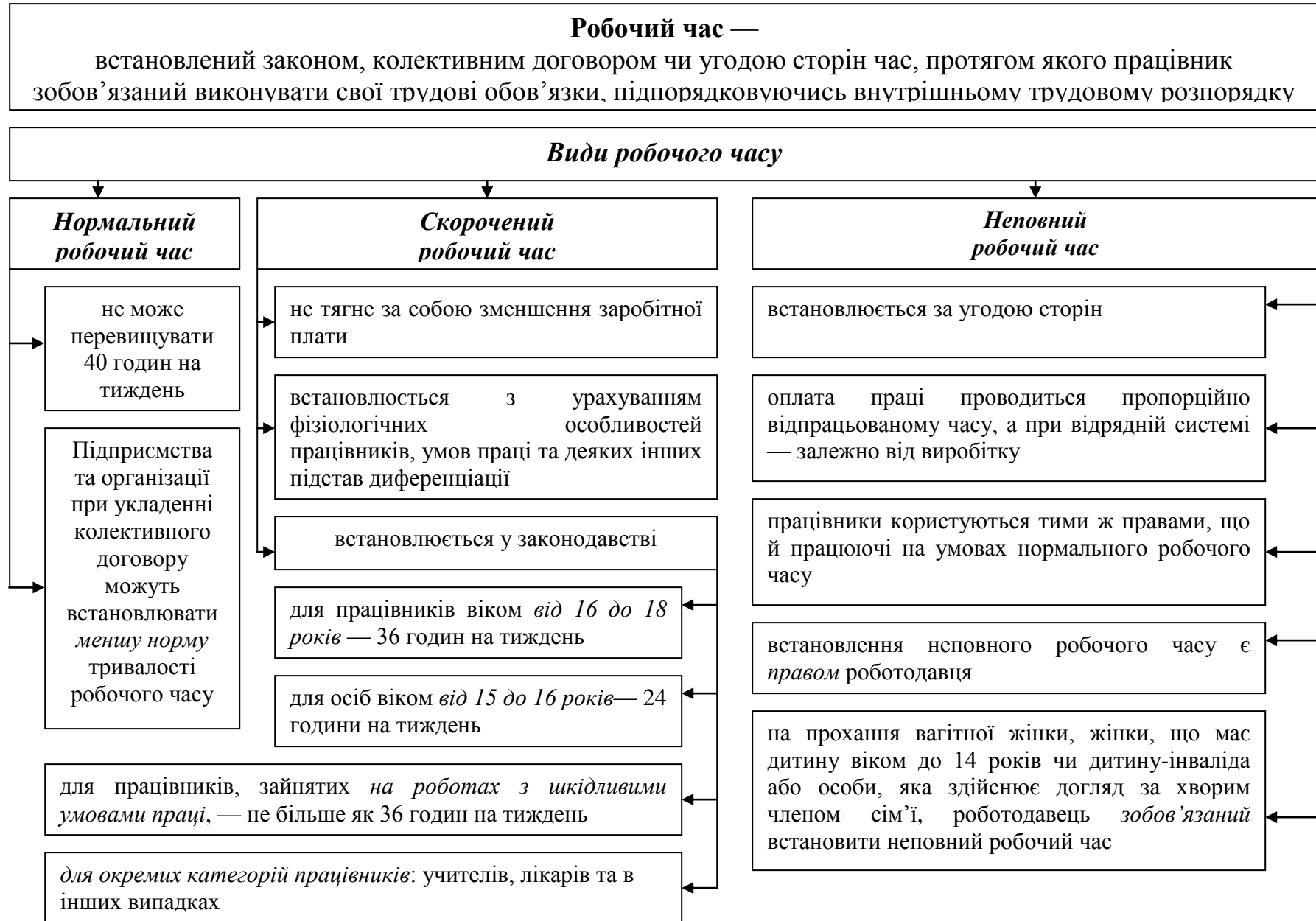
5) перебування всупереч вимогам Закону України "Про запобігання корупції" у прямому підпорядкуванні у близької особи

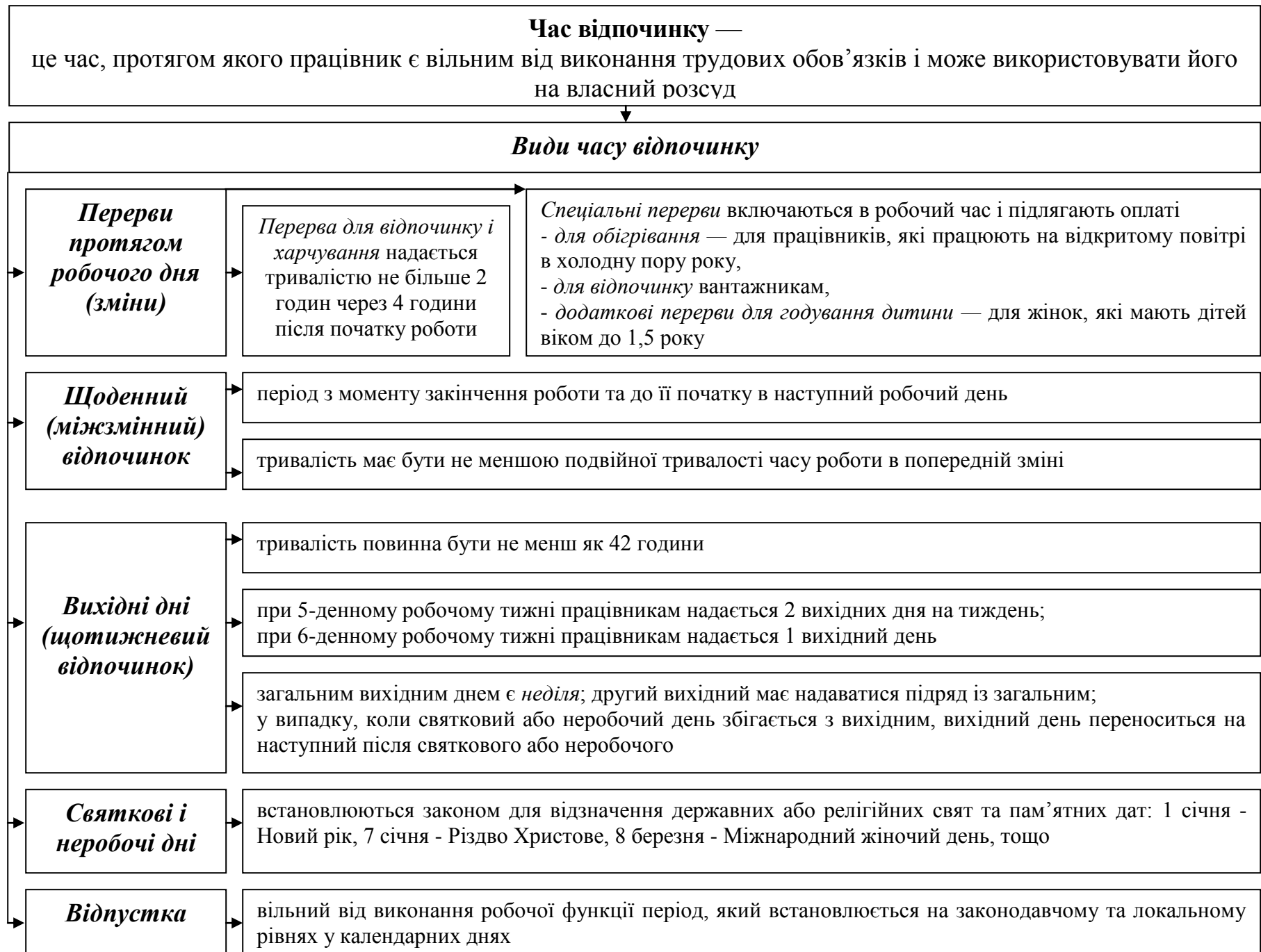
б) припинення повноважень посадових осіб

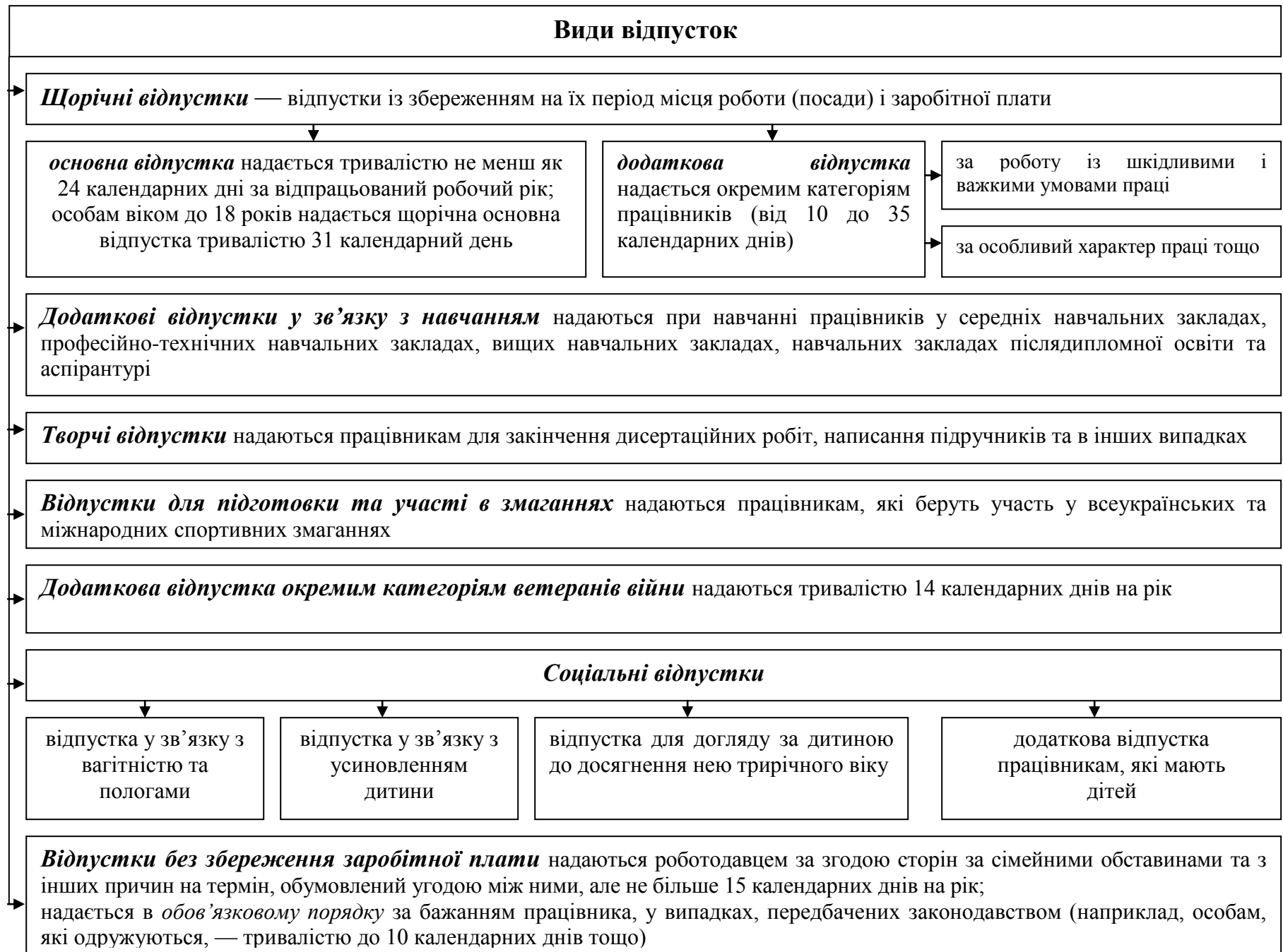
Розірвання трудового договору з ініціативи третіх осіб

4. Робочий час та час відпочинку

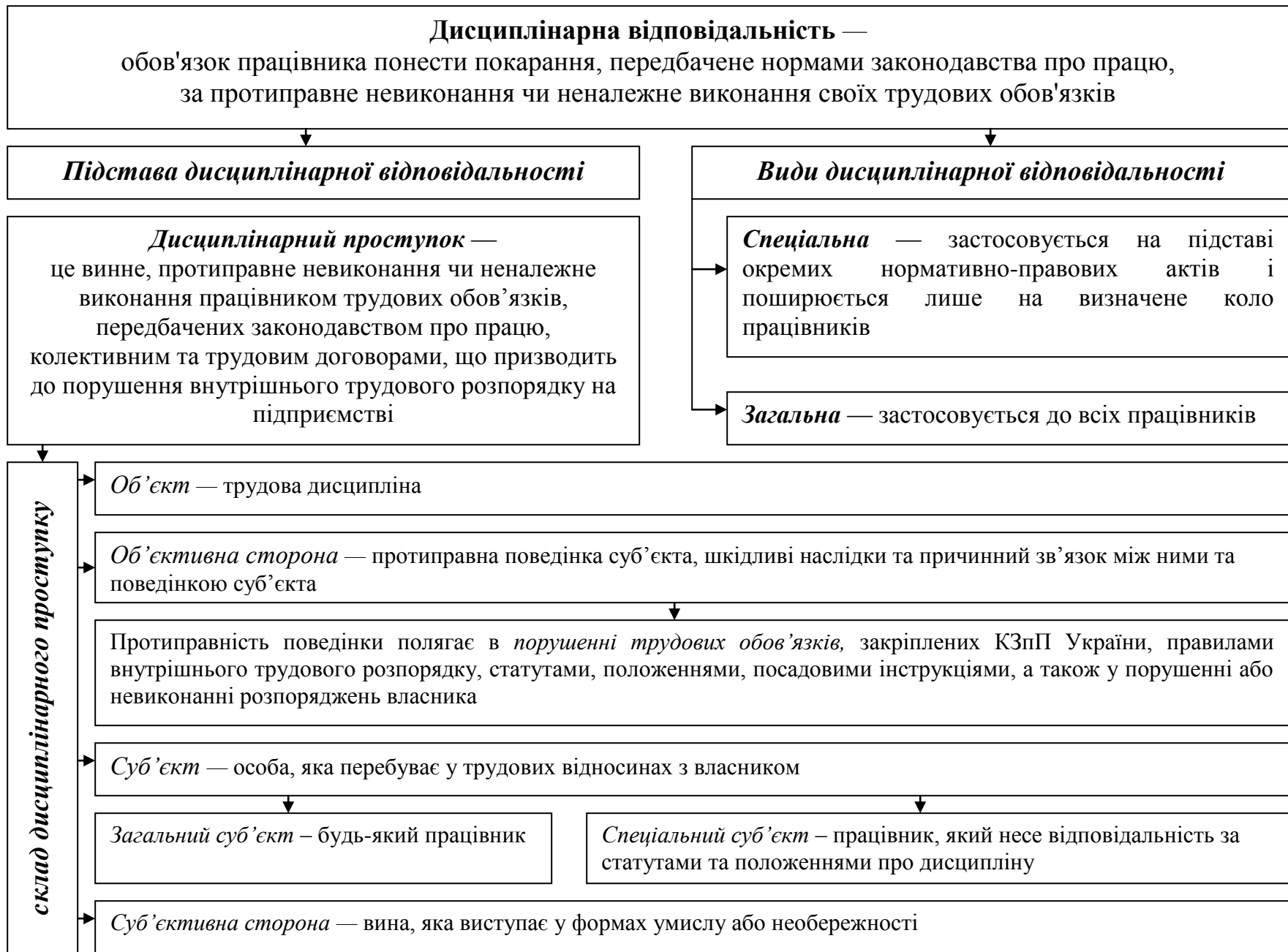

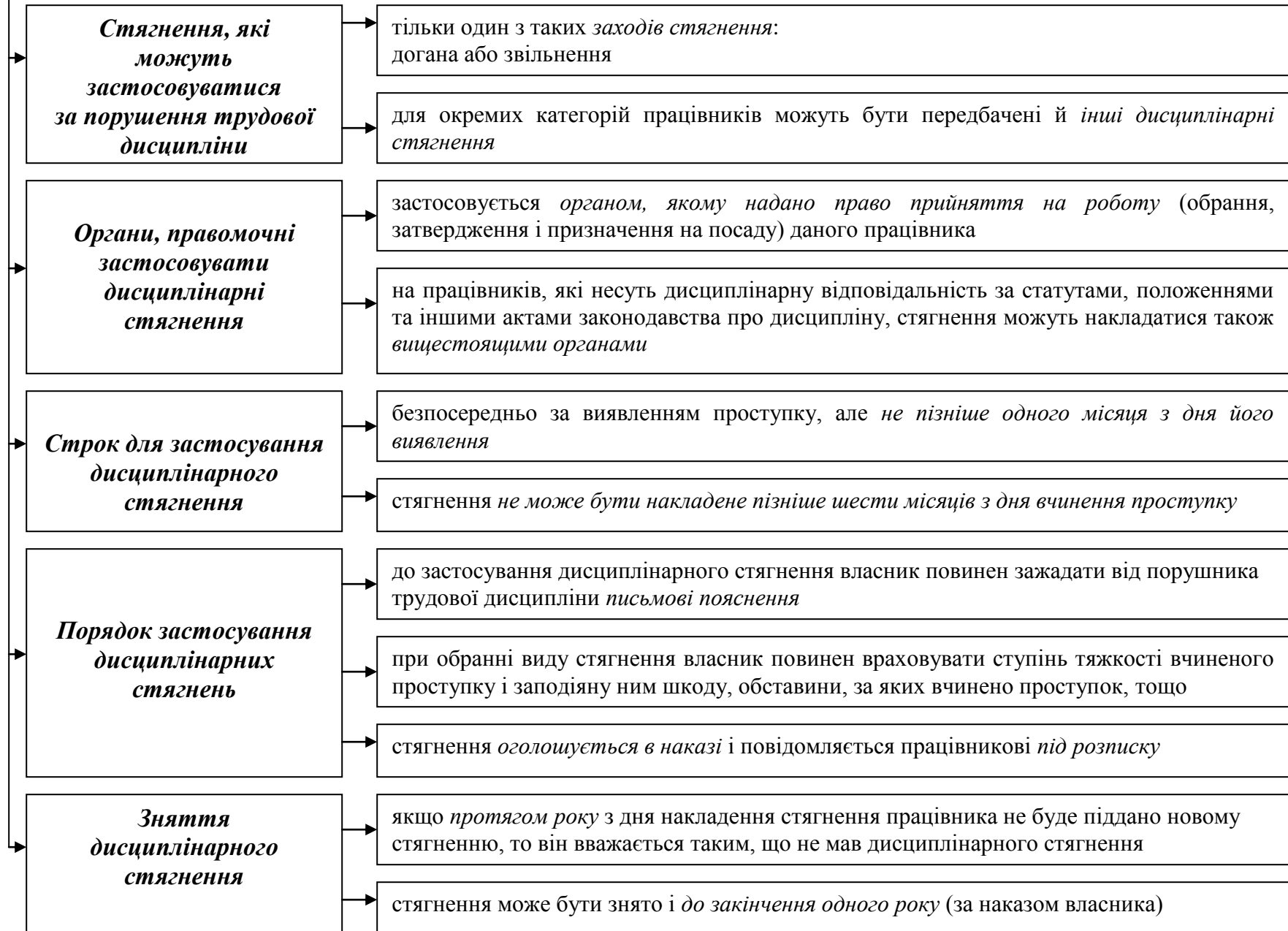

5. Трудова дисципліна

Порядок застосування та зняття дисциплінарних стягнень

Рекомендована література:***Навчальні посібники:***

Основи правознавства: Практичний довідник / Т. В. Раденко, В. Б. Раденко, І. Б. Кравчина, Р. Б. Лихачов. – Харків : ФОП Співак В.Л., 2013. – 768 с.

Трудове право [Текст] : підручник / за ред. В. В. Жернакова ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого» – Харків : Право, 2013. – 496 с.

Нормативно-правові акти:

Кодекс законів про працю України: закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1971. – № 50 (додаток) (з наст. змін. та доповн.).

Про відпустки: закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. –1997. – № 2. – ст. 4 (з наст. змін. та доповн.).

Додаткова література:

Вишновецька С. В. Проблема недопущення дискримінації в трудових відносинах [Електронний ресурс] / С. В. Вишновецька, О. Б. Пінчук // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2015. – № 1. – С. 81-85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npnau_2015_1_17.pdf.

Козін С. М. Види трудових обов'язків працівників [Електронний ресурс] / С. М. Козін // Публічне право. – 2015. – № 1. – С. 153-159. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pp_2015_1_23.pdf.

Обушенко Н. М. Загальна характеристика суб'єкта правозастосування у сфері трудових відносин роботодавця [Електронний ресурс] / Н. М. Обушенко // Митна справа. – 2015. – № 1(2.2). – С. 232-237. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ms_2015_1\(2.2\)_15.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ms_2015_1(2.2)_15.pdf).

Олійник К. М. Укладення трудового договору як чинник реалізації соціального діалогу [Електронний ресурс] / К. М. Олійник // Форум права. – 2015. – № 1. – С. 217–222. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_1_37.pdf.

Феленко Ю. А. Щодо порядку відшкодування шкоди за нормами трудового права [Електронний ресурс] / Ю. А. Феленко // Публічне право. – 2015. – № 1. – С. 160-166. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pp_2015_1_24.pdf.